

Vývoj terorismu a jeho vliv na bezpečnostní situaci v Evropě

Bc. Petra Tylichová

Diplomová práce
2019

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky
akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Petra Tylichová**
Osobní číslo: **A17353**
Studijní program: **N3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Vývoj terorismu a jeho vliv na bezpečnostní situaci v Evropě**
Téma anglicky: **The Progression of Terrorism and its Impact on the Security Situation in Europe**

Zásady pro vypracování:

1. Uvedte základní terminologii související s tématem práce.
2. Rozeberte právní prostředí související s řešenou problematikou.
3. Popište vývoj terorismu.
4. Najděte vývojové trendy zejména z hlediska výběru cíle a modu operandi.
5. Rozeberte vliv terorismu na aktuální bezpečnostní situaci v Evropě.
6. Vytvořte metodiku zpracování modu operandi a aktuálních trendů terorismu tak, aby byly výsledky použitelné jako východisko pro plánování bezpečnostních opatření.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. LUKÁŠ, Luděk. Bezpečnostní technologie, systémy a management V. Zlín: Radim Bačuvčík – VeRBuM, 2015. ISBN 978-80-8750-067-5.
2. ULFKOTTE, Udo. Hrozba terorismu: islamisté a jejich tajná síť. V Praze: Ikar, 2003. ISBN 80-249-0162-5.
3. HORVÁTH, Milan. Role legálních držitelů zbraní při zajišťování bezpečnosti proti terorismu. Zlín, 2018. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.
4. SMÍŠEK, Ondřej. Ohrožení Evropy terorismem z oblasti Blízkého východu a severní Afriky. Zlín, 2018. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.
5. ČESKÁ REPUBLIKA. Bezpečnostní strategie ČR 2015. In: Praha: Ministerstvo zahraničních věcí české republiky, 2015. ISBN 978-80-7441-005-5
6. Definice terorismu. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Praha: Odbor bezpečnostní politiky, 8. srpna 2017. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/definice-terorismu.aspx>
7. Akční plán pro boj proti terorismu pro léta 2016 až 2018. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Praha: Odbor bezpečnostní politiky, 6. října 2017. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/akcni-plan-pro-boj-proti-terorismu-pro-leta-2016-az-2018.aspx>

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Dora Lapková, PhD.

Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání diplomové práce:

30. listopadu 2018

Termín odevzdání diplomové práce:

17. května 2019

Ve Zlíně dne 14. prosince 2018

doc. Mgr. Milan Adámek, Ph.D.
děkan

doc. RNDr. Vojtěch Křesálek, CSc.
ředitel ústavu

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně, dne 10. 5. 2019

Bc. Petra Tylichová, v. r.
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá jedním z nejzásadnějších témat současnosti, terorismem. Cílem práce je analýza uskutečněných teroristických útoků v období let 2014 – 2018 na vybraném území, na základě této analýzy pak proběhne vypracování metodiky k možnému určování cíle a modu operandi teroristických útoků. Teoretická část práce se věnuje popisu vývoje terorismu, základní terminologii ochrany obyvatelstva a také legislativnímu zajištění této oblasti. Uvedeny budou také jednotlivé druhy a charakteristiky teroristických útoků. Výstupem praktické části diplomové práce bude metodika zpracování modu operandi a aktuálních trendů terorismu a popis vlivu terorismu na aktuální bezpečnostní situaci v Evropě.

Klíčová slova: hrozba, terorismus, modus operandi, analýza, útok, bezpečnost

ABSTRACT

The diploma thesis deals with terrorism, one of the most important topics of today. The aim of the thesis is to analyze the terrorist attacks carried out in the period 2014 - 2018 in the selected region. Based on this analysis, the methodology will be elaborated for possible determination of the target and modus operandi of terrorist attacks. The theoretical part dedicates to the description of the development of terrorism, the basic terminology of population protection and to the legislative provision of this region as well. The types and characteristics of terrorist attacks will also be presented. The output of the practical part of this thesis will be the methodology of processing modus operandi and current trends in terrorism and also the description of the impact of terrorism on the current security situation in Europe.

Keywords: Threat, Terrorism, Modus operandi, Analysis, Attack, Security

Děkuji vedoucí mé diplomové práce, ing. Doře Lapkové, Ph.D. za vstřícný přístup, odborné rady a cenné připomínky při přípravě mé diplomové práce.

Za toleranci a podporu při celém mém studiu a při tvorbě této diplomové práce děkuji své rodině, především pak manželovi Robertovi a našim dětem Natálii a Matyášovi.

Motto:

„Bezpečí je jako vzduch. Nevšimáme si ho, dokud ho máme, ale jakmile ho začneme ztrácet, nemyslíme na nic jiného.“

Joseph Nye, Jr.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 TERORISMUS	12
1.1 POJEM TERORISMUS.....	13
1.2 TERMINOLOGIE	15
2 LEGISLATIVNÍ RÁMEC	19
2.1 LEGISLATIVA ČESKÉ REPUBLIKY.....	19
2.2 MEZINÁRODNÍ LEGISLATIVA	22
3 VÝVOJ TERORISMU	24
3.1 HISTORIE TERORISMU.....	24
3.2 TERORISTICKÉ ČINY V ČESKÉ REPUBLICE.....	28
4 KLASIFIKACE TERORISMU	30
4.1 ROZDĚLENÍ NA ZÁKLADĚ MOTIVACE	30
4.2 ROZDĚLENÍ PODLE PŮSOBNOSTI	34
4.3 ROZDÍL MEZI TERORISMEM A GERILOU.....	34
5 CHARAKTERISTIKY NOVODOBÉHO TERORISMU	36
5.1 HLAVNÍ RYSY TERORISTICKÝCH ORGANIZACÍ	36
5.2 MOTIVACE TERORISTICKÝCH ČINŮ	37
5.3 TERORISTICKÉ CÍLE	37
5.4 FORMY TERORISTICKÝCH ČINŮ.....	38
5.5 ORGANIZACE TERORISTICKÝCH ČINŮ	40
5.6 PSYCHOLOGIE TERORISMU	42
6 TERORISMUS 21. STOLETÍ	43
6.1 TERORISTICKÁ SÍŤ AL-KÁIDA	43
6.2 ISLÁMSKÝ STÁT.....	44
6.3 TERORISTICKÉ ÚTOKY 11. ZÁŘÍ 2001	44
6.4 NOVÁ IRSKÁ REPUBLIKÁNSKÁ ARMÁDA.....	46
II PRAKTICKÁ ČÁST	47
7 ANALÝZA TERORISTICKÝCH ČINŮ	48
7.1 ROK 2014.....	50
7.2 ROK 2015.....	58
7.3 ROK 2016.....	65
7.4 ROK 2017.....	72
7.5 ROK 2018.....	81
8 METODIKA	89

8.1	POČET ÚTOKŮ V JEDNOTLIVÝCH LETECH.....	89
8.2	POČET ÚTOKŮ V JEDNOTLIVÝCH STÁTECH	90
8.3	POČET OBĚTÍ V JEDNOTLIVÝCH LETECH	91
8.4	POČET OBĚTÍ V JEDNOTLIVÝCH STÁTECH	92
8.5	TERMÍN ÚTOKU	93
8.6	MÍSTO ÚTOKU	94
8.7	POČET ÚTOKŮ UVNITŘ - VENKU.....	95
8.8	CÍLOVÁ SKUPINA.....	96
8.9	POUŽITÉ ZBRANĚ.....	97
8.10	POČET PACHATELŮ.....	98
8.11	OSUD PACHATELŮ	99
8.12	NÁBOŽENSKÝ PODTEXT.....	100
8.13	MOTIVACE ÚTOČNÍKŮ	101
8.14	PŘIHLÁŠENÍ ODPOVĚDNOSTI.....	102
8.15	MODUS OPERANDI.....	104
9	VLIV TERORISMU NA AKTUÁLNÍ BEZPEČNOSTNÍ SITUACI V EVROPĚ	111
9.1	SYSTÉM OHROŽENÍ STÁTU	111
9.2	BEZPEČNOSTNÍ SITUACE V EVROPĚ	112
9.3	SHRNUTÍ K PLÁNOVÁNÍ BEZPEČNOSTNÍCH OPATŘENÍ	116
	ZÁVĚR	119
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	121
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	129
	SEZNAM OBRÁZKŮ	130
	SEZNAM TABULEK.....	133

ÚVOD

Lidstvo již od pradávna provází použití násilí a snaha o získání osobního prospěchu za použití zbraně. Násilné skutky mohou být motivovány mnoha pohnutkami, jednou z nich je i snaha o majorizaci určitého náboženství, či jeho toleranci v oblastech, kde není vítáno. I tyto skutky, nábožensky motivované, jsou nazývány teroristickými. Původní chápání tohoto pojmu bylo širší, 21. století však přineslo masivní nárůst právě těchto útoků. To přispělo ke změně chápání pojmu terorismus a k zúžení jeho vnímání především na násilné činy motivované pohnutkami souvisejícími s určitou ideologií, převážně s náboženstvím.

Historickým milníkem a určitým symbolem terorismu se pro nás staly útoky z 11. září 2001. Den, kdy byly podruhé v historii napadeny Spojené státy americké způsobem, který byl v jistém pojetí ochromujícím, ale především mobilizačním. Země, která si se svou historií, rozlohou a ekonomickým vývojem byla jistá, že se nenajde protivník, který by si troufl ji napadnout, zaznamenala hrozivý útok, nečekaný a o to tragičtější v počtu obětí. Více než dvě tisícovky obětí, likvidace budov World Trade Center a napadení Pentagonu, to vše během několika minut dokázalo šokovat nejen tuto velmoc, ale celý svět. Všichni si začali uvědomovat, že skončila doba určité jistoty a bezpečí a je nutno začít bojovat s novým fenoménem. Další roky ukázaly množstvím útoků, že vlastně žádný kontinent, žádná země nemůže mít jistotu, že jí se tento problém netýká. Stejně tak je to i v případě České republiky, která se doposud nesečkala s větším teroristickým útokem, ale plně si stejně jako ostatní země uvědomuje toto nebezpečí a snaží se na něj připravit.

Bohužel se ukazuje, že teroristé jsou v hledání způsobů napadení progresivní a stále udivují svět novými místy, kam směřují své útoky. Ty mají jeden společný cíl – zasáhnout co nejvíce obětí, pokud možno nevinných civilistů tak, aby si svět uvědomoval jejich sílu, a především, aby o jejich útoku bylo hojně informováno médii. Informovanost sebou přináší bohužel určitou popularizaci teroristických činů a jejich ideologie a nese sebou zrod mnoha dalších sympatizantů v celém světě. Vzniká lavinový efekt, se kterým se bezpečnostní složky snaží bojovat preventivně i aktivně v oblasti odhalování radikalizujících se osob a příprav útoků. Díky moderním technologiím a využití nových metod komunikace teroristy je tento boj ale stěžován a nelze říci, že s aktivizací všech sil se můžeme cítit bezpečněji. Vlastně stále pouze reagujeme na uskutečněné útoky a snažíme se předcházet dalším.

A právě proto vznikla tato práce, jejímž záměrem je na základě analýzy teroristických činů uskutečněných v posledních pěti letech vysledovat vývoj teroristických činů v oblasti použitého modu operandi a napadeného cíle. Bude sledován výběr cílů, která jsou terčem útoku a také motivace, která vede teroristy ke spáchání jejich činů.

Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. V teoretické části se budeme věnovat pojmu terorismus, jeho vzniku a definici, zrekapitulujeme i další základní termíny ochrany obyvatelstva. V další kapitole bude nastíněn současný stav české i mezinárodní legislativy využívané k potírání terorismu. Prostor bude věnován i historii a vývoji teroristických útoků, doplněna bude klasifikace druhů terorismu a jejich charakteristiky. Budou zmíněny také útoky 11. září 2001 jako mezníku v chápání a šíření terorismu, v návaznosti na to budou zmíněny i některé teroristické organizace současnosti. V praktické části bude pak na základě těchto poznatků zpracována analýza teroristických útoků v letech 2014 až 2018, omezení bude provedeno na území Evropy a Severní Ameriky a monitorovány budou pouze útoky, které přinesly oběti na životech. Pro každý rok bude zpracována přehledná tabulka, jejíž parametry budou hodnoceny. Bude provedena následná analýza jednotlivých parametrů v Evropě a Severní Americe. Závěrem se pokusíme popsat vliv terorismu na aktuální bezpečnostní situaci v Evropě.

Cílem diplomové práce s názvem „Vývoj terorismu a jeho vliv na bezpečnostní situaci v Evropě“ je na základě provedené analýzy vytvořit metodiku zpracovávání modu operandi a aktuálních trendů terorismu tak, aby byly výsledky použitelné jako východisko pro plánování bezpečnostních opatření.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 TERORISMUS

Násilí je s lidstvem spojeno od jeho prvopočátků. Lidé pochopili, že násilí je mocnou zbraní a velmi často jej využívali i pro získání podpory určité myšlenky či ideologie.

Pro takto využití násilí je všeobecně zažitý pojem terorismus. Slovo terorismus je odvozeno z latinského slova „terrere“, které můžeme přeložit jako „hrozný, strašný, děsivý“. Jako terorismus tedy můžeme, zjednodušeně řečeno, chápat určitou činnost, která nás děsí, či v nás vyvolává hrůzu. [1]

Pod pojmem terorismus chápeme v současnosti především pohružku použití násilí, nebo i jeho přímé použití, které je motivováno snahou o dosažení určitých politických nebo náboženských cílů stoupenci určité radikální ideologie (politické, náboženské, nacionalistické, separatistické, ekologické a jiné). Cílem těchto násilností bývá především stát, ale bohužel velmi často i jeho citlivá složka - civilní obyvatelstvo. Pachatelé a organizátoři teroristických činů si uvědomují, že napadení kritické infrastruktury bude mít pro stát krátkodobě paralyzující důsledky, ale napadení civilního obyvatelstva bude rozhodně více sledováno, medializováno, a mediální sdílení je pro současné teroristy velmi závažným parametrem. Jejich činy jsou často již plánovány s důrazem na vzbuzení co největšího mediálního ohlasu.

Žijeme v době, která je zcela ovlivněna informacemi, informačními technologiemi a to, že na druhém konci světa se udál teroristický čin, se dozvíme během několika minut. To je jedním ze základních zájmů současných teroristů – svými činy zastrašit společnost, obyvatelstvo všech, i vzdálených zemí, a ve všech těchto lidech vzbudit strach, že příštím cílem útoku může být právě jejich země. A právě proto, že se terorismus stal v posledních letech problémem globálním, celosvětovým a stává se problémem stále palčivějším, věnuje se mu stále větší pozornost. Cílem všech, kteří se snaží o odhalení třeba již počátečních signálů, či o rozkrytí teroristických sítí a jejich buněk v jednotlivých zemích, je odhalit možné známky hrozícího terorismu podle dosud známých možných příznaků co nejdříve, a zmírnit tak jeho případné následky. [2]

Ač se v první polovině 20. století projevoval terorismus zpočátku jen jako geograficky omezená snaha určitých politických skupin o podpoření váhy jejich požadavků a z velké části se odehrával především v zemích, kterých se tyto politické snahy týkaly, v 70. a 80. letech pak terorismus zaznamenal razantní zvýšení frekvence a počtu teroristických činů. 21. století pak přineslo masové rozšíření tohoto fenoménu do téměř všech zemí světa.

A právě z důvodu celosvětového nebezpečí a rostoucí tvrdosti teroristických činů, je terorismus označován jako nová forma války a je chápán jako společný nepřítel všech států a především mezinárodních společenství. Otázka bezpečnosti a společného boje proti terorismu je tedy v současnosti považována za jeden z nejzásadnějších problémů lidstva. [3]

1.1 Pojem terorismus

Známe původ vzniku pojmu terorismus, ale nemůžeme jej definovat jednou výlučnou formulací. V reakci na konkrétní činy a události v jednotlivých státech vzniklo množství definic, z nichž asi nejuniverzálnější byla zmíněna v rámci Rezoluce Valného shromáždění Organizace spojených národů (dále jen „OSN“) 49/60 z roku 1994. Podotýká, že *„trestné činy zaměřené nebo určené k vyvolání stavu teroru mezi veřejností, skupinou osob nebo jednotlivými osobami z politických důvodů nejsou za žádných okolností ospravedlnitelné, bez závislosti na svou politickou, filozofickou, ideologickou, rasovou, etnickou, náboženskou nebo jakoukoliv jinou povahu, která může být vyvolána k jejich ospravedlnění.“* [1]

V roce 1980 byla v USA publikována definice, která se stala podkladem pro hodnocení teroristických činů: *„Terorismus je propočítané použití násilí nebo hrozby násilím, obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám, s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské nebo ideologické cíle. Terorismus zahrnuje i kriminální zločiny, jež jsou ve své podstatě symbolické a jsou cestou k dosažení jiných cílů, než na které je kriminální čin zaměřen.“* [4]

Mezi nejčastěji používané patří také definice: *„Terorismus je plánované, promyšlené a politicky motivované násilí, zaměřené proti nezúčastněným osobám, sloužící k dosažení vytčených cílů.“* [4]

FBI definuje, že terorismus je *„politicky nebo sociálně motivované, nepovolené a neoprávněné použití síly a násilí proti osobám nebo proti hmotným statkům, jehož cílem je zastrašovat veřejnou správu nebo populaci, nebo ji donutit k tomu, aby něco učinila.“* [5]

Chápání terorismu a především vnímání důležitosti boje proti němu, se změnilo po událostech 11. září 2001, na které reagovala Evropská unie (dále jen „EU“) vydáním

dokumentu s názvem Společný postoj Rady EU pro užití zvláštních opatření pro boj s terorismem, kde je také definován význam slovního spojení teroristický skutek.

„Teroristický skutek je chápán jako množina vyjmenovaných činů, které mohou, svou podstatou nebo kontextem, vážně ohrozit chod konkrétního státu nebo mezinárodní organizace. V rámci vnitrostátních právních řádů se jedná o skutky, které byly spáchány s úmyslem:

- *vážně zastrašit obyvatelstvo*
- *nenáležitě přimět vládu nebo mezinárodní organizaci ke konání či nekonání konkrétních kroků;*
- *vážně destabilizovat či zničit základní politické, ústavní, hospodářské nebo sociální struktury země nebo mezinárodní organizace, a to:*
 - *útokem na lidské životy, který může zapříčinit smrt;*
 - *útoky na psychickou integritu osob;*
 - *únosy nebo braním rukojmí;*
 - *zapříčiněním rozsáhlých destrukcí vládních nebo veřejných zařízení, dopravních systémů, infrastrukturních zařízení, pevných platform na kontinentálním šelfu, veřejných míst nebo soukromého vlastnictví, ohrožujícími lidské životy nebo mající za následek vážné ekonomické ztráty;*
 - *obsazením letadel, lodí nebo jiných prostředků veřejné dopravy nebo dopravy zboží;*
 - *výrobou, držením, obstaráváním, přepravou, dodáváním nebo používáním zbraní nebo výbušnin jaderné, chemické nebo biologické povahy, stejně jako práce na výzkumu nebo vývoji těchto zbraní;*
 - *pouštěním těchto nebezpečných látek do volného oběhu, zakládáním požárů, výbuchů nebo zapříčiňování povodní, jejichž průběh ohrožuje lidské životy;*
 - *přerušováním nebo přerušením dodávek vody, elektřiny nebo jiných základních zdrojů, což může rovněž ohrozit lidské životy;*
 - *výhružkami spácháním těchto skutků, zmíněných výše;*

- *vedením teroristické skupiny;*
- *účastí v teroristické skupině, a to i ve funkci informátora, poskytovatele finanční či materiální podpory, s vědomím, že tato pomoc napomůže páchání zločinných aktivit skupiny“ [4]*

Následně, jako reakce na aktuální vývoj terorismu a v návaznosti na členství České republiky v EU, byl tento pojem zpracován i do právního řádu České republiky jako součást trestního zákona.

1.2 Terminologie

V oblasti bezpečnosti, ochrany obyvatelstva a krizového řízení je, stejně jako v jiných oblastech, nutné jak precizní vymezení, tak i sjednocení terminologie. Jednotné termíny zjednodušují vzájemnou komunikaci a unifikují názvosloví při řešení a popisu vzniklých událostí. Nutnost sjednocení terminologie vyvstala na základě spolupráce členských zemí v oblastech 2. a 3. pilíře Evropské unie, kterými jsou společná zahraniční a bezpečnostní politika a spolupráce v těchto oblastech. Nutnost jednotné společné terminologie vyvstává i mezi členskými zeměmi Severoatlantické aliance (dále jen „NATO“), která vydává terminologické slovníky, jejichž pojmy pak následně členské státy implementují do názvosloví při svém státním řízení ošetřování možných rizik a hrozeb, mezi které můžeme řadit také terorismus.

V České republice je vytvořen Terminologický slovník pro oblast krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu, dostupný i veřejně na webových stránkách Ministerstva vnitra České republiky, jeho poslední aktualizace proběhla v červnu 2016 na schůzi Výboru pro civilní a nouzové plánování. Slovník obsahuje definice více než 400 pojmů včetně cizojazyčného ekvivalentu v anglickém a francouzském jazyce. [6]

V otázkách ochrany obyvatelstva jsou používána názvosloví z unifikovaných terminologických slovníků či případně definice předních odborníků této oblasti. Mezi základní pojmy v krizovém řízení a ochraně obyvatelstva patří zejména tyto pojmy:

Aktivum – vše, co má pro danou organizaci nějakou hodnotu, která může být zmenšena působením hrozby

- aktiva hmotná (např. finanční prostředky, cenné papíry, nemovitosti apod.)

- aktiva nehmotná (např. informace, kvalita personálu, autorská práva apod.).

Jako aktivum můžeme chápat také celý subjekt organizace, neboť působení hrozeb může působit i na jeho samotnou existenci. [7]

Bezpečnost – „stav, kdy je systém schopen odolávat známým a předvídatelným (i nenadálým) vnějším a vnitřním hrozbám, které mohou negativně působit proti jednotlivým prvkům (případně celému systému) tak, aby byla zachována struktura systému, jeho stabilita, spolehlivost a chování v souladu s cílovostí. Je to tedy míra stability systému a jeho primární a sekundární adaptace. Pro vymezení systému na podmínky státu je obsah bezpečnosti uveden v ústavním zákoně č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. V tomto případě používáme pojem bezpečnost státu.“ [6]

V oblasti krizového řízení je pak často používána definice bezpečnosti jako stavu, kdy jsou rizika, plynoucí z hrozeb, minimalizována na přijatelnou úroveň. [7]

Bezpečnostní politika státu – „společenská činnost, jejíž základ tvoří souhrn základních státních zájmů a cílů, jakož i hlavních nástrojů k jejich dosažení, směřující k zabezpečení státní svrchovanosti a územní celistvosti státu a jeho demokratických základů, činnosti demokratických institucí, ekonomického a sociálního rozvoje státu, ochrany zdraví a života občanů, majetku, kulturních statků, životního prostředí a plnění mezinárodních bezpečnostních závazků.

Bezpečnostní politiku státu tvoří pět základních komponentů:

a) zahraniční politika v oblasti bezpečnosti státu,

b) obranná politika,

c) politika v oblasti vnitřní bezpečnosti,

d) hospodářská politika v oblasti bezpečnosti státu,

e) politika veřejné informovanosti v oblasti bezpečnosti státu.“ [6]

Bezpečnostní situace – „výslednice procesů a vztahů ve sféře nevojenské a vojenské bezpečnosti, je souhrnem vztahů politického, kulturněsociálního, ekonomického, vojenského a ekologického prostředí jako celku. Bezpečnostní situace je spoluurčena vnitrostátními a mezinárodními bezpečnostními poměry: je ovlivňována parametry vnitřní a vnější bezpečnosti státu a celým souborem aktivit zahraniční politiky, ekonomického rozvoje státu, sociální stability, rozvoje demokracie a respektování lidských práv

a souborem bezpečnostních důsledků, které vyplývají z mezinárodních smluvních závazků státu.“ [6]

Hrozba – *„vlastnost, síla, událost, aktivita nebo osoba, která působí buď přímo na aktivum nebo na bezpečnostní opatření s cílem získat přístup k aktivu. Alternativním pojmem je pojem nebezpečí.*“ [7]

Úroveň hrozby hodnotíme podle tří základních faktorů:

- nebezpečnost
- přístup
- motivace

Z hlediska působení hrozeb na organizaci můžeme hrozby dělit na:

- vnější hrozby – neovlivnitelné, můžeme pouze tlumit důsledky jejich působení (hrozby politické, ekonomické, sociální, technologické, legislativní a ekologické)
- vnitřní hrozby – ovlivnitelné, jejich příčiny můžeme minimalizovat či dokonce eliminovat (hrozby procesní – projektové, personální a věcné). [7]

Hrozba bývá zdrojem rizika.

Riziko – *„vzniká vzájemným působením hrozby a aktiva a je vyjádřeno součinem pravděpodobnosti výskytu mimořádné události a jejího dopadu na dané aktivum.*“ [7]

Rizika dělíme z hlediska předvídatelnosti:

- předvídatelná (rizika plynoucí z činnosti organizace)
- nepředvídatelná (omezeně předvídatelné jsou např. živelné události, teroristické útoky)

Z hlediska ovlivnitelnosti:

- ovlivnitelná
- neovlivnitelná (živelní události)

Z hlediska původu:

- primární (původní rizika)
- sekundární (rizika vyvolaná realizací opatření ke zmírnění rizik primárních)

Z hlediska pravděpodobnosti vzniku:

- pravděpodobná
- nepravděpodobná

Z hlediska intenzity dopadu dělíme na rizika:

- s mírným
- s vyšším
- s fatálním dopadem [7], [8]

Riziko vyjadřuje „možnost, že s určitou pravděpodobností vznikne událost, kterou považujeme z bezpečnostního hlediska za nežádoucí. Riziko je vždy odvoditelné a odvozené z konkrétní hrozby. Míru rizika, tedy pravděpodobnost škodlivých následků vyplývajících z hrozby a ze zranitelnosti zájmu, je možno posoudit na základě analýzy rizik, která vychází i z posouzení naší připravenosti hrozbám čelit. Riziko také představuje účinek nejistoty na dosažení cílů nebo pravděpodobnost výskytu nežádoucí události s nežádoucími následky.“ [6]

Přesné vymezení pojmů je důležité pro sjednocení postojů a postupů při řízení všech oborů, stejně tak i při činnostech v oblasti ochrany obyvatelstva. Pro jednotlivé situace a stavy jsou definovány přesné typové postupy a je tedy nutné pro jejich využití, aby byly vnímány a nazývány všemi složkami stejně.

2 LEGISLATIVNÍ RÁMEC

Jak již bylo zmíněno, s násilím se lidstvo setkává už od počátků své historie. Zpočátku bylo jeho použití motivováno pouze získáním osobního prospěchu či snahou o získání potravy, postupem času však lidé začali chápat, že násilí je natolik silný nástroj, že jej mohou použít i v rámci prosazování vlastních názorů a zájmů. Pochopili, že násilí je zbraň, která jim umožní nadřadit zájmy určitých skupin proti ostatnímu obyvatelstvu. Ať už to byly zájmy kmenů, klanů, skupin, náboženských komunit, ve všech případech se ukázala nutnost tyto projevy omezovat či trestat za použití určitých daných norem neboli práva. Nejdříve byla využívána práva osad a vesnic, která určoval jejich starosta, posléze při formování občanských a státních zřízení začalo docházet k zavádění právního řádu jednotlivých států. S tím souvisí i nutnost spolupráce při právním řešení následků určitých činů, které jsou chápány jako překročení daného legislativního rámce, vymezujícího žití v souladu s dobrými mravy dané společnosti.

2.1 Legislativa České republiky

Základním zákonem českého státu a jeho občanů, jejichž práva vymezuje, je Ústava České republiky, publikována jako Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., a dále Listina základních práv a svobod č. 2/1993 Sb.

Ač doposud nebyla Česká republika dotčena žádným z větších teroristických činů, snaží se být připravena jak v oblasti ochrany obyvatelstva, tak v oblasti připravenosti legislativy. Proto je v legislativě České republiky pojem terorismus již vymezen a sankcionován. Některé formy či projevy terorismu jsou upraveny v Trestním zákoníku č. 40/2009 Sb. (např. pojmy obecné ohrožení, záškodnictví, sabotáž, trestné činy proti bezpečnosti vzdušného dopravního prostředku a civilního plavidla). V sekci Trestné činy proti základům České republiky, cizímu státu a mezinárodní organizaci pak konkrétně paragraf 311 přímo vymezuje pojem a trest teroristického útoku, kterého se dopustí ten, kdo:

- *„provede útok ohrožující život nebo zdraví člověka s cílem způsobit smrt nebo těžkou újmu na zdraví,*
- *zmocní se rukojmí nebo provede únos,*
- *vydá lidi nebo cizí majetek v obecné nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví tím, že způsobí požár nebo povodeň nebo škodlivý účinek výbušnin, plynu, elektřiny nebo jiných podobně nebezpečných látek*

- *zničí nebo poškodí ve větší míře veřejné prostranství, majetek nebo veřejné zařízení, dopravní nebo telekomunikační systém, pevnou plošinu na pevninské mělčině, energetické, vodárenské, zdravotnické nebo jiné důležité zařízení, včetně počítačového systému, na jehož fungování takové zařízení, systém nebo plošina závisejí,*
- *naruší nebo přeruší dodávku vody, elektrické energie nebo jiného základního přírodního zdroje,*
- *zmocní se letadla, lodi, jiného prostředku osobní či nákladní dopravy nebo pevné plošiny na pevninské mělčině nebo nad takovým dopravním prostředkem nebo pevnou plošinou vykonává kontrolu anebo zničí nebo vážně poškodí navigační zařízení nebo ve větším rozsahu zasahuje do jeho provozu anebo sdělí důležitou nepravdivou informaci,*
- *vložím dat do počítačového systému nebo na nosič informací anebo vymazáním nebo jiným zničením, poškozením, změněním nebo potlačením dat uložených v počítačovém systému nebo na nosiči informací, snížením jejich kvality nebo učiněním jich neupotřebitelnými provede útok proti počítačovému systému, jehož narušení by mělo závažný dopad na fungování státu, zdraví osob, bezpečnost, hospodářství nebo zajištění základních životních potřeb obyvatel, útok s dopadem na větší počet počítačových systémů s využitím počítačového programu vytvořeného nebo přizpůsobeného pro takový útok anebo útok, kterým způsobí značnou škodu,*
- *vyrábí nebo jinak získá, přechovává, dováží, přepravuje, vyváží či jinak dodává nebo užije výbušninu, jaderný materiál, jadernou, biologickou, chemickou nebo jinou zbraň, bojový prostředek nebo materiál obdobné povahy, anebo provádí výzkum a vývoj jaderné, biologické, chemické nebo jiné zbraně nebo bojového prostředku nebo výbušniny“ [9]*

Paragraf 312 pak vymezuje pojem teror, účast v teroristické skupině, financování terorismu, jeho podporu a propagaci a vyhrožování teroristickým činem, dalším významným podkladem je také Zákon č. 253/2008 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

Komplexnímu zabezpečení oblasti ochrany obyvatelstva je v České republice věnována mimořádná pozornost, jak z hlediska preventivního, tak z hlediska uvědomění si konkrétních nebezpečí, které mohou ohrozit naše obyvatele.

Základními právními dokumenty této oblasti jsou:

- Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému
- Zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení (krizový zákon)
- Zákon č. 241/2000 Sb. o hospodářských opatřeních pro krizové stavy

Doplňují je dále i:

- Zákon č. 320/2015 Sb. o Hasičském záchranném sboru České republiky
- Zákon č. 374/2011 Sb. o zdravotnické záchranné službě
- Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky
- Zákon č. 412/2005 Sb. o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti
- Zákon č. 263/2016 Sb. atomový zákon
- Zákon č. 281/2002 Sb. o některých opatřeních souvisejících se zákazem bakteriologických (biologických) a toxinových zbraní
- Zákon č. 181/2014 Sb. o kybernetické bezpečnosti
- Zákon č. 154/1994 Sb. o bezpečnostní informační službě
- Zákon č. 119/2002 Sb. o střelných zbraních a střelivu
- Zákon č. 153/1994 Sb. o zpravodajských službách České republiky.

Dalšími významnými podklady pro řešení otázek oblasti ochrany obyvatelstva a možného ohrožení terorismem jsou i dokumenty:

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020, Bezpečnostní strategie České republiky a Strategie České republiky pro boj proti terorismu od roku 2013.

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb. o bezpečnosti České republiky v článku 3 uvádí:

„(1) Bezpečnost České republiky zajišťují ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory a havarijní služby.

(2) Státní orgány, orgány územních samosprávných celků a právnické a fyzické osoby jsou povinny se podílet na zajišťování bezpečnosti České republiky. Rozsah povinností a další podrobnosti stanoví zákon.“ [10]

Zákon dále řeší podmínky vyhlášení nouzového stavu a stavu ohrožení státu, stejně jako zřízení a fungování Bezpečnostní rady státu, která připravuje vládě návrhy opatření k zajišťování bezpečnosti České republiky.

Bezpečnostní politika státu, zahrnující i boj s terorismem, určuje také činnost a postavení jednotlivých institucí v boji proti terorismu jak v rámci ČR, tak i Evropské unie a dalších mezinárodních organizací, kterých je ČR členem.

System protiteroristické politiky v ČR zajišťují a tvoří:

- Vláda ČR a prezident jako vrchní velitel ozbrojených sil
- Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo zahraničních věcí
- Parlament ČR (Poslanecká sněmovna a senát)
- Politické strany a zájmové skupiny
- Bezpečnostní rada státu
- Bezpečnostní informační služba, Úřad pro zahraniční styky a informace, Vojenská zpravodajská služba
- Národní bezpečnostní úřad
- Policie ČR
- Armáda České republiky
- Integrovaný záchranný systém

V rámci svého členství v Evropské unii Česká republika plně participuje na všech činnostech, které EU ve svém boji proti terorismu, realizuje.

2.2 Mezinárodní legislativa

Také evropská legislativa a orgány EU se věnují boji s terorismem a praním špinavých peněz, které velmi často slouží právě k financování terorismu. Jedním ze základních dokumentů EU je Evropská úmluva o potlačování terorismu, podepsaná členskými státy v roce 1977 a Českou republikou ratifikována v roce 1993 a Evropská úmluva o prevenci terorismu z roku 2005.

Mezinárodní spolupráce v boji proti terorismu je nutná, vzhledem k vyspělým technologiím dochází k propojování mezinárodních teroristických skupin a je třeba koordinovaný postup v jednotlivých státech. Také Organizace spojených národů (dále jen „OSN“) se snaží proti terorismu bojovat, přijala několik mezinárodních smluv, například o spolupráci v oblasti justiční spolupráce, centralizaci postupů v oblasti trestního práva.

Významná opatření jsou v rámci Evropské unie zaváděna i v oblasti kontroly internetu. Jednou z nejnovějších iniciativ je i Nařízení Evropské komise proti online propagaci

terorismu. Internet a sociální sítě jsou aktuálně jedny z nejsilnějších zbraní terorismů. Mohou jej využívat k šíření svých myšlenek, agitování, ale i k organizaci svých útoků. Vzhledem k tomu, že orgány EU si uvědomují toto nebezpečí, připravili nařízení, které poskytovatelům internetu a provozovatelům webů udělí povinnost s minimální prodlevou od upozornění likvidovat známky terorismu na internetu.

Česká republika, stejně jako ostatní vyspělé státy a jejich uskupení, si velmi dobře uvědomují nebezpečí terorismu, který nás v současnosti konfrontuje s burcující pravidelností a četností. Státy jsou si vědomy svých povinností vůči svému obyvatelstvu i svým kulturním hodnotám a snaží se terorismus potírat jak legislativně, tak i aktivně vytvářet podmínky a spolupracovat při jeho odhalování. Jednoznačné a komplexní právní vymezení přispívá k tomu, aby teroristické činy, jako jedny z nejzávažnějších kriminálních činů s množstvím škod, obětí na zdraví a životech, mohly být v co nejkratším čase od vyšetření soudně dořešeny a jejich aktéři potrestáni. Toto je jedním z parametrů, které by mohly být případným odrazujícím faktorem pro útočníky připravující teroristický čin.

[5]

3 VÝVOJ TERORISMU

Historie prosazování zájmů pomocí použití násilí nebo výhrůžek jeho použití sahá až k počátkům lidské civilizace, je v zásadě stejně dlouhá jako historie samotného lidstva. S vývojem lidské společnosti se však mění jeho cíle, formy i metody zvolené k provedení tohoto násilí. Velmi často byly teroristické činy vázány na válečné boje, revoluce nebo vzpoury.

Bohužel musíme konstatovat, že vzhledem k rozvoji technologií a informovanosti, trend terorismu má stále narůstající tendenci. V počátku minulého století byl terorismus problémem jen několika málo států a oblastí a jeho podstata spočívala především v prosazování určitých oblastních a státních zájmů. V současnosti se však potýkáme s organizovaným mezinárodním terorismem a našli bychom asi jen velmi málo oblastí, kterých se teroristické činy ještě nedotkly. Terorismus současnosti je motivován především politickými a náboženskými cíli a mnohdy až fanatická snaha o prosazení svých zájmů sebou přináší i sílící bezohlednost a razantnost.

3.1 Historie terorismu

První zmínky o terorismu zaznamenáváme ve světě již v 1. století n. l., kdy judejští Zealoti bojovali koordinovanými útoky za osvobození Židů. Velmi časté byly ale i jejich otevřené útoky na tržištích a místech, kde se shromažďovali lidé, kde zákeřně a veřejně podřezávali Římány i Židy, které považovali za zrádce. Již v tomto případě je patrný problém zcela přesně ohodnotit tyto činy jako teroristické, nabízí se i hodnocení jako guerillový boj, organizovaný zločin či politicky motivované násilí. Tento problém přesného vymezení a zhodnocení násilných činů můžeme sledovat i v pozdější historii. [1]

Mezi 7. a 19. stoletím byla velmi aktivní indická hinduistická sekta thugové, kteří škrtili své oběti a pokládali je na oltář bohyni Kálí, postupem času svou činnost rozšířili a téměř omezili jen na majetkovou trestnou činnost. Skupina byla zlikvidována až ve 20. letech 19. století. [1]

Mezi nejvýznamnější teroristické skupiny, které své činy zaštiťovaly náboženstvím, patřili asasíni, operující v oblastech Perského zálivu v období 11. až 13. století. Muslimští asasíni, jejichž název vznikl z předpokládaného, avšak historií vyvráceného mýtu, že útočníci užívali drogy, vraždili za bílého dne otevřeně před mešitami politiky nebo duchovní, kteří odmítali přejít na jejich verzi islámu. Zde jsou patrné shodné prvky

s novodobým terorismem, neboť již asasíni uznávali, že vrah, který zemře při konání svého úkolu, vstoupí okamžitě do nebe. Tento prvek motivace se objevuje i v současnosti, například u sebevražedných útočníků. [1], [11]

Etapou historie, která přinesla zvýšené množství násilných teroristických činů, je období 18. a 19. století, především v návaznosti na období Velké francouzské revoluce a anarchistický carský terorismus v Rusku. Také v tomto období, konkrétně v letech 1793 – 1794, bylo ve Francii pravděpodobně poprvé použito slovo terorismus, kdy charakterizovalo vládní praktiky zavražďování obyvatelstva po svržnutí krále. Tato etapa vyvrcholila vraždou rakouského arcivévody Františka Ferdinanda d'Este v roce 1914, která byla záminkou k vyvolání 1. světové války. [1]

V 30. letech minulého století byla v reakci na zavraždění jugoslávského krále Alexandra I. a francouzského ministra Jeana Louise Barthoua, které podstatně zhoršilo mezinárodní vztahy v Evropě, vypracována Úmluva o prevenci a potlačování mezinárodního terorismu. V ní byl definován terorismus jako „*kriminální činy, namířené proti státu, jejichž cílem je vyvolání teroru u určitých osob, skupin osob či veřejnosti.*“ [1] Tento čin byl významným krokem k Mnichovské konferenci a v následujícím období se tedy můžeme setkat s projevy terorismu válečného, fašistického.

V období studené války pak můžeme najít činy terorismu postkoloniálního, souvisejícího s bojem o nezávislost, a terorismu levicového, inspirovaného komunistickou ideologií. [1] Teroristické činy se soustředily na národní boj, docházelo k vraždám soudců, politiků, policistů, představitelů velkých firem. Začaly se ale objevovat i signály snahy o mezinárodní boj, začalo období únosů a vražd diplomatů. Významným činem bylo v roce 1972 zabití 11 izraelských atletů na Olympijských hrách v Mnichově. Členové palestinské teroristické skupiny Černé září požadovali propuštění zatknutých Palestinců v Izraeli a zajištění bezpečného odletu do arabských zemí. Při snaze o odlet podnikla německá policie zásah proti teroristům, který však skončil neúspěchem, došlo k zabití 5 Palestinců, 3 byli zajati, ale bohužel přišlo o život všech 11 izraelských sportovců. [12] Tato událost, i z hlediska podcenění příprav organizátorů Olympiády, šokovala svou neočekávaností celý západní svět. Společnost si začala uvědomovat možnou údernost terorismu, který dostal díky technologickému pokroku nové možnosti útoků v únosech letadel a dálkově řízených bombových útocích.

Nový fenomén se objevil v 80. letech 20. století, kdy z arabských zemí přišla nová forma terorismu – sebevražedné útoky. Touha po sebeobětování, vedená pocitem křivdy, se stala obrovskou zbraní v rukou teroristů, téměř bezvýhradně byla provázána i náboženskou motivací.

V souvislosti s technologickým pokrokem a zvýšením pohybu ve vzdušném prostoru, se začaly zvyšovat i počty útoků v letadlech, jedním z nejtragičtějších byl v roce 1988 pád uneseného letadla ve skotském Lockerbie po výbuchu trhavinové nálože na obytné budovy, který přinesl 270 mrtvých. Útok byl libyjskou odpovědí za bombardování jejího území. [13]

Zlomem v období studené války byl v březnu 1995 sarinový útok japonské sekty Óm šinrikjó v tokijském metru. Při útoku zemřelo 13 lidí, ale tisíce dalších přítomných trpí následky otravy dodnes. Tento útok přinesl další zbraň v rukou teroristů, chemickou látku. [14]

Konec 20. století byl obdobím, kdy si svět začal uvědomovat nebezpečí a všudypřítomnou hrozbu terorismu, avšak zásadní zvrát ve vývoji, charakteristice a chápání terorismu nás teprve čekal. Nastal po událostech 11. září 2001. V následujícím období sledujeme nárůst množství teroristických činů, které jsou charakteristické velkým množstvím obětí, výskytem organizovaných globálních teroristických sítí a obrovskými dopady jejich činů. [1]

Z hlediska použitých prostředků a metod můžeme dějiny terorismu dělit na 4 éry:

- **Období primitivního terorismu** - období začínající prvními doloženými případy, tedy již zmíněnými útoky Zealotů, můžeme do něj ale zahrnout i první politické vraždy Julia Césara, Caliguly, Commoda v obdobích před naším letopočtem. Toto období je charakteristické použitím základních metod, jako jsou únosy, vraždy, drancování a žhářské útoky, využívány jsou jednoduché zbraně, jed nebo oheň. [1], [15]
- **Období pokročilého terorismu** - následující období není přesně vymezené, ale jelikož je charakteristické použitím střelných zbraní, ohraničujeme jej 13. stoletím, kdy se střelný prach dostal do Evropy. Toto období je tedy obdobím využití palných zbraní a jednoduchých třaskavin. [1]
- **Období moderního terorismu** – začátek tohoto období odpovídá zhruba druhé polovině 20. století, přichází s koncem 2. světové války a následujícím obdobím

studené války. Jednou ze zajímavých otázek tohoto období je, zda i svržení atomových bomb na Hirošimu a Nagasaki lze chápat jako teroristické činy. Z určitého úhlu pohledu jisté znaky terorismu vykazují, avšak nezařazujeme je k teroristickým činům, neboť byly provedeny v období vojenského konfliktu. V tomto období bylo charakteristickým provedením teroristických činů užití bomb a střelných zbraní, ale objevily se i nové metody jako únosy letadel a započala i mezinárodní provázanost vlivem nových komunikačních technologií, rozvoje letecké dopravy a i vlivem rozvoje médií. [1] Výraznými teroristickými činy této éry byly v Evropě útoky německé Frakce Rudé Armády (RAF), motivované výrazně i snahou o finanční prospěch. Útoky Irské republikánské armády (IRA) považujeme spíše za projevy gerilového boje proti britské nadvládě v Irsku.

- **Období post-moderního terorismu** – jako mezník vzniku tohoto období můžeme chápat dva milníky. Prvním je sarinový útok v tokijském metru v roce 1995, který byl prvním teroristickým útokem s použitím nervově paralytické látky. Častěji jsou však jako začátek období post-moderního terorismu chápány teroristické útoky z 11. září 2001. Tyto útoky vykazují příznak terorismu hned v několika ohledech - teroristé provedli koordinované útoky s přesným vymezením jednotlivých úloh aktérů, cílem jejich akce byl vysoký počet mrtvých a rozsáhlé ekonomické ztráty, k útoku byly použity civilní prostředky a rozsah akce byl umocněn rolí médií, která útok vysílala v přímém přenosu. Nezanedbatelným znakem je také globální dopad celé akce, kdy postihla lidi z pěti kontinentů a 44 národností. [1] Charakteristickým znakem post-moderního terorismu je využívání informačních technologií, vznik globálních teroristických sítí a jimi kontrolovaných území, kyberterorismus a užití zbraní hromadného ničení. Závažným fenoménem tohoto období jsou sebevražedné útoky. V tomto období jsou mezi nejznámější činy počítány teroristické činy pravicového teroristy Anderse Breivika, činy skupin Al-Káidy a Islámského státu. [1], [15]

3.2 Teroristické činy v České republice

Česká republika se dlouhodobě řadí mezi bezpečné země, především díky její geografické poloze uprostřed demokratické Evropy, ale i díky tomu, že není nijak významně nábožensky, politicky či etnicky rozdělena. [1]

V historii České republiky můžeme z pohledu terorismu sledovat 2 základní etapy:

- 1. etapou je období let 1918 – 1989, kdy se setkáváme s pokusy o atentát na Karla Kramáře a Aloise Rašína, který nakonec následkům atentátu podlehl. Významnější teroristické akce se vyskytovaly také v období napětí česko – německých vztahů, poznamenaných nacionalismem a později i nacismem. V roce 1938 pak Sudetoněmecký dobrovolnický sbor měl přímo za cíl provádět teroristické útoky na civilní a vojenské cíle v pohraničí. Nacistický teror pak pokračoval i ve válečném období. Po 2. světové válce nastalo období státního terorismu, z jeho nejvýznamnějších činů jmenujme například zmanipulované procesy s Miladou Horákovou a Rudolfem Slánským. Objevily se i provokace, organizované pravděpodobně Státní bezpečností (dále jen „STB“), které měly být záminkou k akcím STB, k nejznámějším patří ozbrojená akce proti třem funkcionářům národního výboru v roce 1951 v jihomoravské obci Babice. V 70. a 80. letech hrála velmi výraznou roli také Státní bezpečnost, která mimo výkonu státního terorismu poskytovala i podporu ve výcviku palestinským teroristům. Československo tedy podporovalo levicový terorismus, symbolem čehož se stal vývoz výbušniny Semtex do mnoha států, kde se pak stal prostředkem teroristického útoku. [1]
- V 2. etapě, po roce 1989, podpora terorismu ustala a stát přestal představovat hrozbu pro své občany. Objevily se však nové projevy. V roce 1990 vybuchly bomby na Staroměstském náměstí v Praze, na pomníku Jana Husa a na břehu Hostivařské přehrady. Předpokládá se, že motivace činů mohla být politická, avšak nebyla nikdy potvrzena, viníci obou činů nebyli odhaleni. Trend granátových útoků pak pokračoval i v letech 2004, kdy při granátovém útoku na automobil majitele kasina bylo zraněno 17 turistů, i v roce 2009, kdy v restauraci odpalující útočník zranil sebe i několik dalších osob. V roce 2011 byla odhalena časovaná bomba v obchodním domě Ikea, podařilo se ji včas zneškodnit. Trendem tohoto období tedy bylo pravděpodobně pouze vyřizování účtů v podnikatelském prostředí a útoky, které byly pravděpodobně motivovány jen sebevražednými snahami. [1]

Přestože prozatím nebyla Česká republika zásadními teroristickými činy téměř dotknuta, uvědomují si bezpečnostní složky nutnost nepodcenění této problematiky a v rámci mezinárodní spolupráce spolupracují při monitorování aktivit, spočívajících především v šíření radikálních interpretací ideologií či náboženství podporujících teroristické aktivity. Hlavním myšlenkovým zdrojem mezinárodního terorismu současnosti je džihádismus, který je nejradikálnějším z islamistických ideologií. Jeho šíření ohrožuje určitým způsobem i bezpečnostní zájmy občanů České republiky, neboť dochází k určité radikalizaci některých jednotlivců, což přináší pro naši zemi konkrétnější teroristická nebezpečí. [2], [16]

Potvrzením těchto tendencí je i první teroristický útok, provedený v červnu 2017 na Mladoboleslavsku, kdy na trať před projíždějícím vlakem byl umístěn strom s nápisem „Alláh je velký“. [17] Motiv, vedený dle původních předpokladů islamistickou ideologií, se však v průběhu vyšetřování ukázal jako zkeslený. Motivem usvědčeného 70letého důchodce byla snaha upozornit na nebezpečí z muslimské migrace. Jeho čin byl posouzen jako teroristický útok a byl odsouzen ke čtyřem letům vězení. V průběhu soudního líčení se prokázala porucha osobnosti pachatele, která však nesnižuje nebezpečnost jeho konání. [18]

Ač Česká republika nebyla doposud vystavena žádnému ze závažnějších teroristických útoků, nesnižuje to v žádném případě nutnost obezřetnosti a připravenosti na tuto situaci. Strategická poloha našeho státu by mohla být pro teroristy lákadlem, i pokud předpokládají naši sníženou obezřetnost pramenící z dosavadního stavu. Proto je nutná soustavná činnost a připravenost orgánů působících v ochraně obyvatelstva na nebezpečí teroristických činů i v našem státě.

20. století bývá často nazýváno stoletím násilí. Bohužel vzrůstající počet obětí, údernost a četnost teroristických činů víceméně potvrzují toto tvrzení. Je nutné analyzovat činnost teroristických skupin, jejich motivace, cíle a modus operandi jejich činnosti tak, abychom mohli předvídat budoucí vývoj a mohli jsme se připravit a zasáhnout tak, aby 21. století nemělo stejně tragický přídomek.

4 KLASIFIKACE TERORISMU

Při klasifikaci teroristického činu je jako základní parametr možno použít hledání motivace daného činu. Je třeba si klást otázky, zda jde o akt politicky motivovaný, zda je uskutečňován pod záštitou státní autority, zda může být ospravedlněn na náboženském nebo etickém základě a je-li zaměřen na lidi nebo symbolické cíle. Teroristické činy posuzujeme také z ohledu míry napojení na větší organizaci nebo sítě, rozsah jejich organizace a plánování a druhu lidí, kteří jím byli zasaženi. [1]

4.1 Rozdělení na základě motivace

Motivace teroristů je základním parametrem pro jejich činnost. Vzhledem k tomu, že motivací je mnoho, začal se terorismus podle nich rozdělovat a pojmenovávat tak, aby mohlo dojít ke konkrétnější kategorizaci a zkoumání jednotlivých motivací a jimi motivovaných činů.

- **Politický terorismus**

Cílem politického terorismu je pomocí teroristického činu docílit prosazení určitého politického programu nebo ideologie. V rámci politického terorismu můžeme vnímat terorismus pravicový a levicový. Pravicový terorismus se opírá o ideologii fašismu či nacismu a můžeme pod něj včlenit i terorismus ultrakonzervativní, směřovaný proti všem změnám, či v určitém úhlu pohledu můžeme jako politický chápat i terorismus nacionálněseparatistický. U levicového terorismu můžeme hovořit o terorismu komunistickém či anarchistickém, ale i o terorismu revolučním. Další druh terorismu, který můžeme včlenit pod politický, je terorismus státní – chápeme jej jako páčání mezinárodního násilí na příkaz vlády podporujícího státu.

Jako příklad politického terorismu s neofašistickou motivací je možné zmínit pumový atentát v srpnu 1980 v italské Boloni. Nálož byla umístěna na boloňském nádraží, v kufru na nástupišti plném turistů i místních obyvatel. Výbuchem a následným zřícením trámů budov bylo zabito 85 mrtvých a zraněno na dvě stě osob. Tímto atentátem vyvrcholila téměř dvacetiletá série činů ultralevicové Rudé brigády a dalších neofašistických organizací. 2. srpen byl později v Itálii vyhlášen dnem obětí terorismu. [19]

Spornou ideologií, kterou lze chápat jako levicovou, revoluční, je islamismus. Ideologii, jejímž cílem je vytvoření nového světového řádu, řízeného právem šaría, můžeme ale chápat také jako konzervativní, pravicovou, neboť zahrnuje i snahu o vzkříšení chalífátu.

Stejně tak ale můžeme činy islamistického terorismu chápat jako náboženský terorismus. [1], [16]

○ **Pravicový terorismus**

Pravicový terorismus má portfolio velmi široké, sahá od neofašismu a neonacismu až k rasově motivovaným útokům a končí projevy antikomunismu.

Pravicoví teroristé velmi často vychází z řad násilnických skupin extrémistů, hájících zájmy společnosti, ve jménu „slušných občanů“. Členové těchto skupin se vymezují proti menšinám – rasovým nebo národnostním. [1]

Velmi výrazným příkladem pravicového terorismu v Evropě byl případ norského občana Anderse Breivika, který v červenci 2011 zabil bombovým útokem v Oslu a střelbou na blízkém ostrově Utöya celkem 77 lidí. Breivik sám se hlásil k pravicovým radikálům a nezastíral, že motivem jeho činů byla snaha změnit norskou společnost, projevit nesouhlas se skandinávskou imigrační politikou a šířením islámu. [20]

○ **Nacionálněseparatistický terorismus**

Nacionálněseparatistický, či také nacionalistický terorismus, se vyznačuje motivací nacionalismem a bojem za sebeurčení národa. Často bývá ospravedlňován a nazýván národně osvobozeneckým bojem proti útisku vlády, jeho cílem je samostatnost a nezávislost území. V rámci Evropy jsou asi nejvýraznějšími příklady boje ve Španělsku a v Severním Irsku.

Ve Španělsku působila v letech 1959-2011 separatistická organizace ETA - Euskadi Ta Askatasuna, v překladu Baskicko a jeho svoboda, jejímž cílem bylo vytvoření nezávislého baskického státu. Při svém boji ETA zabila celkem 857 lidí, největším útokem byl v roce 1987 bombový atentát v barcelonském obchodním centru, kterému podlehl 21 osob. [1]

Velká Británie se s teroristickými útoky Irské republikánské armády (dále jen „IRA“) potýkala od roku 1930. Situace eskalovala v roce 1969, kdy byla pro zajištění pořádku povolána britská armáda. Boj za nezávislost Severního Irsku a jeho připojení k Irsku byl ukončen vyhlášením příměří v roce 1998 na základě odsouzení pumového masakru v Omagh, při kterém zahynulo 29 osob a přes 200 osob bylo zraněno. [1]

- **Levicový terorismus**

Levicoví teroristé usilují o naplnění myšlenek Karla Marxe a Vladimíra Iljiče Lenina, bojují proti tržnímu hospodářství a demokratickému zřízení. Nárůst levicově teroristických činů můžeme sledovat především v období studené války jak v západní Evropě, tak v Latinské Americe a některých státech Asie. Sovětský svaz a státy východní Evropy měly zájem na šíření komunistické ideologie, proto podporovaly činnost levicových teroristických skupin v ostatních státech.

Ve druhé polovině 20. století budila pozornost činnost skupiny RAF – Frakce Rudé armády, která až do konce své činnosti v 90. letech vykonala desítky teroristických útoků v zemích západní Evropy. Velmi často se zaměřovala na policejní a vojenské objekty. [1]

- **Environmentální terorismus**

Environmentální terorismus, zaměřený na ochranu životního prostředí, těží z nedostatků kapitalismu a své útoky směřuje například na těžbařské společnosti, jejichž činnost narušuje životní prostředí.

Někdy bývá také zaměňován s ekoterorismem, který však zahrnuje teroristické činy směřující k narušení infrastruktury nutné pro život člověka, jako například ohrožení zdrojů pitné vody, nebo naopak slouží k ochraně přírody před chováním člověka, tedy zaměřují se na osvobození zvířat určených k testování, na ochranu ohrožených druhů zvířat, pralesů, čistoty vod. Tento je zařazován spíše do monotematického terorismu, který bude vysvětlen dále.

Jedním z nejvýraznějších příkladů environmentálního terorismu je zapálení čtyř vleků a pěti budov v lyžařském středisku Vail ve státě Colorado z 28. října 1998. Středisko patřilo společnosti, která měla záměr rozšířit své další lyžařské středisko o několik sjezdovek a příjezdových cest vykácením lesa, který byl místem výskytu ohrožené populace rysů. Dosavadní blokády a protestní akce nebyly úspěšné, proto přistoupila organizace Earth Liberation Front ke žhářskému činu. Paradoxem bylo, že díky pokrytí škod pojistkami se pak společnosti podařilo les vykácet ještě ve větším rozsahu a svůj záměr realizovat. [21]

- **Náboženský terorismus**

Náboženský terorismus můžeme dále dělit na terorismus fundamentalistický, jehož cílem je implementace náboženství do státních struktur či usiluje o náboženskou odplatu, a na

terorismus eschatologický, usilující o naplnění proroctví o konci světa, většinou reprezentovaný činností sekt (jmenujme například sektu Óm širikjó a její sarinové útoky v tokijském metru v roce 1995). [1]

Fundamentalistický terorismus je rozdělitelný podle jednotlivých náboženství na židovský, křesťanský, islámský atd. V současnosti je nejpalčivějším problémem právě islámský terorismus, který usiluje o návrat k čistému islámu podle učení proroka Mohameda a o obnovení chalífátu, tedy muslimské vlády podle islámu. Pro dosažení svých cílů využívají islámští teroristé radikální interpretaci Koránu, podle které je svatou povinností každého muslima vést svatou válku proti bezvěrcům. [1]

Politické cíle jednotlivých islamistických teroristických skupin jsou rozdílné – např. Hamás má jako základní cíl boj proti Izraeli, Al-Káida požaduje sjednocení islámského světa a osvobození všech muslimských zemí od zahraničních okupantů. V rámci dosažení svých zájmů si i ideově ospravedlňují zabíjení nevinných obětí, jakožto bezvěrců či osob vlašných ve víře. [1]

- **Monotematický terorismus**

Tento druh terorismu hájí jeden konkrétní zájem či názor společnosti či jednotlivce. Patří k nim například protipotratově, protihomosexuálně či konkrétně ekologicky zaměřené teroristické činy. [1]

- **Psychopatologický terorismus**

Psychopatologický, jinak též zvaný patologický terorismus, vychází z duševních potřeb nemocného jedince, které uspokojuje právě vykonání teroristického činu. [1]

Výstižným příkladem psychopatologického terorismu jsou činy skupiny zvané Rodina zakladatele Charlese Mansona a jeho obdivovatelů. Na přelomu 60. a 70. let spáchala tato sekta sérii mimořádně brutálních vražd, mezi jejichž oběti patřila i herečka Sharon Tate, těhotná manželka polského režiséra Romana Polanského. [22]

- **Kriminální terorismus**

Velmi sporným druhem terorismu je terorismus kriminální. A to právě z důvodu, že jeho motivací není ani náboženský, ani politický motiv, ale pouze hmotný zisk. Z tohoto důvodu se tedy nabízí paralela s organizovaným zločinem. Častým projevem je narkoterorismus, který je potažmo zneužíván k financování teroristických aktivit.

Mezi nejznámější organizace, spojované s financováním své činnosti díky narkoterorismu, patří Al-Káida či hnutí Taliban, nejrozsáhlejší síť mají organizace pocházející z Kolumbie, jejichž přesah je mezinárodní. V Evropě byl narkoterorismus spojován se separastickou organizací Kosovská osvobozenecská armáda. [1]

4.2 Rozdělení podle působnosti

Z hlediska regionální působnosti můžeme terorismus dělit na vnitrostátní - národní, mezinárodní a globální. Toto dělení je ale možné chápat i jako jednotlivá vývojová stádia terorismu ve třech etapách jeho vývoje:

- národní – plánován a uskutečňován uvnitř určitého státu s cílem vynutit si zásadní změny v jeho vnitřní politice
- mezinárodní – tento trend nastoupil v 60. - 70. letech 20. století a přímo souvisel s rozvojem osobní letecké dopravy, nešlo už jen o změny ve vnitřní politice napačených států, ale o snahu ovlivnit změnu jejich zahraniční politiky
- globální – jeho nástup zaznamenáváme událostmi 11. září 2001, teroristické sítě jsou rozprostřeny po celém světě, cílem je zasadit co nejtěžší úder státům, které jsou hybnou silou globalizace a prosadit tak změny mezinárodních vztahů na globální úrovni [5]

4.3 Rozdíl mezi terorismem a gerilou

Někdy bývá mylně terorismus chápán a identifikován jako boj gerilových jednotek. Je nutno zdůraznit rozdíl mezi těmito činy. Gerila, též guerilla, převzala svůj název ze španělštiny, kde znamená „malá válka“, představuje vlastně boj partyzánských jednotek. Útoky gerilových skupin se soustředí na sabotáže, zastrášovací akce či likvidace důležitých státních cílů. Gerilové jednotky se vymezují proti společnosti, žijí často v lesích, horách, nosí své uniformy, organizují se do vojenských jednotek a ke své příslušnosti se členové gerily hrdě hlásí. Gerila jako cíl svých útoků nevolí civilní cíle, ale především cíle vojenské a policejní, které chtějí oslabit a díky nim snížit obranyschopnost nenáviděného diktátorského státu. Výrazným praktikem gerily byl kubánský revolucionář Ernesto Guevara, běžně přezdíváný Che Guevara. [5], [15]

Terorismus tedy na rozdíl od gerily nemusí být vázán pouze na určitý stát a jeho cílem je území nepřítele znejistit, vytvořit si z něj frontovou linii. Z určitého úhlu pohledu se ale dá konstatovat, že tam, kde končí gerila, začíná terorismus. [11]

Klasifikace terorismu nám umožňuje identifikaci jeho motivace a je pro nás určitým vodítkem pro odhalování jeho zdrojů a osob či skupin podílejících se na jeho přípravě. Jen správná identifikace příčin a příprav teroristického útoku nám umožní jej analyzovat do té míry, abychom mohli s terorismem dále bojovat a mohli se snažit mu i předcházet.

5 CHARAKTERISTIKY NOVODOBÉHO TERORISMU

Terorismus byl ve 20. století zmiňován jako jedna z potenciálních hrozeb, nikdo ale neočekával a nepředpokládal, jak silným ohrožením naší současnosti se stane.

Až první závažné teroristické činy druhé poloviny 20. století přiměly svět začít chápat tuto hrozbu vážně. Desítky mrtvých, zraněných a obrovské materiální škody, to vše ukázalo potenciál ohrožení naší společnosti terorismem. Terorismus začal být nazýván další formou války. Další formou v pojetí, že nejde o válku státu se státem, ale o válku, kdy stát je postaven do role pasivní, je napaden a vydírán. Do stejné pozice, do pozice pasivní a vydírané, je pak postaveno i obyvatelstvo státu. Aktivním subjektem této nové formy války jsou teroristé, útočící se záměrem přilákat pozornost, vyvolat atmosféru strachu a destabilizovat napadený stát.

5.1 Hlavní rysy teroristických organizací

Teroristické činy současnosti jsou o to zákeřnější, že jejich aktéři žijí spořádaně ve společnosti, proti které následně vystoupí a také pro to, že jejich cílem je civilní obyvatelstvo. Klasická válka bývá vyhlášena, bývají oznámeny následné kroky. Terorismus je v tomto směru neodhadnutelný, přípravy na úder probíhají skrytě, velmi často nedojde k odhalení příprav a je tedy velmi těžké je překazit. Státy, které se staly obětí teroristických činů, jsou zaskočeny a ochromeny ve svém běžném životě. [5]

Za základní rys terorismu je považována nepřímá strategie, kdy se teroristé vyhýbají přímému a čelnímu souboji a vystupují nečekaně a zákeřně. Velmi často je právě tento rys považován za projev slaboštví a terorismus proto bývá znevažován jako záškodnický boj, neschopný otevřeného projevu. Za použití ozbrojeného násilí se teroristé snaží o vzbuzení pocitu ohrožení a šíření strachu obyvatelstva. Forma psychologické války, která má za cíl ovlivnit veřejné mínění a vyvolat atmosféru strachu a tím destabilizovat stát, je velmi často následována vraždami, atentáty, braním rukojmí, vydíráním a únosy letadel. [5], [11]

Od prvotních teroristických činů, které se vyskytovaly jako otevřené násilí s jasným pachatelem, jsme se postupem času a s postupujícím technologickým vývojem dostali až k organizovanému zločinu, který provází terorismus. Někdy je sporné, zda určité skutky jsou přímo teroristické a nejsou spíše kriminální, ale s ohledem na to, zda jsou motivovány určitou ideologií a zasáhly civilní obyvatelstvo, jsou jako teroristické posuzovány.

5.2 Motivace teroristických činů

Motivací teroristických činů je mnoho, zmiňme alespoň ty základní:

- Ideologie – základní a nejnebezpečnější motivace teroristických činů, jejichž pachatelé jsou organizovaní a konají profesionálně, většinou krajně politická, rasová, etnická nebo náboženská orientace
- Zisk – snaha o získání finančního nebo majetkového prospěchu pomocí vydírání, únosů
- Afekt – typický motiv psychopatických osobností
- Touha po uznání – většinou činy, kdy se pachatel tváří jako odhalitel teroristického činu a vychutnává si uznání z odhalení plynoucí
- Experiment – touha mladistvých pachatelů po zviditelnění, zatemňuje jim reálné zhodnocení následků jejich konání

Některé motivy jsou přímo směřující ke snaze ublížit, zabít, některé jsou prostředkem k získání osobního prospěchu a některé jsou až psychologicky patologické. Bohužel ale všechny mohou mít tragické následky a tedy žádný z těchto motivů není dobré podcenit.

5.3 Teroristické cíle

Teroristický čin je prostředkem k dosažení určitých cílů jedinců i organizovaných skupin. Tyto obecné cíle můžeme rozdělit na:

- Strategické – teroristický útok pomáhá k destabilizaci systému, snaží se státní moc vyprovokovat k určité reakci a represii, které by mohly vyvrcholit až revolucí
- Reklamní – teroristická organizace dává pomocí masmédií vědět o své existenci a programu.
- Jednorázový násilný akt – útok slouží k dosažení konkrétních cílů, jako je likvidace určité osoby či osob, zničení konkrétního objektu či objektů. Bohužel ale i nevinní lidé se stávají oběťmi útoků, kterými teroristé vyvíjí nátlak na politickou moc, nebo se třeba jen snaží doplnit vlastní výzbroj, získat finance či bojují za propuštění vězňů - jiných teroristů apod. [23]

Různé jsou i konkrétní cíle teroristických útoků. Většinou se teroristé snaží své útoky soustředit na cíle, které mohou nějakým způsobem poškodit stát, proti kterému se snaží

bojovat, vždy to ale musí být cíle, které jsou z pohledu veřejnosti atraktivní a jejichž napadení vyvolá publicitu a dlouhodobé mediální sledování. Mezi základní cíle patří:

- Obyvatelstvo
- Političtí činitelé
- Průmysl
- Infrastruktura
- Ozbrojené síly

Jako určitý charakteristický bod pro určení terorismu můžeme chápat, že pokud je činem dotknuto civilní obyvatelstvo, jedná se vždy o terorismus. [5]

K ovlivnění veřejného mínění teroristé velmi umně využívají sdělovacích prostředků. Manipulují s informacemi o přípravách či uskutečněných teroristických činech doplňováním veřejných přiznání islamistických skupin k činům, které ani nebyly přímo teroristické, ale spíše kriminální, či šlo o činy psychicky nemocných osob. Jejich dosah a počet obětí jsou ale tak vysoké, že se teroristé přiznávají k odpovědnosti za ně tak, aby rozšířili v obyvatelstvu strach, či případně zvýšili počty svých sympatizantů.

Snaha o ovlivnění veřejnosti je velmi důležitým krokem k destabilizaci režimu, která má vyústit k podnícení odvetných opatření. Teroristé pracují velmi silně s psychologickými aspekty vnímání jejich činnosti a v zásadě je paradoxem, že každý úspěšný čin jim přináší i nové sympatizanty, kteří na základě různých svých osobních motivací vzhlíží k terorismu jako k možnosti, kde mohou projevit své určité frustrace a případně se i realizací teroristických útoků zviditelnit, což se jim v normálním životě zdá jinak neuskutečnitelné. Takové osoby jsou pak ochotny k nejvyšším obětem a slepě slouží myšlence, díky níž touží po dosažení určité své osobní popularizace.

Jako univerzální cíl současného terorismu můžeme vnímat snahu o změnu celosvětové politické a náboženské situace včetně možnosti ovlivňování této situace i do budoucna.

5.4 Formy teroristických činů

Formy teroristických činů se vyvíjí i v závislosti na technologickém a společenském vývoji. Mezi nejčastější se řadí:

- **Bombový útok** – tvoří téměř 3/4 všech teroristických činů, pro jejichž realizaci je využíváno všech druhů výbušných látek, jako například klasické trhaviny, zápalné látky či

nukleární zbraně. Je využíván pro svou snadnou dostupnost, možnost umístit bombu s dálkovým ovládním na místa s vysokou údernou silou.

Z taktického hlediska lze bombové útoky rozdělit do 4 skupin:

- Útoky proti osobám – výbušná zařízení bývají umístěna do prostorů s vysokou koncentrací osob tak, aby došlo k zabití či zranění co největšího počtu osob. Velmi často volená forma útoku, mnoho obětí znamená vysokou medializaci činu, o kterou mají teroristé zájem.
- Útoky proti symbolickým cílům – využití psychologického efektu napadení státních symbolů.
- Útoky proti významným cílům – velmi často vedeny útoky proti kritické infrastruktuře, snahou je co největší poškození velkého objemu osob.
- Série útoků – bývá využíván pro zdůraznění požadavků útočníků, například při snaze o osvobození určitých osob. [24]

- **Vražda, atentát** – velmi často se soustředí na významné osoby, veřejně sledované, doba mezi únosem a vraždou je pro teroristy zajímavá, dochází k velké medializaci.

- **Únos** – velmi častá forma teroristického činu, využívána k nátlaku na určitou skupinu, často bývá unesen politik a je vydírán státní aparát k dosažení cílů teroristů. Další výraznou motivací je získání finančního profitu prostřednictvím požadovaného výkupného, kterým je vydírána rodina uneseného nebo stát, kterého je unesená osoba občanem. Pro větší údernost volí teroristé často i únosy letadel s pasažéry.

- **Sabotáž, diverzní činnost** – doprovází snahu o destabilizaci společenského systému pomocí úmyslného poškození či znehodnocování zařízení, přístrojů či narušení technologických postupů.

- **Zastrašování, hrozby, vydírání** – vyhrožování může být v některých případech stejně účinné jako dokonaný čin. Slouží k získání informací, přinucení k určitému konání, ale také k získání financí, které pak následně slouží k financování terorismu. Velmi často je vázáno na obchod s drogami.

- **Biologický, chemický či radiologický terorismus** – využíván především psychopatickými jedinci či skupinami, které se izolovaly od společnosti a hromadným útokem se snaží docílit svých povětšinou nábožensky motivovaných požadavků.

Postupem času se setkáváme i s novými formami, jako jsou:

- **Sebevražedný atentát** – tyto činy bývají organizovány a uskutečňovány v oblastech, kde probíhají vleklé ozbrojené konflikty, či kde se nahromadily pocity křivdy a bezpráví. Velmi typické jsou pro muslimský svět. Tyto činy potřebují minimální přípravu, jsou málo nákladné a nevyžadují žádný únikový plán. Novým trendem je najímání žen a dětí k provedení těchto sebevražedných útoků, neboť u těchto není daný úmysl předpokládán. Znakem sebevražedných útoků je vysoká úspěšnost a množství obětí.

[5]

- **Kyberterorismus** – zaměřený na počítačové systémy a sítě, jejichž poškození může způsobit vážné škody na infrastruktuře, vedoucí až k ohrožení chodu státu. V současnosti je kyberterorismus z hlediska své rychlosti a možných dopadů snad nejobávanější formou novodobého terorismu.

Technologický vývoj přináší vývoj i ve formách teroristických útoků. Ač v posledních letech sledujeme spíše návrat k používání konvenčních zbraní, stále jsme vystaveni i možnosti využití zbraní hromadného ničení. Jsme bohužel možná jen malý krok od terorismu jaderného.

5.5 Organizace teroristických činů

V návaznosti na zkoumání řady teroristických operací byly zjištěny a zobecněny následující fáze příprav teroristických útoků:

- **Výběr cíle** – cíl je velmi důležitým parametrem, je nutno aby byl z hlediska vnímání veřejností mimořádně atraktivní a jeho napadení nebo zničení aby vyvolalo silnou odezvu ve sdělovacích prostředcích. Teroristé se snaží získat co nejkonkrétnější informace o úrovni ochrany a přístupu k objektu, na základě kterých pak zvažují vlastní síly i záměry.
- **Pozorování cíle** – provádí je většinou jednotlivé osoby, které ve snaze splynout s okolím vykonávají běžné činnosti tak, aby na sebe v okolí pozorovaného objektu neupoutali pozornost. Zaměřují se na mapování terénu, ústupových cest, běžného chodu v objektu. Zajímají je také konkrétní údaje o inženýrských a komunikačních sítích i režimu určitých osob. Při své činnosti využívají různé technické prostředky, jako jsou například odposlechy, běžně je využívána pokročilá výpočetní

a telekomunikační technika i optické přístroje. Pozorování a shromáždění informací o cíli útoku je nutností pro přípravu a zpracování útočného plánu.

- **Operační plánování** – získané informace, doplněné o výsledky pozorování objektu, slouží pro zpracování plánu útoku. Ten obsahuje materiální i personální zajištění akce, ale také časový a taktický harmonogram. Taktikou je směřovat útok tak, aby vyvolal moment překvapení, s ohledem na to je volen i čas útoku. Přípravována jsou i případná místa pozorovacích stanovišť a velmi často dochází i k přípravě bočních drobných útoků, které mají za úkol odpoutání pozornosti a roztříštění možnosti zásahu obranných složek.
- **Provádění nácviku a cvičných útoků** – při organizovaném útoku dochází i k nácviku, tak aby bylo zajištěno důkladné prověření připravovaného útoku, jeho koordinace a odhalení možných nepředpokládaných jevů přímo v praxi.
- **Útok** – před útokem ještě teroristé aktualizují získané informace a případně upravují přípravné plány podle aktuálního stavu. Jsou konkrétně identifikovány konkrétní osoby nebo dopravní prostředky, které budou cíli útoku. Příprava plánu končí realizací útoku.
- **Únik z místa činu** – pro teroristy je důležitý útok a jeho údernost, příprava únikových cest bývá často opomíjena i s ohledem na možnost, se kterou počítají, tedy že při akci položí svůj život. Toto je velmi častým jevem při nábožensky motivovaných činech, zachování života teroristy není důležitým parametrem, někdy i naopak položení života při útoku je vítáno, neboť věří, že smrt při útoku přinese útočníkovi věčný život. Možnost úniku je závislá na volbě vhodné ústupové trasy a reakci bezpečnostních složek.
- **Využití činu pro sledované cíle** – důležitým parametrem teroristického činu je míra možnosti jeho propagace v médiích tak, aby zasáhla veřejnost. Následky činu jsou využity k deklaraci záměrů či požadavků teroristů a jsou doprovázeny veřejným přiznáním se k teroristickému činu. Nezřídka se setkáváme i s přihlášením se k činu, který daná organizace nepřipravovala, ale pro jeho váhu se k němu přihlásila.

Nelze samozřejmě tvrdit, že všechny teroristické činy vykazují ve svých přípravách všechny tyto fáze, ale pokud se jedná o teroristické činy, které jsou dlouhodoběji připravovány organizovanou skupinou, je snaha o přípravu útoků právě s touto systematikou. Kvalitní příprava teroristického činu je předpokladem pro jeho realizaci v rozsahu, který aktéři požadují. Snahou bezpečnostních složek je zachytit přípravu

teroristického činu v kterékoliv jeho fázi tak, aby byla zmírněna možnost či údernost jeho provedení.

5.6 Psychologie terorismu

Terorismus, ač by se mohl zdát jednoduše motivován, je poměrně silně ovlivňován různými psychologickými aspekty. Základním je snaha o vyvolání strachu a ztráty bezpečí jak mezi oběťmi teroristických činů, tak především mezi ostatním obyvatelstvem. Rychlé šíření informací pak teroristům pomáhá maximalizovat perimetr, který je zasažen zprávou o teroristickém činu, tudíž strach je šířen na mnohem větší území, než jsou fakticky schopni svým činem obsáhnout. Tragičnost a tedy i působení teroristického činu je v očích obyvatel mnohem větší než reálně. Pocit nejistoty, který je vzbuzen v obyvatelích zemí, které jsou sice vzdáleny aktuálním činům, je velmi silnou zbraní v rukou teroristů. Lidé jsou vystrašení možností, že další útok se stane v jejich městě, na jejich letu, v jejich zaměstnání a podléhají panice a zvyšují tlak na své vlády, aby požadavkům teroristů vyhověly bez prodlení, aby bylo zabráněno projevům násilí.

Neopominutelnou motivací toho, že se někdo stane teroristou, je frustrace. Frustrace, která vyvolává hněv a agresi, je významnou motivací mnoha mladých lidí v Evropě, pocházejících z řad přistěhovalců, a usilujících o aktivaci svého původu, svých kořenů a příslušnosti ke svému etniku, většinou muslimského vyznání.

Také osobnostní rysy ovlivňují zapojení teroristů, jejich řady tvoří z velké části osoby, které by se obávaly samostatně prosadit ve společnosti, ale síla organizace dodává sílu i jim samotným a pomáhá jim odhodlat se k činům ve prospěch jejich teroristické organizace, jejího vůdce.

Psychologické aspekty se poměrně dobře daří ke svým záměrům využívat především organizovaným skupinám, které jsou schopny koordinovat a řídit své hromadné útoky. Tyto skupiny jsou výrazně sofistikovanější než klasické zločinecké organizace, mimo psychologie využívají i nejnovější poznatky vědy, techniky a díky nim se stávají stále silnějším nepřítelem současnosti.

6 TERORISMUS 21. STOLETÍ

Nové století přineslo naší civilizaci razantní nárůst teroristických činů, které navíc zasáhly téměř všechny kontinenty a jejich obyvatele.

21. století přineslo podstatný ústup státem podporovaného terorismu, který nahradil teror individuální a skupinový. Vzrostl počet činů páchaných ve jménu neonacistické či náboženské ideologie a velmi výrazně se projevila síla organizovaných teroristických skupin, jejichž činy motivovala snaha o globální šíření islámu.

6.1 Teroristická síť Al-Káida

Po událostech 11. září 2001 mluvíme o nové etapě terorismu, díky vysokému počtu obětí nazývané také jako hyperterorismus. [5]

Islamistický terorismus lze v současnosti vnímat ve dvou úrovních:

- skupiny a sítě, které operují globálně
- skupiny, operující regionálně, zaměřené na islámský separatismus a zneprátené národy. [25]

Jednu z globálních sítí tvoří i militantní islamistická teroristická skupina Al-Káida. Její bojovníci se od počátku své činnosti v 90. letech 20. století staví do role mstitelů, kteří vystupují proti utrpení a strádání obyvatel Asie a Afriky. Pod vedením Usámy bin Ládina byla vytvořena síť pokrývající 4 kontinenty – Asii, Afriku, Evropu a Ameriku, a jejíž hlavním cílem bylo donutit západní země a především USA, aby opustily Arabský poloostrov.

Organizace má svoje počátky v době okupace Afghánistánu sovětskými vojsky. Američané podporovali mudžáhidy ve vyzbrojování a boji proti okupantům. Dobře vyzbrojených a vycvičených bojovníků využil saúdskoarabský multimilionář Usáma Bin Ládín, který na jejich základě vybudoval skupinu Al-Káida. Jejím cílem bylo šíření islámské víry po celém světě a rozšíření čistě muslimských států na Arabském poloostrově. Hlavním nepřítelem organizace se mimo okupujících sovětských vojsk staly i Spojené státy americké, které byly viněny z bezohledného vytěžování arabských ropných zásob.

Úspěšnost Al-Káidy vycházela z propracované struktury, která byla tvořena tříčlennými buňkami, jejichž členové se navzájem znali. Jejich velitelé pak znali také pouze 3 buňky a i dále ve struktuře byla zachována vždy úroveň znalosti pouze tří buněk. Toto přispělo

k zamezení odhalení či infiltrace do struktury buňky, pro toto byla důležitá i existence mnoha spících buněk, kdy jejich členové žili skrytě, bez aktivity a čekali na pokyny k vykonání činu. Takováto organizace zvyšovala nebezpečnost skupiny a stěžovala možnost odhalení jejích buněk, které napomáhalo i využívání nejmodernějších technologií, jako je internet a šifrování zpráv.

Vedle Al-Káidy působí po světě i místní organizace mudžahedínů či podporovatelů džihádu, které mají všechny společný rys, financování své činnosti z výnosů organizované drogové kriminality.

6.2 Islámský stát

Islámský stát (dále jen „IS“), který se stal v současnosti synonymem pro terorismus, vznikl v roce 2004 jako odnož Al-Káidy v Iráku. Organizace procházela několika změnami názvů, až se v roce 2014 ustálil název Islámský stát. Stejně jméno nese i území na části území států Iráku a Sýrie, kde byl vyhlášen chalífát, který se snaží být náboženskou autoritou všech muslimů. Hnutí propaguje přísnou interpretaci islámu a dodržování práva šaría, které je spojeno s tvrdými zásahy proti obyvatelstvu. [16]

Islámský stát je organizací, která je v posledních letech nejčinnější jak v počtu, tak v tvrdosti teroristických činů. Je však otázkou, které z činů jsou jím opravdu připravovány a organizovány, neboť při vyšetřování mnoha teroristických útoků, ke kterým se IS hrdě přihlásil, nebylo možno potvrdit napojení útočníka na tuto organizaci. Existuje vážné podezření, že IS záměrně deklaruje svou odpovědnost u činů, které měly velký dopad a ztráty na životech, aby zvýšil strach a povědomí o své existenci.

Islamistický terorismus o sobě dal v tomto století vědět s razancí, která svět překvapila a přesvědčila jej, že v oblasti tvrdosti, zákeřnosti a následků, může být považován za novou formu války. Mezníkem, který přesvědčil o vážnosti této nové formy války i ty největší optimisty či odpírače přicházejícího globálního nebezpečí, byly události 11. září 2001, které vstoupily do historie jako nejničivější a nejzákeřnější akty terorismu. [5], [26], [39]

6.3 Teroristické útoky 11. září 2001

Není nadsazené, když řekneme, že události 11. září 2001 změnily svět. Podruhé v historii bylo napadeno území USA a to útoky zcela nečekanými a o to více devastujícími.

„Devatenáct členů sítě al-Káida uneslo 11. září 2001 ráno čtyři letadla společností American Airlines a United Airlines na dálkových vnitrostátních linkách. Únoscům se podařilo dvěma letadly zasáhnout a zničit mrakodrapy Světového obchodního centra v New Yorku, třetí zasáhlo budovu Pentagonu ve Washingtonu a čtvrté se zřítilo v Pensylvánii, když teroristé, kteří unesli stroj, čelili vzpouře cestujících. Spekuluje se, že mělo zasáhnout Capitol nebo Bílý dům.“ [27]

Útoky si vyžádaly 2293 přímých obětí, zahynulo i všech 19 útočnicků a 441 policistů, záchranářů a hasičů. Spojené státy byly paralyzovány. Útok prokázal nepřipravenost světové velmoci na podobné činy a podcenění možného ohrožení. [27]

Útoky 11. září 2001 potvrdily, že terorismus je jedinou možností zranění Spojených států amerických, které jsou pro své bohatství a sílu v přímém střetu či otevřeném souboji neporazitelné. [5]

V očích politiků se hodnocení těchto událostí rozcházelo a např. „G.W. Bush nebo V. Havel vnímali tyto útoky jako úder sil zla proti silám dobra, zatímco evropští politici, např. J. Chirac a G. Schroeder je chápali jako odvetu za politiku USA ve světě po skončení studené války.“ [5]

V návaznosti na tyto útoky USA požádaly Afghánistán o vydání Usámy bin Ládina. Po nereagování na Afghánistán, jako sídlo Al-Káidy, zaútočily a zahájily válku proti terorismu. Teroristické útoky 11. září 2001 znamenaly změnu celosvětové politiky, ale i vnímání vážnosti hrozby terorismu.

Obavy z terorismu a jeho tvrdosti potvrdily i další útoky, jako byl madridský z 11. března 2004 se 191 oběťmi nebo londýnský ze 7. července 2005, který si vyžádal 56 obětí. Strach přizivovaly také nepodařené atentáty nebo plány na ně, jako bylo nechat vybuchnout několik letadel mířících z Británie do USA, či páchat atentáty na newyorské metro nebo pokus Nigerijce odpálit se v prosinci 2009 na palubě letadla do Detroitu. [28], [29], [30]

Snaha objektivně monitorovat a informovat o teroristických činech, se bohužel projevila jako kontraproduktivní. Neustálé opakování těchto činů v médiích posílilo odhodlání teroristů v pokračování jejich činnosti. Některé skupiny, jako Islámský stát, se na základě tohoto hlásí i k činům, u kterých jejich spojení s útočником není prokázáno a někdy bývá dokonce vyloučeno. Snahou IS je vzbuzovat co největší strach a tomu množství činů, u kterých deklaruje svou účast, přispívá.

6.4 Nová Irská republikánská armáda

V posledních letech se na území Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku setkáváme i s činy, za které je zodpovědná, nebo které jsou směřovány proti činnosti Nové Irské republikánské armády (dále jen „Nová IRA“). Původní organizace Irská republikánská armáda vznikla na počátku 20. století a vedla gerilový, partyzánský boj proti britské nadvládě v Irsku. Později se organizace radikalizovala a její činy se staly teroristickými. V roce 1998 došlo k mírové dohodě a Irská republikánská armáda se stala oficiálně politickou stranou. [31]

Někteří členové organizace však s uzavřením mírové dohody nesouhlasili a se zájmem o pokračování své činnosti založili další frakce, z nichž jednou je i Nová IRA. Ta vznikla v roce 2012 spojením několika menších militantních skupin s akční skupinou, jejímž zaměřením je boj proti drogám. Nová IRA pokračuje v boji proti britskému impériu a v následující analýze se setkáme s některými jejími činy. [32]

Teoretická část diplomové práce objasnila základní pojmy z oblasti ochrany obyvatelstva, včetně vymezení pojmu terorismus. Seznámila nás dále i s vymezením oblasti terorismu v české i mezinárodní legislativě a stručně se také věnovala historii a vývoji terorismu. V další části teoretické sekce se práce věnovala klasifikaci druhů a charakteristikám terorismu, uzavřena byla popisem zásadního teroristického útoku tohoto století z 11. září 2001 a popisem některých teroristických organizací současnosti, s jejichž činností se setkáme v následující analýze.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 ANALÝZA TERORISTICKÝCH ČINŮ

Pro analýzu teroristických činů této diplomové práce bylo záměrně zvoleno období let 2014 – 2018. Počátkem analýzy byl zvolen rok 2014, rok vyhlášení samostatného Islámského státu. V tomto roce se významně zvýšil počet teroristických útoků inspirovaných džihádem a činy Islámského státu. Posledním rokem analýzy bude rok 2018 jako poslední ukončený rok před vypracováním této práce.

Ač se většina teroristických činů 21. století odehrává na území Pákistánu, Afghánistánu, Sýrie, Iráku, Nigérie a zemí severní Afriky, bylo rozhodnuto, že tato práce se zaměří na vytvoření přehledu a analýzu teroristických činů, které se udály pouze v zemích Evropy (vyjma Ruska a Ukrajiny) a na území Severní Ameriky, tedy Spojených států amerických a Kanady. Tyto lokality byly vybrány z důvodu, že v předmětném období na území těchto států neprobíhaly žádné válečné konflikty, které by mohly ovlivnit vnímání i počet teroristických činů. Evropské země jsou předmětem této analýzy jak z důvodu geografické blízkosti k naší zemi, tak i z důvodu obdobných společenských zřízení, mentalit obyvatelstva a kultur blízkých naší. Státy Severní Ameriky byly pro analýzu zvoleny z důvodu srovnání i sledování trendů ve vývoji cílů a motivací teroristických činů.

Vzhledem k množství monitorovaných činů, mezi které byly mnohokrát zahrnuty jako potenciálně teroristické i činy, které se nakonec ukázaly jako kriminální, byl zúžen výběr na činy, u kterých byla odpovědnými orgány vyslovena či potvrzena možnost teroristické motivace. Dále byl výběr zúžen pouze na teroristické operace, které přinesly oběti na životech.

Na základě monitorování jednotlivých údajů bylo v průběhu práce rozhodnuto, že nebude sledován původně zamýšlený parametr času útoku. Ukázalo se, že tento parametr sdělovací prostředky opomíjí a je tedy velmi problematické tento údaj získat, navíc bývá konkretizován pouze obecnými časovými údaji jako dopoledne, v ranních či večerních hodinách.

Sledovanými údaji analýzy v jednotlivých letech tedy budou:

- datum útoku
- stát, ve kterém se útok stal
- město, ve kterém se útok stal

- počet obětí na životech
- počet zraněných osob
- počet pachatelů
- osud pachatelů po útoku
- místo útoku
- použitá zbraň
- cílová skupina, postižená útokem
- možný náboženský podtext útoku
- motivace pachatele k útoku
- kdo se přihlásil k odpovědnosti za daný útok

Pro každý rok bude zpracována přehledná tabulka se shrnutím údajů, podle kterých budou dále vytvořeny grafy s výsledky analýzy podle jednotlivých zvolených kritérií v daném roce.

Cílem zpracování této kapitoly je analýza jednotlivých parametrů útoků v jednotlivých letech, dále pak v shrnutí všech pěti monitorovaných let a případně další analýzy, které vyplynou z dosažených výsledků sledování. Zvláštní důraz bude věnován sledování cíle a modu operandi útoků v daném období, i v průřezu těchto let a bude analyzováno, zda je vysledovatelný určitý trend vývoje těchto parametrů.

Podkladem pro tvorbu analýzy byla zvolena Global Terrorism Database (dále jen „GTD“), která je otevřenou databází údajů o teroristických útocích, provedených v letech 1970 – 2017 po celém světě. GTD obsahuje aktuálně více než 180 tisíc záznamů, kdy každý čin je doplněn všemi základními charakteristikami útoku, včetně uvedení zdrojů těchto informací. Každý evidovaný čin je pro označení teroristický, posuzován podle tří kritérií:

- čin musí být zaměřen na dosažení politického, ekonomického, náboženského nebo sociálního cíle
- musí existovat důkazy o úmyslu donucovat, zavražďovat nebo předávat nějaké jiné poselství většímu publiku než bezprostředním obětem
- akce musí být mimo rámec legitimních válečných činností [33]

Základem pro zpracování jednotlivých útoků v GTD jsou informace z otevřených informačních zdrojů. Zpracovatelem této databáze je Národní konsorcium pro studium terorismu a reakce na terorismus při Univerzitě Maryland. [33]

Získané údaje z GTD databáze budou dále ověřeny a doplněny články z novinových internetových portálů tak, aby mohla být přehledná tabulka každého roku vyplněna relevantními údaji, podle nichž pak budou dále vytvořeny grafy se zpracováním výsledků analýzy podle jednotlivých zvolených kritérií.

Doplnění databáze GTD o teroristické činy předchozího roku probíhá každoročně až v druhé polovině roku následujícího, tudíž zpracované útoky roku 2018 budou zveřejněny až v létě 2019, tedy po publikování této práce. Pro analýzu roku 2018 tedy bylo nutno využít rešerše internetových zdrojů, především zpravodajských portálů.

7.1 Rok 2014

Rok 2014 je pro vývoj terorismu jedním ze zásadních let. Díky expanzi činnosti a posílení vlivu Islámského státu, vzrostla podpora jeho sympatizantů ve světě, což se odrazilo v nárůstu počtu teroristických činů v tomto roce.

V roce 2014 se podle GTD odehrálo v celém světě téměř 17 tisíc útoků, z nichž největší počet se odehrál v islámských zemích (zejména v Afghánistánu, Iráku a Sýrii, kde probíhaly válečné boje), ve středoafričských zemích a na Ukrajině, kde zuřily válečné boje. [34] Právě z tohoto důvodu, kdy nelze striktně možné teroristické činy oddělit od válečných, nebyla tato území do analýzy zahrnuta.

V analýze budou používány termíny, které doposud v této práci nebyly vysvětleny, proto vysvětlíme alespoň některé nejčastěji zmiňované pojmy, dalším bude pak případně věnován prostor v analýze roku, ve kterém se jejich výskyt objevil.

Co se týče zaměření na cílovou skupinu, v poslední době se velmi často setkáváme s pojmem měkké cíle. Označení měkké cíle užíváme pro místa s vysokou koncentrací osob a nízkou úrovní jejich zabezpečení proti násilným útokům. Právě tato místa, jako velké restaurace, bulváry, sportovní stadiony či koncerty, se ukázaly jako místa, která jsou teroristy k jejich útokům často vyhledávána. [35]

V přiblížení motivace teroristů se setkáme s pojmem džihádismus, označujícím ideologii, založenou na vyznávání džihádu. Džihád je arabské slovo charakterizující snahu o důležitou věc. Ač muslimští teologové hlásají, že význam v našem pojetí je zkreslený, je v západní civilizaci slovo džihád spojováno se snahou muslimů o šíření islámu v jiných zemích, které je známo jako svatá válka. Mnoho teroristických činů bylo provedeno

osobami, které sympatizují s touto činností a jejich činy jsou inspirovány džihádem, stejně tak jsou i ovlivněny sympatiemi s odvahou započítí boje se západní civilizací. [36]

Oproti tomu muslimský extremismus je již vnímán jako praktikování islámu a s tím spojené striktní vyžadování stejných postojů od okolí, kdy použití násilí je zvoleným prostředkem k dosažení cílů.

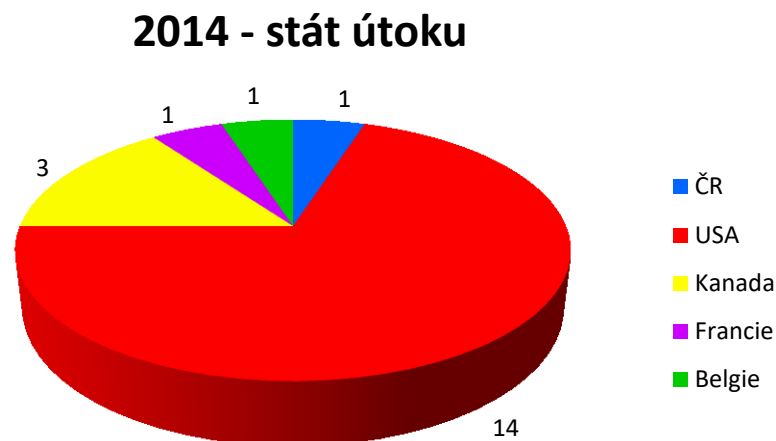
Novým, doposud podceňovaným a nastupujícím nebezpečím se jeví incel extremismus. Název vychází z významu slova incel, který je vyjádřením nedobrovolného celibátu. Extrémisté této skupiny se vyznačují neúspěšností ve vztahu s ženami, eskalujícím až k jejich nenávisti. Od roku 2014 bylo zaznamenáno několik činů motivovaných sexuální frustrací a bohužel je v současnosti monitorován i nárůst sympatizantů této filozofie. Díky narůstajícímu odcizení, narušení mezilidských vztahů a vzrůstající frustrace mladých lidí považují dokonce někteří odborníci incel extremismus za jednu z největších hrozeb příštích let. [37]

Celá analýza je zaměřena na cíl a modus operandi teroristických útoků. Modus operandi je zažitý výraz pro celkové shrnutí určitého stylu nebo postupu nějaké činnosti. Je tedy označením pro určité typické postupy pachatelů trestných činů, tedy i činů teroristických.

Dále přistoupíme k samotné analýze. Na území Evropy a Severní Ameriky se v roce 2014 uskutečnilo 20 útoků, které je možno definovat jako teroristické a které přinesly oběti na životech.

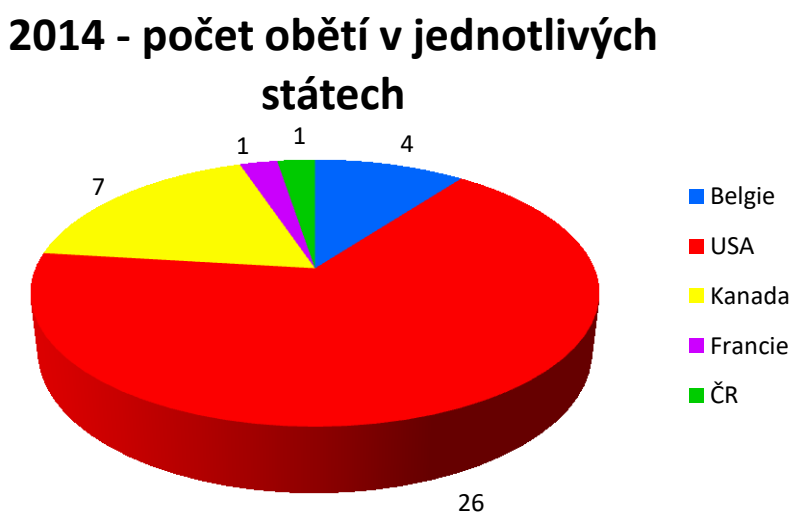
Tab. 1. Přehled teroristických útoků 2014 [vlastní]

Datum	Stát	Město	Oběti	Zranění	Pachatel	Útočníci	Místo útoku	Způsob útoku	Cíl útoku	Náboženský podtext	Motivace	Odpovědnost
15. 1. 2014	ČR	Osov	1	0	neznámý	-	budova	bomba	civilista	ne	neznámá	nikdo
13. 4. 2014	USA	Overland Park	2	0	zatečen	1	park	střelná zbraň	civilisté	ano	antisemitismus	útočník
13. 4. 2014	USA	Overland Park	1	0	zatečen	1	ulice	střelná zbraň	civilisté	ano	antisemitismus	útočník
27. 4. 2014	USA	Seattle	1	0	zatečen	1	ulice	střelná zbraň	civilisté	ano	inspirace džihádem	útočník
23. 5. 2014	USA	Isla Vista	4	13	zastřelil se	1	demonstrace	střelná zbraň	civilisté	ne	incel extremismus	útočník
23. 5. 2014	USA	Isla Vista	3	0	zastřelil se	1	ulice, budova	nůž	civilisté	ne	incel extremismus	útočník
24. 5. 2014	Belgie	Brusel	4	0	zatečen	1	budova	střelná zbraň	civilisté	ano	inspirace džihádem	IS
1. 6. 2014	USA	Seattle	2	0	zatečen	1	budova	střelná zbraň	civilisté	ano	inspirace džihádem	útočník
4. 6. 2014	Kanada	Moncton	3	2	zatečen	1	ulice	střelná zbraň	policie	ne	proti vládě	útočník
6. 6. 2014	USA	Cumming	1	1	zabit	1	soud	střelná zbraň	soud	ne	proti vládě	nikdo
8. 6. 2014	USA	Las Vegas	5	0	zabití	2	budova	střelná zbraň	policie	ne	proti vládě	útočník
25. 6. 2014	USA	West Orange	1	0	zatečení	3	ulice	střelná zbraň	civilisté	ano	inspirace džihádem	útočník
12. 9. 2014	USA	Blooming Glove	1	1	zabití	2	kasárna	střelná zbraň	vojáci	ne	proti vládě	útočník
20. 10. 2014	Kanada	Saint-Jean-sur-Richelieu	2	1	zabit	1	vozidlo	nůž	policie	ano	inspirace džihádem	útočník
22. 10. 2014	Kanada	Ottawa	2	3	zabit	1	soud	střelná zbraň	soud	ano	inspirace džihádem	nikdo
23. 10. 2014	USA	New York	1	3	zabit	1	policejní stanice	sekera	policie	ano	inspirace džihádem	nikdo
28. 11. 2014	USA	Austin	1	0	zabit	1	policejní stanice	střelná zbraň	policie	ne	proti vládě	nikdo
18. 12. 2014	USA	Morgaton	1	0	zatečen	1	budova	střelná zbraň	civilista	ano	inspirace džihádem	nikdo
20. 12. 2014	Francie	Joue-les-Tours	1	3	zabit	1	policejní stanice	nůž	policie	ano	inspirace džihádem	nikdo
20. 12. 2014	USA	New York	2	0	zatečen	1	vozidlo	střelná zbraň	policie	ne	proti policii	útočník

Obr. 1. Graf 2014 – stát útoku [vlastní]

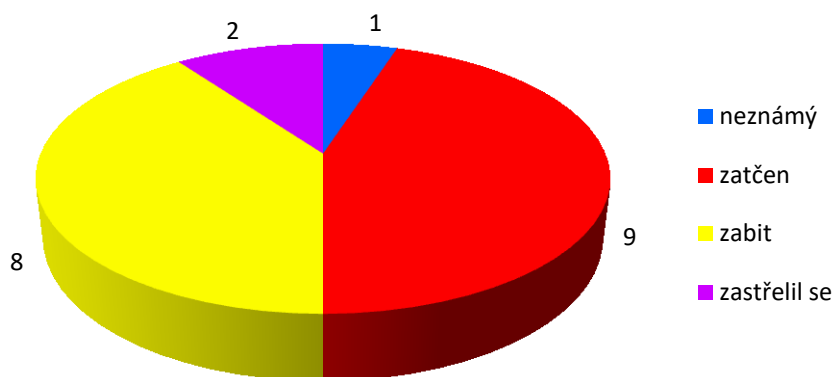
V roce 2014 byly analyzovány v předemtných územích teroristické činy, kdy ztráty na zdraví či životech byly zaznamenány při útocích na území Francie, Belgie, Kanady a především Spojených států amerických. V analýze je zahrnut i sporný útok z České republiky - bombový útok na manažera společnosti, který se odehrál v lednu 2014 ve firmě vyrábějící bazény. Zařazen byl na základě evidence v databázi GTD, viník ani motivace však nebyli do dnešního dne odhaleni. Názory odborníků ale vyjadřují přesvědčení, že čin byl pouze kriminální a souvisel pouze s podnikatelskou činností majitele společnosti. [38]

Obr. 2. Graf 2014 – počet obětí v jednotlivých státech [vlastní]

V pěti předmětných státech bylo zaznamenáno celkem 39 obětí. ČR a Francie zaznamenaly 1 oběť, Belgie 4, Kanada 7 a USA 26 obětí. Při některých útocích zemřeli i občané jiného státu, než ve kterém se útok udál, pro potřebu naší analýzy toto ale nebylo monitorováno.

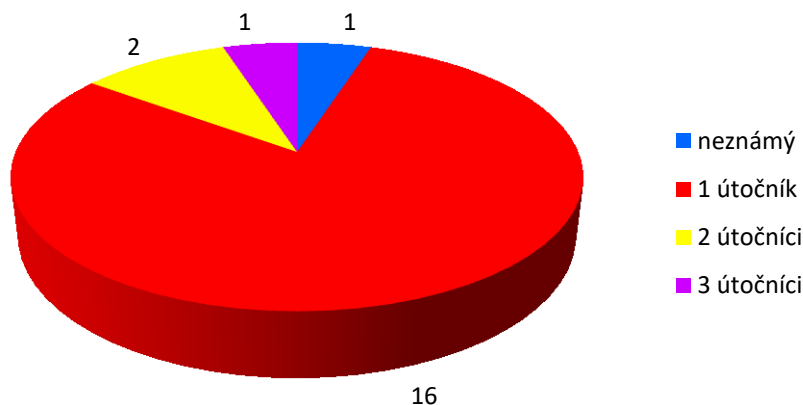
2014 - osud pachatele

Obr. 3. Graf 2014 – osud pachatele [vlastní]

Osud pachatelů útoků prokázal vysokou úspěšnost bezpečnostních složek při těchto teroristických útocích, kdy téměř polovina pachatelů byla zatčena. Některé z obětí teroristických činů, zahrnutých v grafu počtu obětí v jednotlivých státech, jsou i samotní teroristé, jak lze vyčíst z úvodní tabulky. V závěru pětileté analýzy pak počet obětí na životech teroristů bude vyhodnocen celkově.

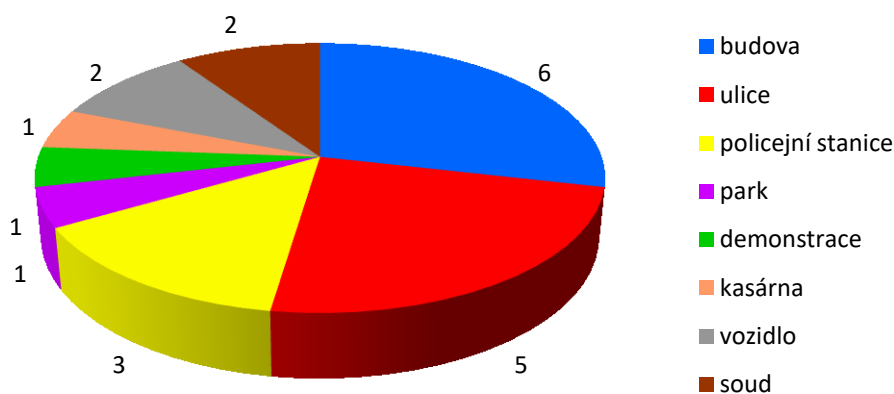
2014 - počet pachatelů

Obr. 4. Graf 2014 – počet pachatelů [vlastní]

Sledování počtu pachatelů útoků prokazuje, že většinou jsou útoky vykonány jedním útočníkem. Tento údaj ale nelze chápat jako počet osob, které se podílely na přípravě teroristického útoku.

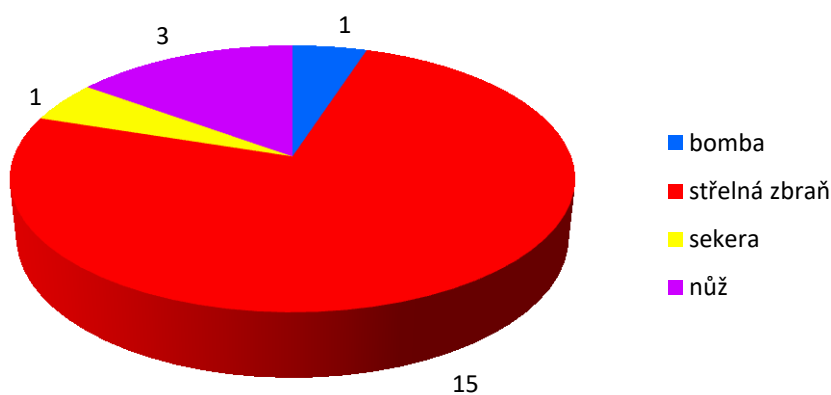
2014 - místo útoku

Obr. 5. Graf 2014 – místo útoku [vlastní]

Analýza ukázala, že nejvíce teroristických činů bylo uskutečněno na ulici a v budovách, kde se nachází velká koncentrace osob. Tato místa byla zvolena zcela logicky, protože snahou pachatelů je směřovat své útoky na co největší možný počet osob.

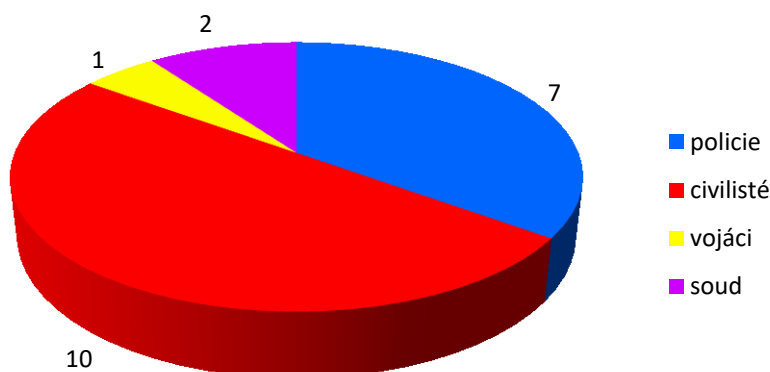
2014 - použitá zbraň

Obr. 6. Graf 2014 – použitá zbraň [vlastní]

Nejdostupnější a tedy i nejčastěji volenou zbraní jsou zbraně střelné. Jejich použití při teroristických činech v roce 2014 je výrazně nejvyšší. Chladné zbraně, řezné a sečné zbraně, byly použity jen v pětině útoků.

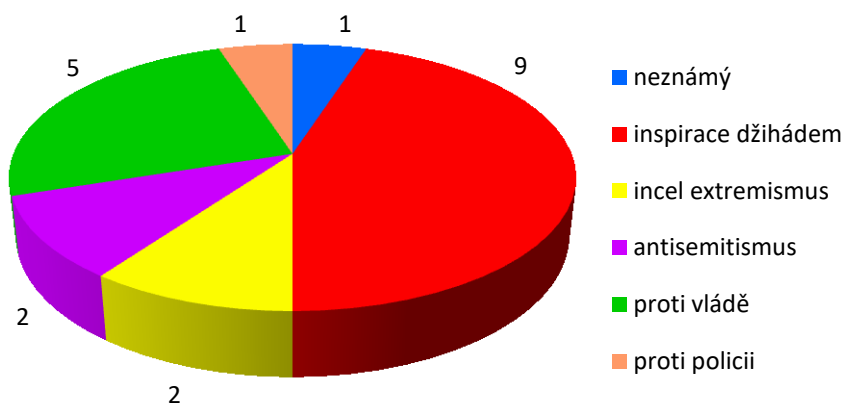
2014 - cíl útoku

Obr. 7. Graf 2014 – cíl útoku [vlastní]

Jedním z důležitých psychologických aspektů terorismu je cílení na civilní obyvatelstvo, které není na útok připraveno, není ve většině případů ozbrojeno a neumí se bránit. Zároveň je takovýto čin pro ostatní obyvatelstvo citlivěji vnímán než útok na ozbrojené složky. V roce 2014 tvořily útoky na civilní obyvatelstvo polovinu všech útoků.

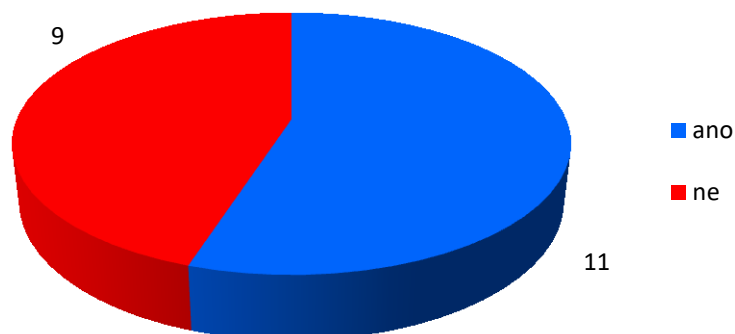
2014 - motivace útoku

Obr. 8. Graf 2014 – motivace útoku [vlastní]

Mezi teroristickými činy v Evropě a Severní Americe se v roce 2014 objevily útoky s motivy antisemitismu, činy extrémistických skupin, zaměřených i proti vládě, policii a systému, ale ve velkém zastoupení (9 z 20) se objevily také činy, které byly motivovány snahou o pomstu Spojeným státům za jejich účast v bojích v Iráku a o vyjádření sympatií a podpory džihádu. V květnu se v Kalifornii odehrál útok představitele severoamerické subkultury Incel - příznivců nedobrovolného celibátu, pramenícího z misogynie, tedy nenávisti k ženám. Cílem činu měly být členky univerzitního dívčího spolku, jimž se chtěl útočník pomstít za nezájem o jeho osobu. Svůj pocit méněcennosti obrátil útočník ve vraždu 6 osob, mužů i žen, kterou ukončil vlastní sebevraždou. [40]

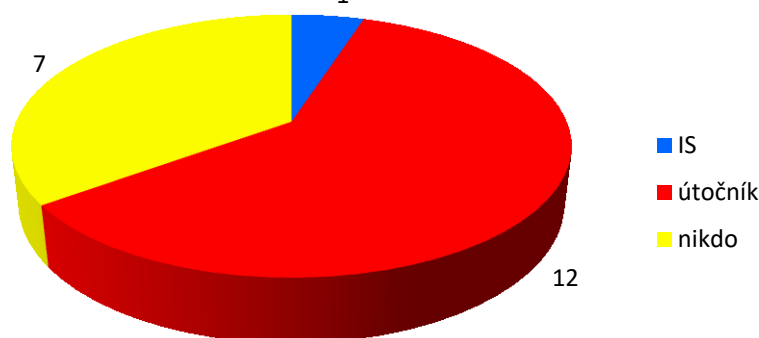
2014 - náboženský podtext

Obr. 9. Graf 2014 – náboženský podtext [vlastní]

Mnoho teroristických činů je vykonáno v rámci snahy o šíření a podporu náboženské ideologie, kterou vyznává, nebo k ní inklinuje útočník. Většina činů v roce 2014 měla náboženský podtext, byla motivována snahou o šíření islámu a likvidaci jiného vyznání.

2014 - přihlášení odpovědnosti

Obr. 10. Graf 2014 – přihlášení odpovědnosti [vlastní]

U všech analyzovaných činů je monitorován také údaj, zda a kdo se k odpovědnosti za teroristický čin přihlásil. V roce 2014 ještě nebyla odpovědnost Islámského státu tak silně deklarována, v dalších letech se pak tako organizace přiznávala k většině těch nejúdernějších činů, pravděpodobně i bez ohledu na to, zda za ně opravdu byli odpovědni. V roce 2014 tedy nejvíc odpovědnosti nesli sami útočníci, kteří svými skutky projeví své osobní vyznání či sympatie k Islámskému státu. Ten se sám přihlásil pouze k teroristickému útoku v Bruselu, který si vyžádal 4 oběti.

Rok 2014 byl prvním rokem, kdy se u teroristických útoků významně projevila inspirace džihádem. Bez nadsázky můžeme říct, že pro vybrané území Evropy a Severní Ameriky to byl rok, který ukázal, co vše můžeme očekávat.

7.2 Rok 2015

Rok 2015 začal tragickým lednovým útokem v pařížské redakci časopisu Charlie Hebdo, který měl být odvetou za karikatury proroka Mohameda v časopise publikované. Útok zasáhl silně nejenom obyvatele Francie, ale celé lidstvo, protože konkrétně a záměrně mířil na jedno ze základních lidských práv a byl vlastně atentátem na právo na svobodu myšlení a svobodu slova nás všech.

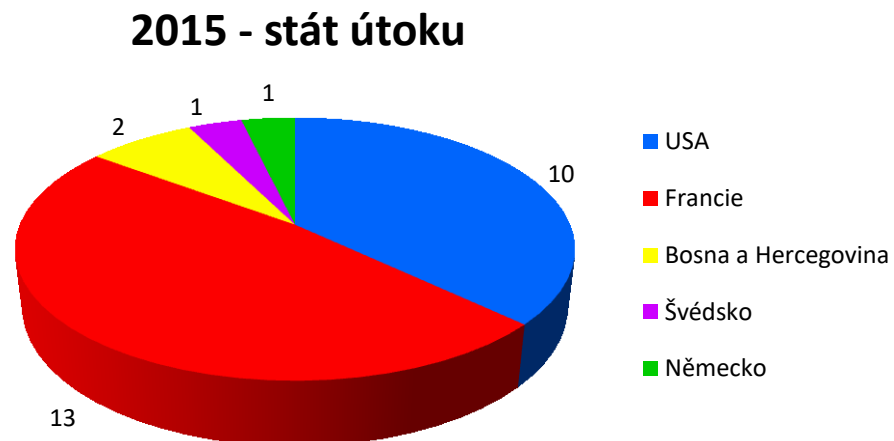
Tento útok byl příznačný i pro celý rok 2015, kde převládaly útoky ve Francii. Paříž se stala středem zájmu teroristů, kteří deklarovali snahu zemi potrestat za podporu USA ve válce v Iráku a Sýrii. [41], [70]

Symbolicky i poslední útok roku se odehrál v Paříži na Štědrý den.

Celkem bylo pro rok 2015 analyzováno 27 útoků.

Tab. 2. Přehled teroristických útoků 2015 [vlastní]

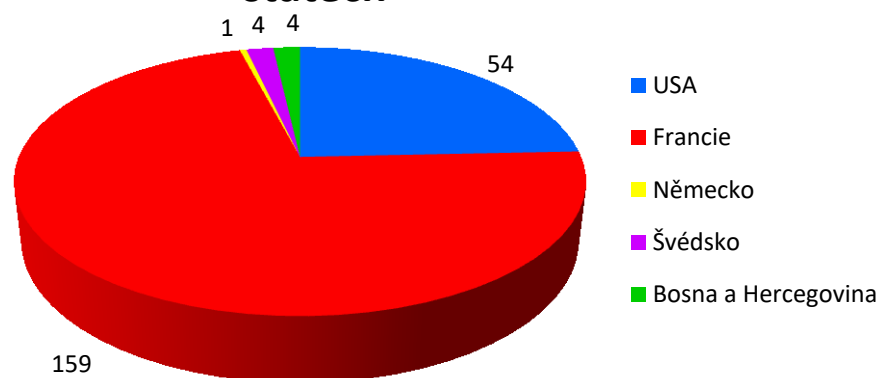
Datum	Stát	Město	Oběti	Zranění	Pachatel	Útočníci	Místo útoku	Způsob útoku	Cíl útoku	Nábož. podtext	Motivace	Odpovědnost
7. 1. 2015	Francie	Paříž	12	12	neznámý	2	budova	stělná zbraň	civilisté	ano	inspirace džihádem	Al-Káida
9. 1. 2015	Francie	Paříž	5	3	zabit	1	budova	stělná zbraň	policie,civilisté	ano	inspirace džihádem	útočník
10. 2. 2015	USA	Chapel Hill	3	0	zatečen	1	budova	stělná zbraň	civilisté	ano	proti muslimům	útočník
20. 3. 2015	USA	New Orleans	1	2	zabit	1	letišť	nůž, molotov	civilisté	ne	neznámá	útočník
19. 4. 2015	Francie	Paříž	1	0	zatečen	1	ulice	stělná zbraň	civilisté	ano	inspirace džihádem	nikdo
27. 4. 2015	Bosna a Herc.	Zvornik	2	2	zabit	1	policejní stanice	stělná zbraň	policie	ano	muslimský extrem.	nikdo
3. 5. 2015	USA	Garland	2	1	zabití	2	budova	stělná zbraň	civilisté	ano	inspirace džihádem	útočníci
17. 6. 2015	USA	Charleston	9	0	zatečen	1	budova	stělná zbraň	civilisté	ne	rasová	útočník
26. 6. 2015	Francie	Saint-Quentin	1	2	zatečen	1	budova	nůž	civilisté	ano	inspirace džihádem	útočník
16. 7. 2015	USA	Chattanooga	6	2	zabit	1	kostel	stělná zbraň	vojáci	ano	muslimský extrem.	nikdo
23. 7. 2016	USA	Lafayette	3	9	zabit	1	budova	stělná zbraň	civilisté	ne	proti vládě	útočník
17. 9. 2015	Německo	Berlín	1	1	Zabit	1	policejní stanice	Nůž	Policie	ano	muslimský extrem.	nikdo
1. 10. 2015	USA	Roseburg	10	7	zastřelil se	1	univerzita	stělná zbraň	civilisté	ne	incel extrémismus	útočník
22. 10. 2015	Švédsko	Trollhattan	4	1	zabit	1	škola	meč	civilisté	ne	proti imigraci	útočník
4. 11. 2015	USA	Merced	1	4	zabit	1	univerzita	nůž	civilisté	ano	inspirace džihádem	útočník
13. 11. 2015	Francie	Paříž	93	217	zabití	3	koncert	bomba, střelba	civilisté	ano	odplata za válku	IS
13. 11. 2015	Francie	Paříž	19	26	neznámý	-	kavárna	stělná zbraň	civilisté	ano	odplata za válku	IS
13. 11. 2015	Francie	Paříž	5	24	neznámý	-	kavárna	stělná zbraň	civilisté	ano	odplata za válku	IS
13. 11. 2015	Francie	Paříž	15	26	neznámý	-	restaurace	stělná zbraň	civilisté	ano	odplata za válku	IS
13. 11. 2015	Francie	Paříž	2	34	zabil se	1	stadion	sebevražedný	civilisté	ano	odplata za válku	IS
13. 11. 2015	Francie	Paříž	1	34	zabil se	1	stadion	sebevražedný	civilisté	ano	odplata za válku	IS
13. 11. 2015	Francie	Paříž	1	34	zabil se	1	stadion	sebevražedný	civilisté	ano	odplata za válku	IS
13. 11. 2015	Francie	Paříž	1	18	zabil se	1	restaurace	sebevražedný	civilisté	ano	odplata za válku	IS
18. 11. 2015	Bosna a Herc.	Rajlovac	2	3	neznámý	1	autobus	stělná zbraň	vojáci	ano	muslimský extrem.	nikdo
27. 11. 2015	USA	ColoradSprings	3	9	zatečen	1	nemocnice	stělná zbraň	civilisté	ne	proti potratům	útočník
2. 12. 2015	USA	San Bernardino	16	17	zabití	2	budova	stělná zbraň	civilisté	ano	inspirace džihádem	nikdo
24. 12. 2015	Francie	Ajaccio	3	0	zatečení	2	budova	stělná zbraň	policie, hasiči	ne	neznámá	nikdo

Obr. 11. Graf 2015 – stát útoku [vlastní]

Rok 2015 byl ve znamení teroristických činů směřovaných především proti Francii (13 útoků) a Spojeným státům americkým (10 útoků), jakožto aktérům války v Iráku a Sýrii. Listopadových osm útoků v Paříži v jeden den pak bylo demonstrací síly Islámského státu a jeho příznivců, díky které se ve větší míře zaktivovaly činnosti v oblasti ochrany obyvatelstva i v dalších státech. Francie na tyto útoky zareagovala vyhlášením výjimečného stavu.

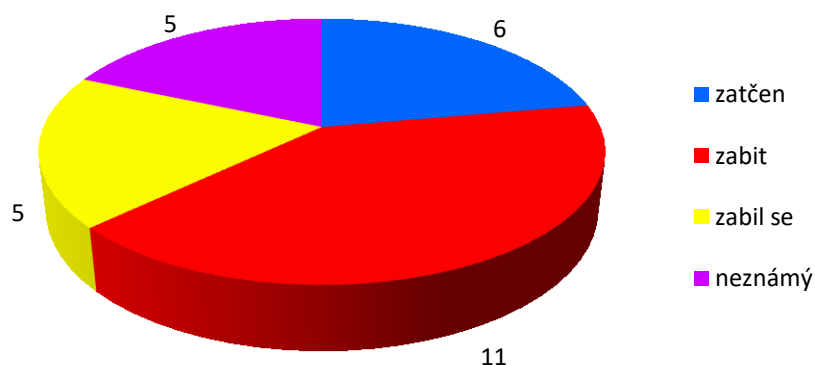
2015 - počet obětí v jednotlivých státech

Obr. 12. Graf 2015 – počet obětí v jednotlivých státech [vlastní]

Výsledky analýzy jednoznačně ukazují, že jak počtem teroristických útoků, tak i počtem obětí těchto činů byly nejvíce zasaženy Francie (159 obětí) a USA (54 obětí). Celkově byly analyzovány útoky s 222 oběťmi na životech.

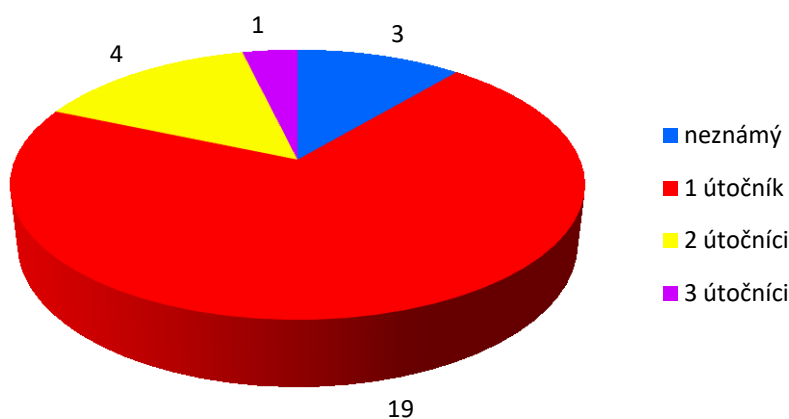
2015 - osud pachatele

Obr. 13. Graf 2015 – osud pachatele [vlastní]

Téměř polovina pachatelů byla při zásazích zabita, v roce 2015 se ale objevil i trend sebevražedných útoků, kdy se pachatel zabil sám odpálením bomby na svém těle. Oběma těmito způsoby skončila dohromady více než polovina pachatelů.

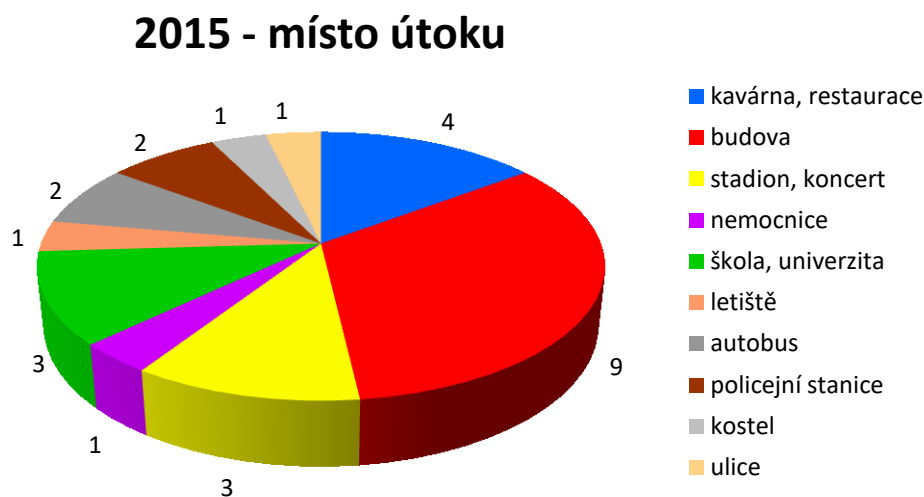
2015 - počet pachatelů

Obr. 14. Graf 2015 – počet pachatelů [vlastní]

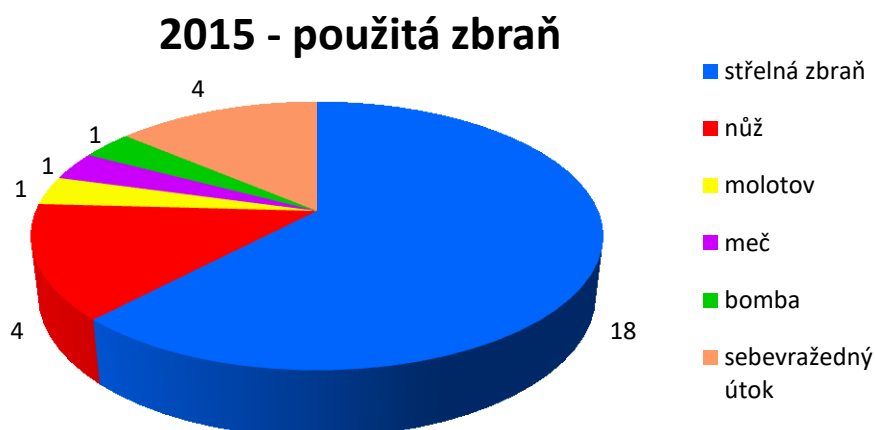
Trend jednoho pachatele stále trvá, vzhledem k neodhalení počtu útočníků některých pařížských útoků je ale výrazný i poměr útoků, u kterých počet útočníků neznáme. Vzhledem k vývoji odhalování pachatelů teroristických činů analýza zahrnuje údaje, které byly známy v období jednoho roku po uskutečnění útoku, není tedy vyloučeno,

že u některých činů pachatel, který je nyní uveden jako neznámý, bude odhalen a dojde také k případné změně při uvedení motivace jeho činu.

Obr. 15. Graf 2015 – místo útoku [vlastní]

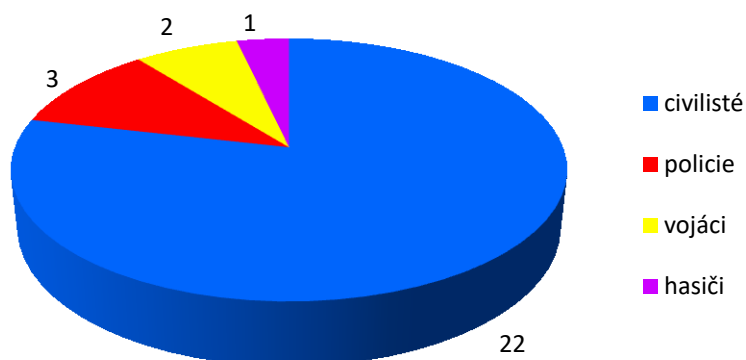
V roce 2015 se útoky rozprostřely na více míst, uskutečnily se v kině, nemocnici, v autobuse, ve školách, i v kostele a na ulici, hojně byly zastoupeny pařížské útoky v restauraci a kavárně a na stadionu, ale i na koncertě. Stále však trvá největší počet útoků v budovách.

Obr. 16. Graf 2015 – použitá zbraň [vlastní]

I v roce 2015 dominovalo při teroristických útocích použití střelné zbraně. Část pařížských útoků byla provedena sebevražedným atentátníkem, při dvou útocích bylo v roce 2015 využito kombinace dvou použitých zbraní.

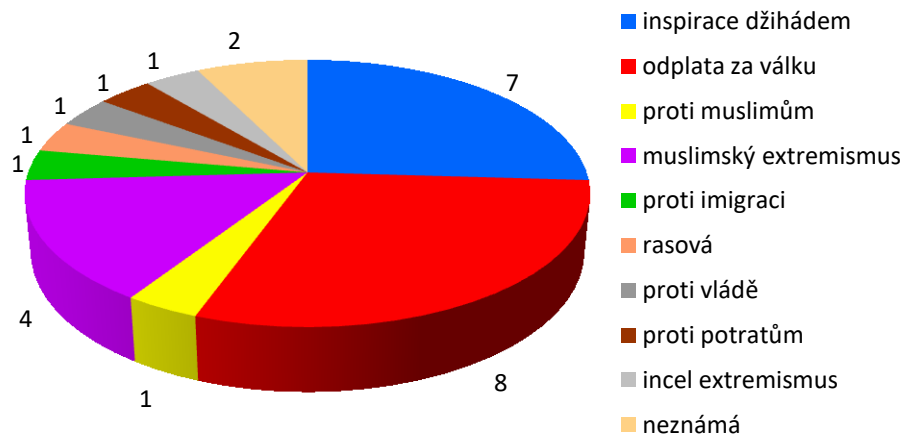
2015 - cíl útoku

Obr. 17. Graf 2015 – cíl útoku [vlastní]

Také v roce 2015 byla většina útoků vedena proti civilnímu obyvatelstvu, 3 útoky byly vedeny proti policistům a při třech útocích byly cílem útoku také vojáci a hasiči, je zde tedy patrný trend směřování i proti obrannému a bezpečnostnímu aparátu napadených zemí.

2015 - motivace útoku

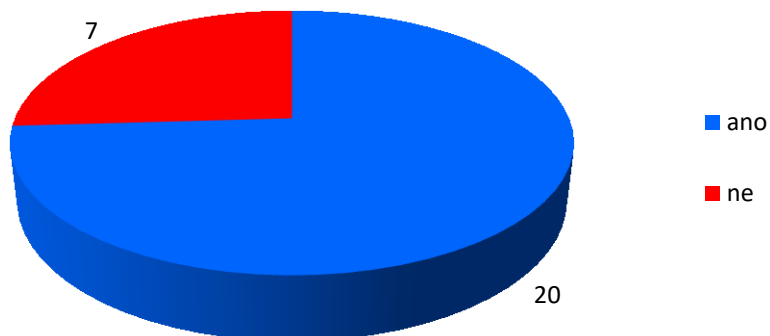

Obr. 18. Graf 2015 – motivace útoku [vlastní]

Rok 2015 přinesl teroristické útoky s převažující motivací proti státům, které jsou účastny války v Afghánistánu, Iráku a Sýrii, ale také s dalšími motivacemi jako například protivládní, protimuslimská, rasová a protiimigrační. Objevil se i teroristický čin

v nemocnici vedený protipotrátovým extremistou a také další čin incel extremisty. U dvou činů nebyla zjištěna a oznámena motivace jejich útoků.

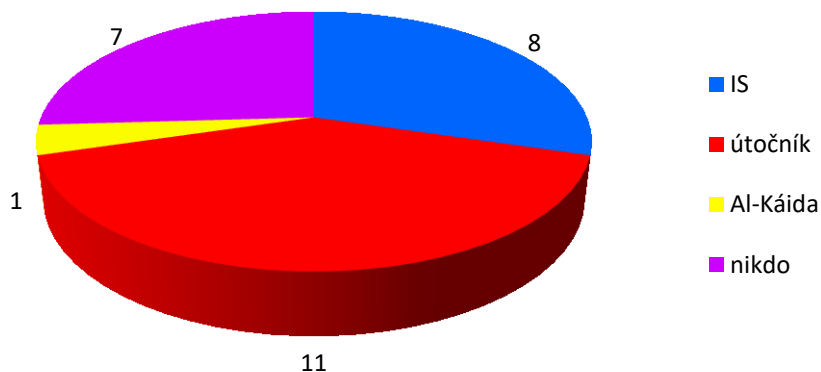
2015 - náboženský podtext

Obr. 19. Graf 2015 – náboženský podtext [vlastní]

Většina útoků, uskutečněných v roce 2015, mělo náboženský podtext. Tato skutečnost je ovlivněna stálou převahou činů, které jsou provedeny na základě inspirace džihádu a touhou po globálním rozšíření islámského náboženství.

2015 - přihlášení odpovědnosti

Obr. 20. Graf 2015 – přihlášení odpovědnosti [vlastní]

Rok 2015 byl rokem, který začal i skončil teroristickým útokem v Paříži. K prvnímu útoku se přihlásila Al-Káida, k listopadové sérii se přihlásil Islámský stát. Islamistické

militantní organizace tak deklarovaly svou sílu a snahu potrestat Francii jak za její účast ve válce, tak i za podporu činností zesměšňujících proroka Mohameda.

Dá se předpokládat, že cílem pařížských útoků bylo ukázat sílu Islámského státu. Tyto útoky zvýšily aktivitu nejen francouzských, ale veškerých evropských bezpečnostních složek, které přijaly opatření k zajištění bezpečnosti území jejich státu a jeho obyvatel.

7.3 Rok 2016

Rok 2016 byl ve znamení prvních útoků na území Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku, v tabulce bude uváděno zkratkou z anglického United Kingdom (dále jen „UK“). Byl zaznamenán i nárůst činů v Belgii, opět v Bruselu, jako sídle NATO a významných institucí EU.

V tomto roce zaznamenáváme významněji také útoky, ke kterým se po jejich provedení přihlásil Islámský stát, následným vyšetřováním však nebyla přímá příslušnost útočnicka k této organizaci prokázána. Jedním z nich byl například říjnový útok z německého Hamburku. [42] Vzhledem nedopadení útočnicka je však útok takto vedený, neboť nelze prokázat ani opak.

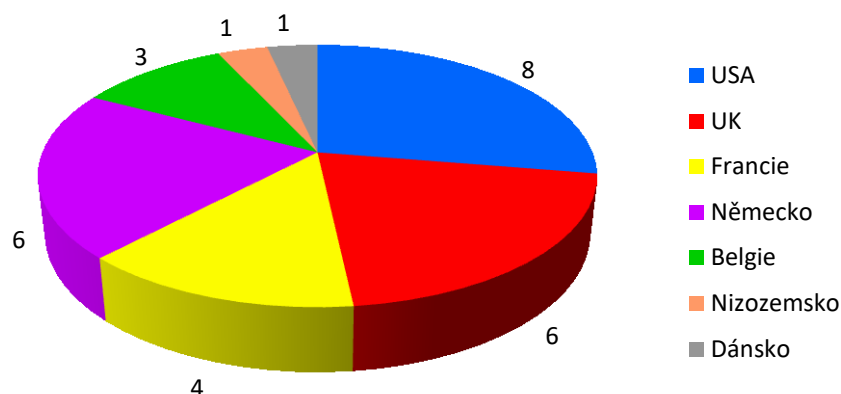
Došlo k výraznému narušení atmosféry předvánočního času, kdy byl vykonán útok na civilní obyvatele na vánočních trzích. Útok v období křesťanských svátků znejistil obyvatelstvo na všech akcích tohoto charakteru po světě, státy byly přinuceny k významným bezpečnostním opatřením. Berlínský útok na vánočních trzích se dotkl i České republiky, jednou z jeho obětí byla i česká občanka. [43]

Do analýzy bylo zahrnuto 29 útoků.

Tab. 3. Přehled teroristických útoků 2016 [vlastní]

Datum	Stát	Město	Oběti	Zranění	Pachatel	Útočníci	Místo útoku	Způsob útoku	Cíl útoku	Nábož. podtext	Motivace	Odpovědnost
22. 3. 2016	Belgie	Zaventem	18	135	zabili se	2	letišťe	sebevražedný	civilisté	ano	odplata za válku	IS
22. 3. 2016	Belgie	Brusel	17	135	zabil se	1	metro	sebevražedný	civilisté	ano	odplata za válku	IS
24. 3. 2016	UK	Glasgow	1	0	zatčen	1	obchod	nůž	civilista	ano	muslimský extrem.	útočník
15. 4. 2016	UK	Belfast	1	0	neznámý	-	ulice	střelná zbraň	civilista	ne	situace v Irsku	Nová IRA
9. 5. 2016	UK	Belfast	1	0	neznámý	-	vozidlo	střelná zbraň	civilista	ne	situace v Irsku	Nová IRA
10. 5. 2016	Německo	Graffing	1	3	zatčen	1	vlakové nádraží	nůž	civilista	ano	muslimský extrem.	útočník
12. 6. 2016	USA	Orlando	50	53	zabit	1	noční klub	střelná zbraň	policie, civilisté	ano	odplata za válku	IS
13. 6. 2016	Francie	Magnanville	3	0	zabit	1	budova	nůž	policie, civilisté	ano	odplata za válku	IS
16. 6. 2016	UK	Birstall	1	1	zatčen	1	ulice	nůž, sifelba	politik	ne	proti vládě	útočník
23. 6. 2016	Nizozemsko	Dodrecht	1	1	neznámý	-	budova	oheň	civilista	ne	neznámá	nikdo
7. 7. 2016	USA	Dallas	6	9	zabit	1	demonstrace	střelná zbraň	policie, civilisté	ne	rasová	nikdo
7. 7. 2016	USA	Bristol	1	4	zatčen	1	policejní stanice	střelná zbraň	policie, civilisté	ne	proti policii	útočník
14. 7. 2016	Francie	Nice	87	433	zabit	1	ulice	vozidlo	civilisté	ano	odplata za válku	IS
17. 7. 2016	USA	Baton Rouge	4	3	zabit	1	policejní stanice	střelná zbraň	policie	ne	proti policii	nikdo
18. 7. 2016	Německo	Wurzburg	1	5	zabit	1	vlak	sekera, nůž	civilisté	ano	odplata za válku	IS
22. 7. 2016	Německo	Mnichov	10	27	zabil se	1	nákupní centrum	střelná zbraň	civilisté	ne	pravicový extrem.	útočník
26. 7. 2016	Francie	Saint-Etienne	3	1	zabiti	2	kostel	střelná zbraň	civilisté	ano	muslimský extrem.	IS
6. 8. 2016	Belgie	Charleroi	1	2	zabit	1	policejní stanice	mačeta	policie	ano	inspirace džihádem	IS
13. 8. 2016	USA	New York	2	0	zatčen	1	park	střelná zbraň	duchovní	ano	proti muslimům	útočník
1. 9. 2016	Dánsko	Kodaň	1	3	zabit	1	policejní stanice	střelná zbraň	policie	ano	inspirace džihádem	IS
16. 9. 2016	USA	Philadelphia	2	5	zabit	1	ulice	střelná zbraň	policie	ne	proti policii	nikdo
17. 9. 2016	USA	St. Cloud	1	10	zabit	1	nákupní centrum	nůž	civilisté	ano	inspirace džihádem	IS
16. 10. 2016	Německo	Hamburk	1	2	neznámý	-	ulice	nůž	civilisté	ne	neznámá	IS
20. 10. 2016	UK	Belfast	1	0	neznámý	-	budova	střelná zbraň	civilisté	ne	situace v Irsku	Nová IRA
28. 11. 2016	USA	Columbus	1	11	zabit	1	univerzita	vozidlo, nůž	civilisté	ano	inspirace džihádem	IS
7. 12. 2016	UK	Cork	1	0	neznámý	-	ulice	střelná zbraň	Nová IRA	ne	proti Nové IRA	nikdo
16. 12. 2016	Francie	Boulogne.Billancourt	1	13	neznámý	-	budova	oheň	imigranti	ne	proti imigraci	nikdo
19. 12. 2016	Německo	Berlín	12	48	zabit	1	vánoční trhy	vozidlo	civilisté	ano	inspirace džihádem	IS
19. 12. 2016	Německo	Berlín	1	0	zabit	1	vozidlo	střelná zbraň	civilisté	ano	inspirace džihádem	IS

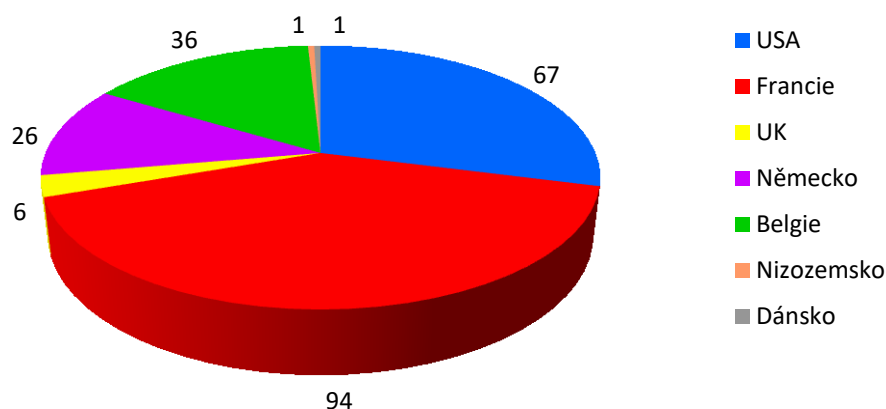
2016 - stát útoku

Obr. 21. Graf 2016 – stát útoku [vlastní]

Rok 2016 opět ukázal, že cílem teroristů byly nejvíce Spojené státy a Francie, přidalo se ale výrazně Spojené království a vzrostl také počet útoků v Německu. Dále byly útoky směřovány i na Brusel, belgické sídlo Severoatlantické aliance a mnoha evropských institucí.

2016 - počet obětí v jednotlivých státech

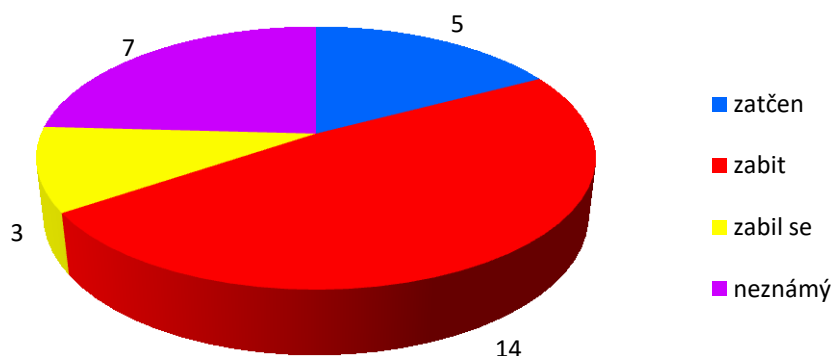

Obr. 22. Graf 2016 – počet obětí v jednotlivých státech [vlastní]

Ač bylo více útoků uskutečněno v USA, nejvíce obětí v roce 2016 přinesl útok v Nice. V den výročí dobytí Bastily najel těžkým nákladním vozidlem útočník do lidí, kteří na promenádě pozorovali ohňostroj. Útok s 87 obětmi na životech a 433 zraněnými byl

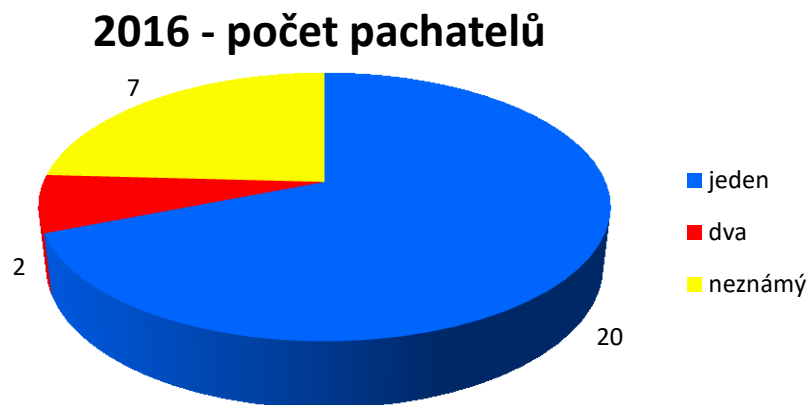
nejtěžším útokem v roce 2016 na monitorovaném území Evropy a Severní Ameriky. Na tento útok reagovala francouzská vláda tříměsíčním prodloužením výjimečného stavu, který byl v zemi vyhlášen po sérii útoků v listopadu 2015. Celkem v roce 2016 přišlo následkem teroristických útoků o život 231 osob. [44]

2016 - osud pachatele

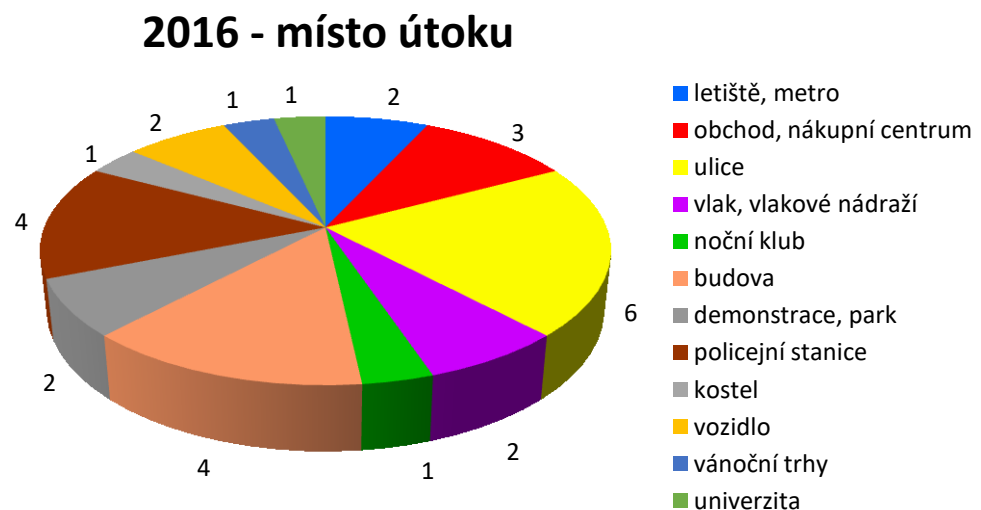
Obr. 23. Graf 2016 – osud pachatele [vlastní]

I v roce 2016 byly bezpečnostní složky úspěšné při zatýkání pachatelů. Téměř polovina pachatelů útoků tohoto roku pak byla při útoku nebo bezprostředně po něm zabita. Patrný je v tomto roce i nárůst sebevražedných útoků. Alarmující počet sedmi útoků byl proveden útočníky, jejichž totožnost nebyla v nejbližších době po atentátu odhalena. Tato skutečnost je přímo úměrná změně strategie teroristických skupin, které pro výkon útoku záměrně angažovaly a připravovaly osoby, které nebyly doposud v hledáčku bezpečnostních složek a zpravodajských služeb (nebo nebyly na prvních místech v jejich sledování), aby se ztížilo jejich odhalení při přípravách na útok.

Obr. 24. Graf 2016 – počet obětí v jednotlivých státech [vlastní]

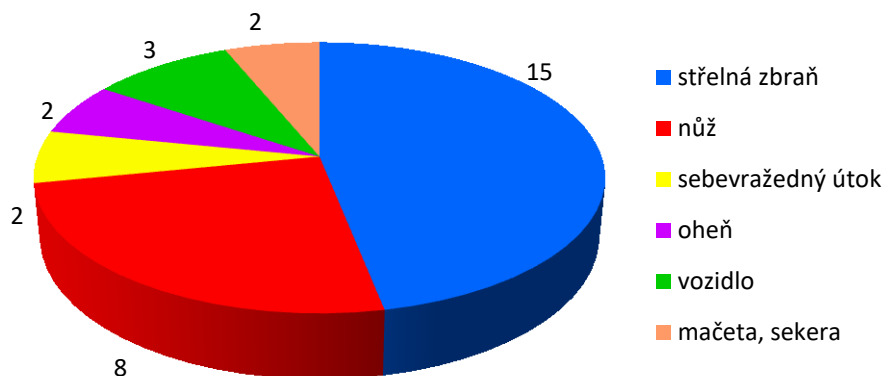
Ani v roce 2016 nebyl zaznamenán nárůst počtu pachatelů u jednotlivých útoků. Tento fakt vychází i z organizace teroristických útoků, kdy pro výkon samotného útoku je volen většinou pouze jeden útočník, aby v případě zatčení většího počtu osob nedošlo k prozrazení celé buňky, nebo aby nedošlo k jejich odhalení při přípravách, kdy je nutné, aby spolu komunikovaly.

Obr. 25. Graf 2016 – počet obětí v jednotlivých státech [vlastní]

I v roce 2016 je patrná strategie ohrožení měkkých cílů a napadání různých míst, kde se dá předpokládat vysoká koncentrace osob s možností nižšího bezpečnostního zabezpečení. Jeden z útoků se udál i na vánočních trzích v Berlíně, což bylo vnímáno jako útok proti uctívání křesťanských svátků Vánoc. Při tomto útoku byla bohužel jednou z obětí na životě i žena české národnosti.

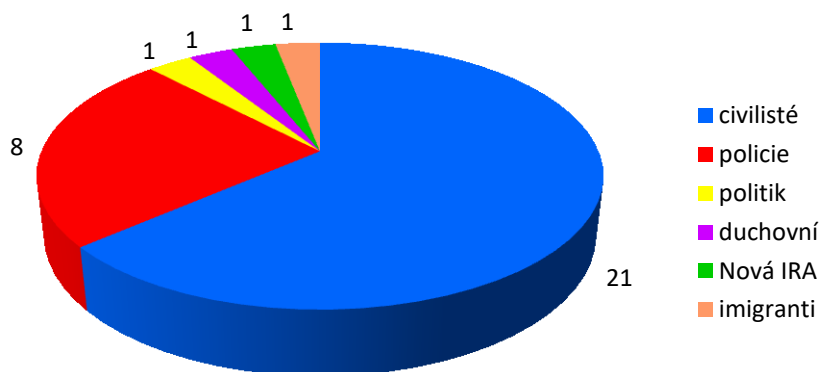
2016 - použitá zbraň

Obr. 26. Graf 2016 – použitá zbraň [vlastní]

Také v tomto roce byla většina teroristických útoků vykonána střelnou zbraní. Je zde ale již patrná tendence k použití chladných zbraní – při počtu 29 útoků byly nože, mačeta nebo sekera použity v 10 útocích. Chladné zbraně jsou kontaktní zbraně a pro jejich použití je výhodné, že nejsou zakázány ani omezeny žádnou mezinárodní úmluvou a jsou tedy velmi dobře dostupné.

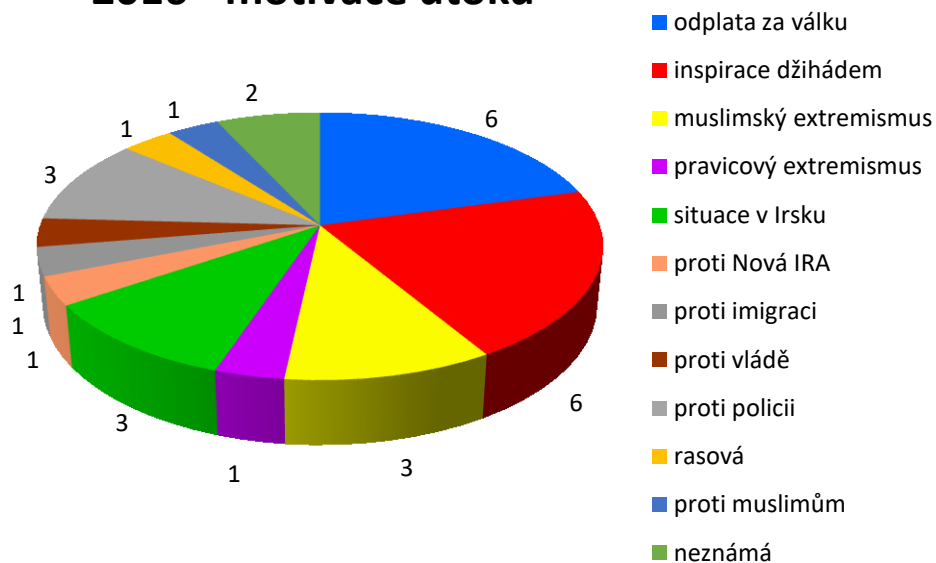
2016 - cíl útoku

Obr. 27. Graf 2016 – cíl útoku [vlastní]

I v roce 2016 byly stále nejvíce cílené útoky proti civilnímu obyvatelstvu. Vysoký nárůst zaznamenal počet útoků, jejichž cílem byli policisté, objevil se i útok proti politikovi – v červnu byla brutálně zavražděna poslankyně britské labouristické strany Jo Cox. [45]

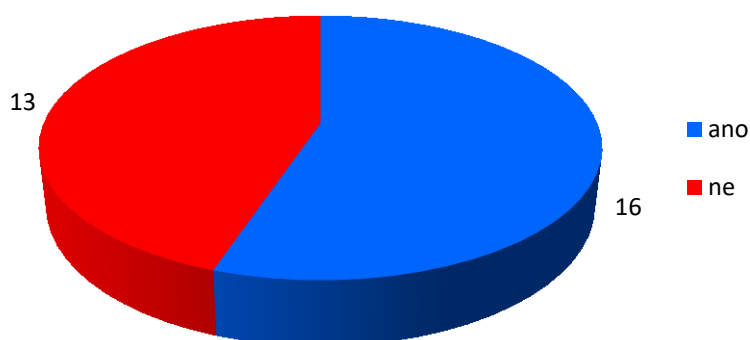
2016 - motivace útoku

Obr. 28. Graf 2016 – motivace útoku [vlastní]

Teroristické útoky v roce 2016 byly ovlivněny rozdmýcháním situace v Irsku, kde proběhly útoky proti organizaci Nová IRA, ale také útoky, jichž měla být tato skupina strůjcem. Poklesl počet útoků inspirovaných džihádem, motivovaných odplatou za válku a muslimským extremismem, motivace se roztržila, což ale nelze považovat za pozitivní trend, naopak to svědčí o radikalizaci dalších skupin teroristů.

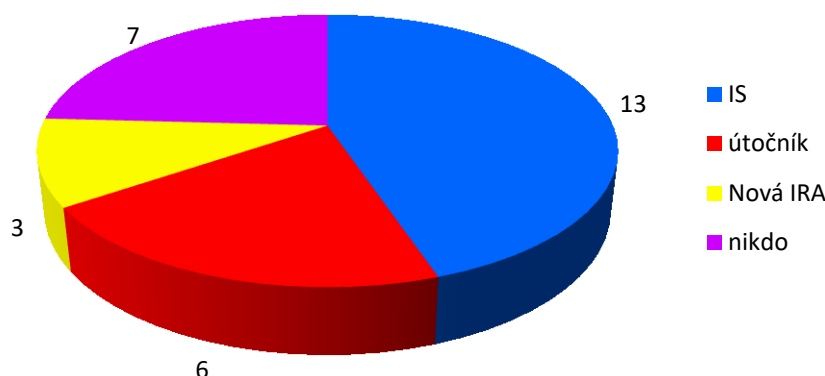
2016 - náboženský podtext

Obr. 29. Graf 2016 – náboženský podtext [vlastní]

Rok 2016 byl v mírné převaze zastoupen teroristickými útoky s náboženským podtextem proti útokům bez něj.

2016 - přihlášení odpovědnosti

Obr. 30. Graf 2016 – přihlášení odpovědnosti [vlastní]

Islámský stát v roce 2016 vyvíjel obrovskou iniciativu jak v přípravě teroristických činů, tak v přihlášení se odpovědnosti za činy, u kterých nebyla prokázána spolupráce s útočníkem, ale jejichž dopad byl velký a odpovídal zájmu IS na zviditelňování jeho činnosti.

7.4 Rok 2017

Rok 2017 byl v počtu teroristických útoků, které přinesly oběti na životech a byly směřovány proti zemím Evropy a Spojených států amerických, nejhorším z monitorovaného období pěti let. 35 útoků mělo ale naštěstí mnohem nižší následky v počtu obětí, celkem při nich přišlo o život 175 osob.

V uskutečněných teroristických útocích lze sledovat vývoj nových trendů. Rasová nesnášenlivost se obrátila proti bílým, často útočili černoši v přesvědčení, že bílí policisté bezdůvodně zatýkají a při zatýkání záměrně zabíjejí, nevinné afroameričany. Takto například i oba útoky ve Fresnu v USA byly motivovány nenávisí k bílým. [46]

Oproti tomu se radikalizovaly i skupiny extremistů, kteří vyjadřují preferenci a snahu o nastolení majority bílých obyvatel. Jako jeden z projevů můžeme vnímat i útok z 20. března 2017, kdy útočník napadl Afroameričana. Motivem činu byla rasová nenávisť, především k černým mužům, kteří žijí ve vztahu s ženami opačné barvy pleti. [47]

Výrazné byly v tomto roce útoky ve Španělsku, u kterých byla prokázána vzájemná souvislost, stejně tak jako v Baton Rouge v USA, kde se také jednalo o sérii tří útoků.

I v tomto roce proběhly útoky muslimských extrémistů, u kterých často nebyla prokázána spojitost útočníka s IS, který se k činu hlásil.

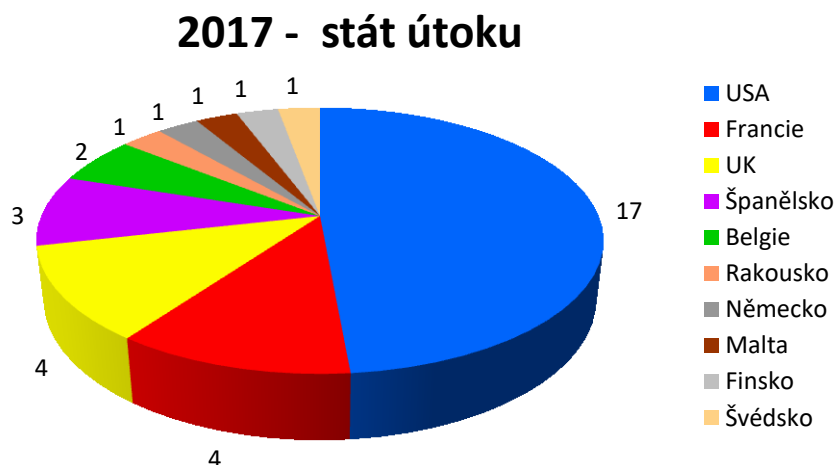
Pro rok 2017 bude analyzováno 35 útoků, které nesou znaky terorismu.

Tab. 4. Přehled teroristických útoků 2017- 1. část [vlastní]

Datum	Stát	Město	Oběti	Zranění	Pachatel	Útočníci	Místo útoku	Způsob útoku	Cíl útoku	Nábož. podtext	Motivace	Odpovědnost
6. 1. 2017	USA	Fort Lauderdale	5	6	zatečen	1	letišťe	střelná zbraň	civilisté	ano	inspirace džihádem	útočník
18. 3. 2017	Francie	Paříž	1	0	zabit	1	letišťe	střelná zbraň	voják	ano	muslimský extrem.	útočník
20. 3. 2017	USA	New York	1	0	zatečen	1	ulice	meč	civilisté	ne	rasová	útočník
22. 3. 2017	UK	Londýn	6	50	zabit	1	ulice	vozidlo, nůž	civilisté, policie	ano	muslimský extrem.	IS
7. 4. 2017	Švédsko	Stockholm	5	14	zatečen	1	obchodní centrum	vozidlo	civilisté	ano	odplata za válku	útočník
13. 4. 2017	USA	Fresno	1	0	zatečen	1	budova	střelná zbraň	civilisté	ne	rasová	útočník
18. 4. 2017	USA	Fresno	3	0	zatečen	1	ulice	střelná zbraň	civilisté	ne	rasová	útočník
20. 4. 2017	Francie	Paříž	2	3	zabit	1	ulice	střelná zbraň	policie	ano	inspirace džihádem	IS
19. 5. 2017	USA	Tampa	2	0	zatečen	1	budova	střelná zbraň	neonacisté	ano	muslimský extrem.	útočník
20. 5. 2017	USA	College Park	1	0	zatečen	1	univerzita	nůž	civilista	ne	neonacismus	útočník
22. 5. 2017	UK	Manchester	23	119	zabil se	1	koncert	sebevražedný	civilisté	ano	odplata za válku	IS
26. 5. 2017	USA	Portland	2	1	zatečen	1	vlakové nádraží	nůž	civilisté	ano	proti muslimům	útočník
3. 6. 2017	UK	Londýn	11	48	zabití	3	restaurace	nůž	civilisté	ano	inspirace džihádem	IS
14. 6. 2017	USA	Alexandria	1	6	zabit	1	stadion	střelná zbraň	civilisté	ne	proti vládě	nikdo
19. 6. 2017	Francie	Paříž	1	0	zabit	1	ulice	vozidlo	civilisté	ano	inspirace džihádem	útočník
19. 6. 2017	UK	Londýn	1	12	zatečen	1	park	vozidlo	civilisté	ano	proti muslimům	útočník
20. 6. 2017	Belgie	Brusel	1	0	zabil se	1	vlakové nádraží	bomba	civilisté	ano	inspirace džihádem	nikdo
30. 6. 2017	Rakousko	Linz	2	0	zatečen	1	budova	střelná zbraň	civilisté	ano	inspirace džihádem	útočník
5. 7. 2017	USA	Bronx	2	1	neznámý	1	ulice	střelná zbraň	policie	ne	proti policii	nikdo
28. 7. 2017	Německo	Hamburk	1	7	zatečen	1	supermarket	nůž	civilisté	ano	inspirace džihádem	útočník
12. 8. 2017	USA	Charlottesville	1	19	zatečen	1	demonstrace	vozidlo	civilisté	ne	neonacismus	nikdo
17. 8. 2017	Španělsko	Barcelona	14	101	neznámý	1	ulice	vozidlo	civilisté	ano	odplata za válku	IS
17. 8. 2017	Španělsko	Barcelona	1	3	neznámý	1	ulice	střelná zbraň	civilista, policie	ano	odplata za válku	IS
18. 8. 2017	Španělsko	Cambrils	6	6	zabití	5	ulice	vozidlo, nůž	civilisté	ano	odplata za válku	IS
18. 8. 2017	Finsko	Turku	2	9	zatečen	1	tržiště	nůž	civilisté	ano	inspirace džihádem	útočník
25. 8. 2017	Belgie	Brusel	1	1	zabit	1	ulice	mačeta	vojáci	ano	muslimský extrem.	IS
12. 9. 2017	USA	Baton Rouge	1	0	zatečen	1	ulice	střelná zbraň	civilisté	ne	rasová	nikdo
14. 9. 2017	USA	Baton Rouge	1	0	zatečen	1	ulice	střelná zbraň	civilisté	ne	rasová	nikdo

Tab. 5. Přehled teroristických útoků 2017- 2. část [vlastní]

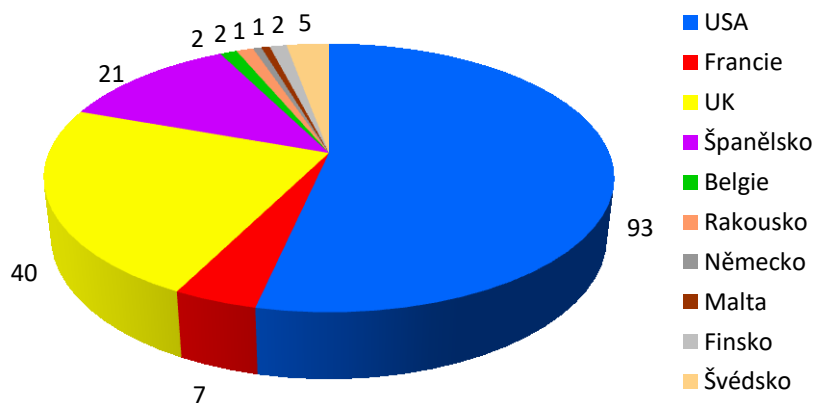
Datum	Stát	Město	Oběti	Zranění	Pachatel	Útočníci	Místo útoku	Způsob útoku	Cíl útoku	Nábož. podtext	Motivace	Odpovědnost
24. 9. 2017	USA	Antioch	1	8	zatčen	1	kostel	střelná zbraň	civilisté	ano	pomsta za 17/6/15	útočník
1. 10. 2017	USA	Las Vegas	59	851	zabil se	1	koncert	střelná zbraň	civilisté	ne	proti vládě	nikdo
1. 10. 2017	Francie	Marseille	3	0	zabit	1	budova	nůž	civilisté	ano	inspirace džihádem	IS
16. 10. 2017	Malta	Bidnija	1	0	zatčení	3	vozidlo	bomba	novinář	ne	činnost novináře	nikdo
31. 10. 2017	USA	New York	8	13	zatčen	1	silnice	vozidlo	civilisté	ano	inspirace džihádem	IS
7. 12. 2017	USA	Aztec	3	0	zabil se	1	škola	střelná zbraň	civilisté	ne	incel extremismus	útočník
22. 12. 2017	USA	Harrisburg	1	1	zabit	1	ulice	střelná zbraň	police	ne	proti policii	nikdo

Obr. 31. Graf 2017 – stát útoku [vlastní]

Ač se v roce 2017 udály teroristické útoky i ve státech, které doposud dotčeny terorismem ve velké míře dotčeny nebyly (Malta, Finsko), přeci jen bezmála polovina teroristických činů se uskutečnila ve Spojených státech.

2017 - počet obětí v jednotlivých státech

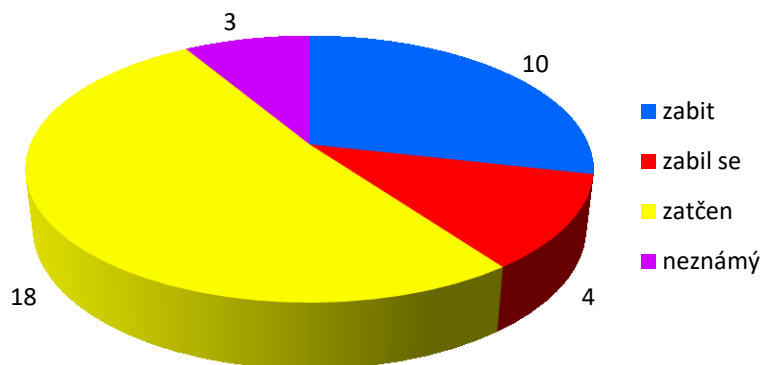

Obr. 32. Graf 2017 – počet obětí v jednotlivých státech [vlastní]

Rok 2017 byl ve znamení velkého množství útoků, počet obětí jednotlivých útoků však byl nižší. Stejně tak jako v počtu útoků, i v počtu obětí byly nejvíce postiženy Spojené státy americké. Nejvíce obětí v USA zaznamenal útok 1. října 2017 v Los Angeles, který přinesl 58 obětí šíleného střelce, který na konci útoku obrátil zbraň i sám proti sobě. [48]

Celkem v roce 2017 přinesly teroristické operace na vybraném území Evropy a Severní Ameriky 174 obětí na životech.

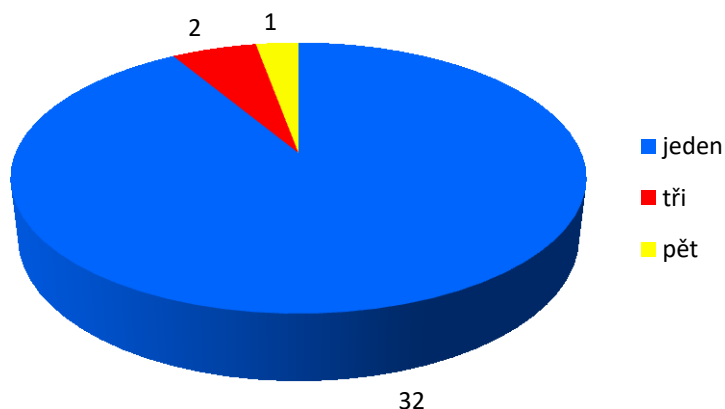
2017 - osud pachatele

Obr. 33. Graf 2017 – osud pachatele [vlastní]

Více než polovina teroristických útoků skončila zatčením pachatele, což přispívá k objasnění motivace těchto skutků a umožňuje vyšetřovatelům rozkrývat případné vazby na organizované skupiny. I v roce 2017 pokračovaly sebevražedné útoky, byly analyzovány 4 činy, při kterých pachatel ukončil svůj život.

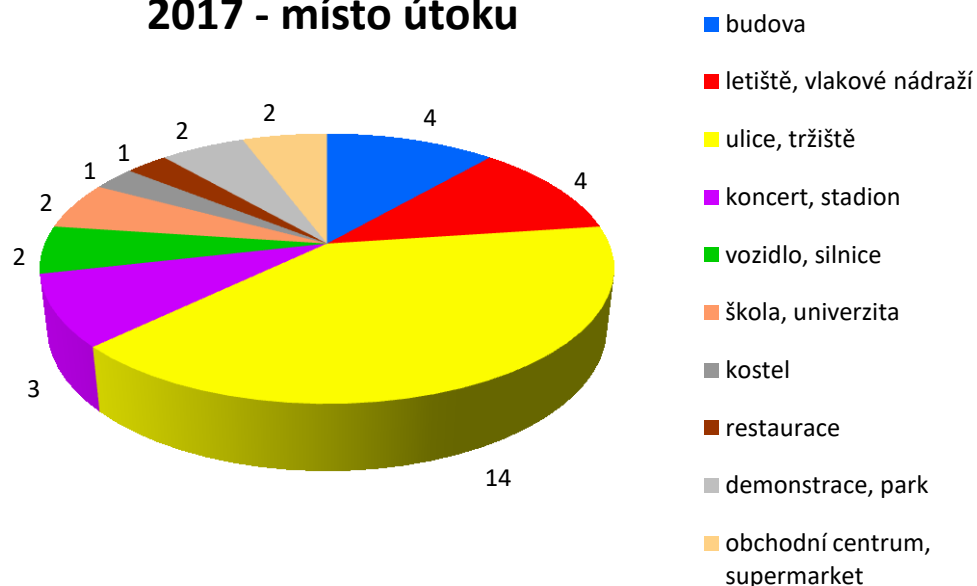
2017 - počet pachatelů

Obr. 34. Graf 2017 – počet pachatelů [vlastní]

Velmi výrazným poměrem vůči ostatním údajům je fakt, že nejvíce útočníků v roce 2017 vykonalo své skutky samostatně. Tento fakt může být posuzován jako útočení fanatických jednotlivců, ale i jako výraz obezřetnosti organizovaných skupin, které pro přímý útok volí pouze jednoho aktéra.

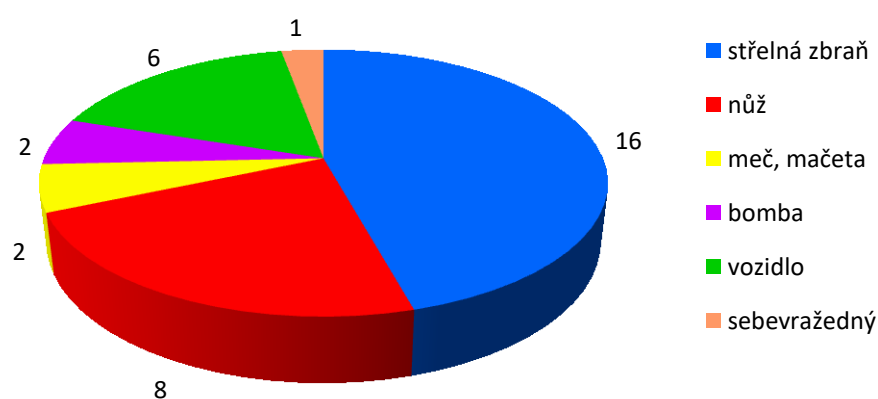
2017 - místo útoku

Obr. 35. Graf 2017 – místo útoku [vlastní]

I v roce 2017 je patrná snaha útočníků o napadání měkkých cílů. Tato místa poskytují teroristům možnost zasažení více osob a dá se u nich předpokládat nižší zabezpečení proti násilným útokům vzhledem k množství lidí a velikosti prostoru. Uskutečněné útoky se staly základním podkladem pro řešení otázky ochrany měkkých cílů, na kterou je v současném pojetí oboru bezpečnosti a ochrany obyvatelstva kladen vysoký důraz.

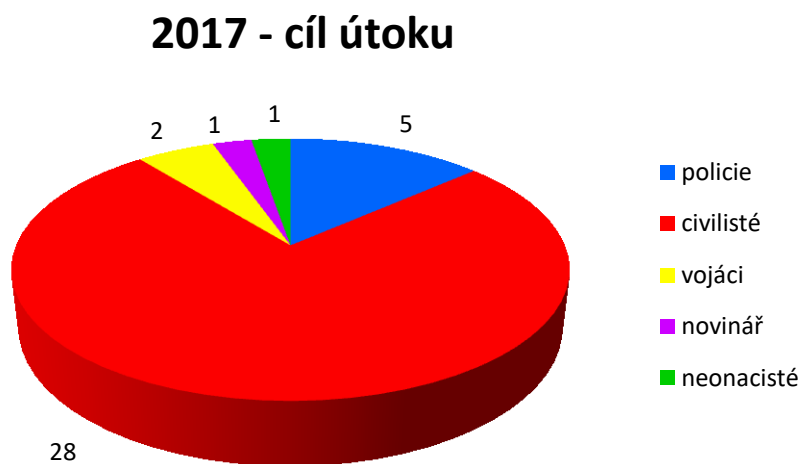
2017 - použité zbraň

Obr. 36. Graf 2017 – použité zbraň [vlastní]

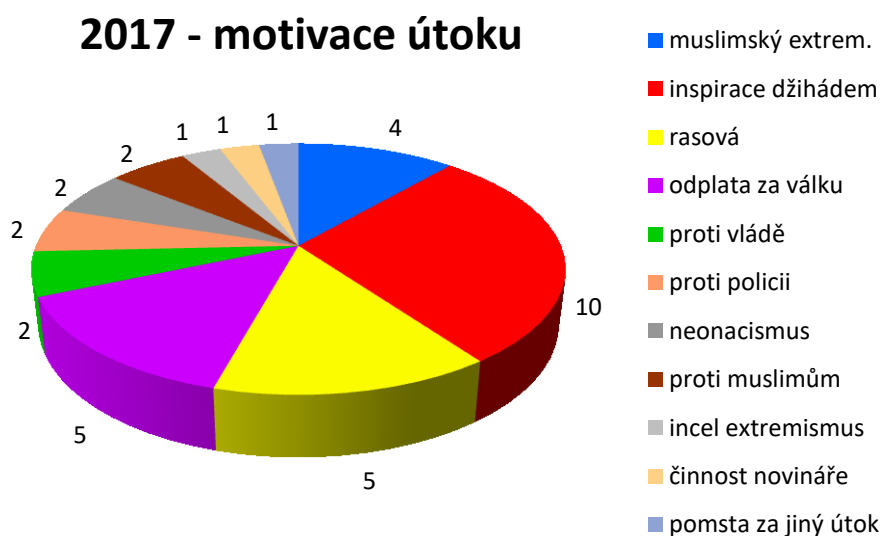
V roce 2017 je patrný trend použití chladných zbraní, ale i použití vozidla jako útočící zbraně. Z 35 činů byly tyto zbraně použity při 16 útocích, tzn. ve stejném počtu jako

střelná zbraň. Použití těchto zbraní motivuje teroristy s ohledem na nižší možnosti odhalení než u střelné zbraně a ve snadnosti jejich opatření.

Obr. 37. Graf 2017 – cíl útoku [vlastní]

Také v tomto roce stále trvá zaměření teroristů především na civilní obyvatelstvo. Dalším častým cílem jsou také policisté a případně vojáci, tzn. složky, které jsou napadeny při případném zásahu, nebo jsou přímo již zamýšleným cílem operace. Při útoku v Tampě se stali cílem útoku dva mladí neonacisté. [49]

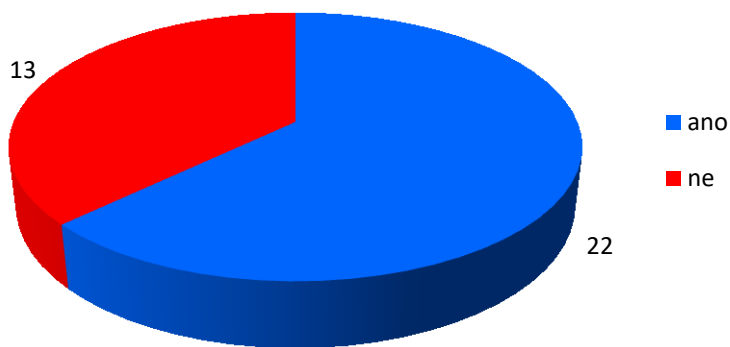

Obr. 38. Graf 2017 – motivace útoku [vlastní]

V roce 2017 se v motivacích útoku objevily i motivace rasová a neonacistická. Tyto extremistické názory a skupiny jimi ovlivněné využívají obav před islámským terorismem

a páchají činy, které jsou médií významně sledovány, a nechtěně tedy vytvářejí těmto činům určitou popularizaci, což bohužel může přinášet jejich myšlenkám další sympatizanty.

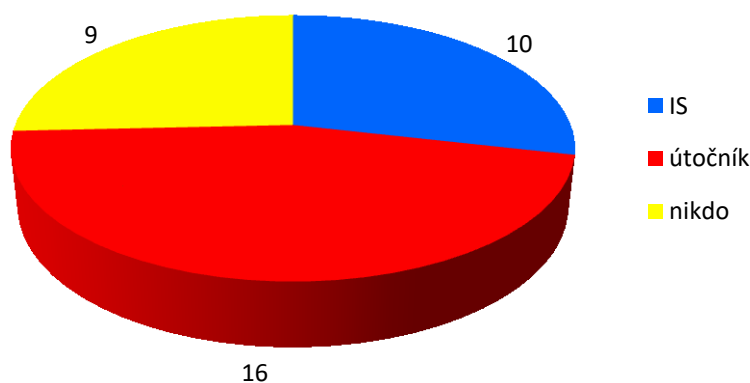
2017 - náboženský podtext

Obr. 39. Graf 2017 – náboženský podtext [vlastní]

Teroristické činy roku 2017 měly z převážné většiny podklad ve víře. Tento náboženský podtext je patrný ve všech sledovaných letech a je dokladem tvrzení, že většina teroristických činů je motivována snahou o prosazení náboženského přesvědčení útočnicka.

2017 - přihlášení odpovědnosti

Obr. 40. Graf 2017 – přihlášení odpovědnosti [vlastní]

Téměř polovina teroristických útoků roku 2017 byla vyšetřena bez prokázání příslušnosti útočnicka k nějaké organizované skupině. Také počet 10 útoků, ke kterým se přihlásil Islámský stát, je v celkovém počtu útoků tohoto roku velmi výrazný.

Rok 2017 byl ve znamení velkého počtu útoků, největšího z monitorovaného období pěti let. Pozitivním ukazatelem těchto útoků je fakt, že přinesly méně obětí než útoky předchozích let.

7.5 Rok 2018

Vzhledem k tomu, že databáze GTD zveřejňuje uzavřený ročník vždy v létě následujícího roku, nemohla být tato databáze použita jako zdroj informací pro rok 2018. Zdrojem tedy byly údaje ze zpravodajských potrálů.

Rok 2018 je charakteristický menším počtem teroristických útoků, ale také množstvím útoků, které jsou pouze činy kriminálními, či se jedná o útoky psychicky narušených osob. Bohužel, či bohudík, i těmto útokům je mediálně věnována obrovská pozornost a leckdy jsou za teroristické i mylně vydávány, což je přesně to, co teroristé potřebují a vyžadují - neustálou pozornost terorismu, která bude obyvatelstvo udržovat v atmosféře strachu.

Jedním z těchto útoků byla i střelba v areálu střední školy na Floridě, při které mladý útočník připravil o život 17 svých bývalých spolužáků. Nejpravděpodobnějším motivem byla msta škole za vyloučení útočníka. [50]

Podobně ani dubnový útok v německém Münsteru nebyl terorismem. Vozidlem najel do lidí Němec, který se delší dobu potýkal s psychickými problémy. Sám útočník se po útoku zastřelil, ale nenašly se žádné důkazy o jeho propojení na organizovanou skupinu či nějakou ideologickou motivaci. [51] Stejně tak ani útok ve švédském Malmö se třemi oběťmi na životě nebyl terorismem, neboť motivací činu bylo vyřizování účtů mezi drogovými gangy. [52]

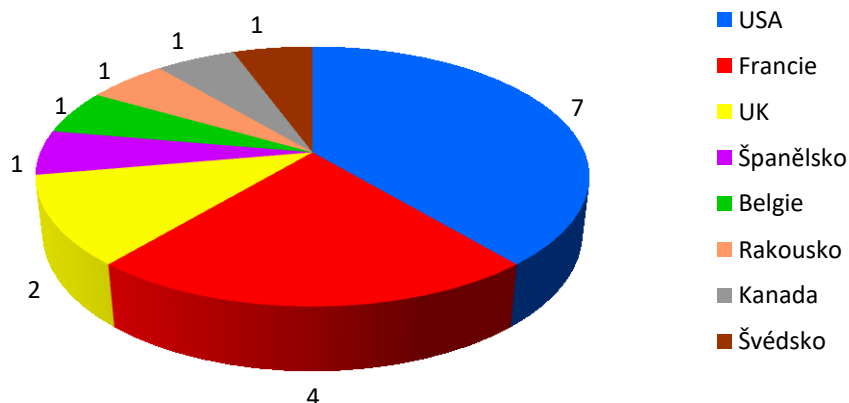
Symbolicky rok 2018 i skončil teroristickým činem, kdy přímo na Silvestra útočil v Manchesteru na nádraží muž, který vykřikoval „Allahu Akbar“ (Bůh je velký) a pobodal 3 muže včetně jednoho policejního důstojníka. Čin nepřinesl naštěstí oběti na životech, nebyl tedy dále analyzován. [53]

Pro rok 2018 tedy bylo identifikováno a dále touto prací analyzováno 18 teroristických činů, které se udály na území Evropy a Severní Ameriky a přinesly oběti na životech.

Tab. 6. Přehled teroristických útoků 2018 [vlastní]

Datum	Stát	Město	Oběti	Zranění	Pachatel	Útočníci	Místo útoku	Způsob útoku	Cíl útoku	Nábož. podtext	Motivace	Odpovědnost
10. 1. 2018	USA	Orange County	1	0	zatčen	1	univerzita	nůž	civilisté	ano	neonacismus	útočník
13. 2. 2018	UK	Belfast	1	0	zatčení	2	budova	střelná zbraň	civilisté	ne	situace v Irsku	útočníci
14. 2. 2018	USA	New Orleans	2	3	neznámý	-	ulice	střelná zbraň	civilisté	-	neznámá	nikdo
10. 3. 2018	USA	Yountville	4	0	zabit	1	budova	střelná zbraň	civilisté	ne	zákaz zbraní	útočník
11. 3. 2018	Rakousko	Vídeň	1	1	zabit	1	ulice	nůž	politik, vojáci	ano	inspirace džihádem	nikdo
21. 3. 2018	USA	Austin	3	4	zabil se	1	budova	bomba	civilisté	-	neznámá	nikdo
23. 3. 2018	Francie	Carcassonne	3	2	zabit	1	ulice	nůž, střelba	civilisté, policie	ano	inspirace džihádem	IS
23. 3. 2018	Francie	Trébes	3	16	zabit	1	supermarket	střelná zbraň	civilisté	ano	inspirace džihádem	IS
23. 4. 2018	Kanada	Toronto	10	15	zatčen	1	ulice	vozidlo	civilisté	ne	in cel extremismus	útočník
28. 4. 2018	Belgie	Liège	5	4	zatčen	1	ulice	nůž, střelba	civilisté, policie	ano	inspirace džihádem	útočník
12. 5. 2018	Francie	Paříž	2	4	zabit	1	ulice	nůž	civilisté	ano	inspirace džihádem	IS
18. 6. 2018	Švédsko	Malmö	3	3	neznámý	-	ulice	střelná zbraň	civilisté	-	neznámá	nikdo
20. 8. 2018	Španělsko	Barcelona	1	0	zabit	1	policijní stanice	nůž	policie	ne	inspirace džihádem	útočník
24. 10. 2018	USA	Kentucky	2	0	zatčen	1	obchod	střelná zbraň	civilisté	ne	rasová	útočník
27. 10. 2018	USA	Pittsburgh	11	7	zatčen	1	synagoga	střelná zbraň	civilisté	ano	antisemitismus	útočník
7. 11. 2018	USA	Thousand Oaks	13	12	zabil se	1	bar	střelná zbraň	civilisté	-	neznámá	nikdo
4. 12. 2018	UK	Belfast	1	0	zatčení	2	ulice	střelná zbraň	civilisté	ne	situace v Irsku	nikdo
11. 12. 2018	Francie	Štrasburk	5	11	zabit	1	vánoční trhy	nůž, střelba	civilisté	ano	inspirace džihádem	IS

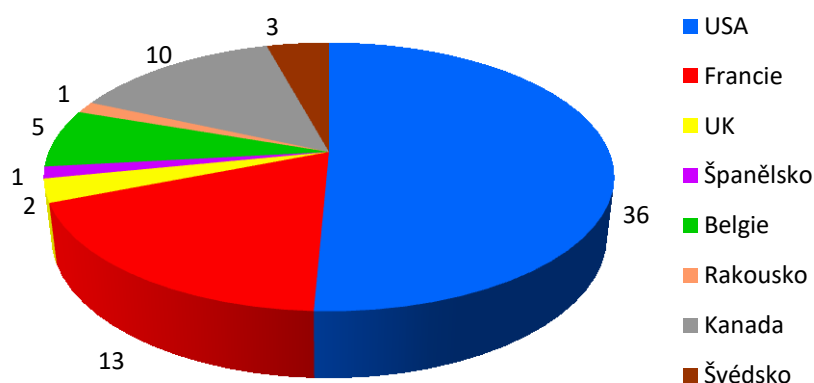
2018 - stát útoku

Obr. 41. Graf 2018 – stát útoku [vlastní]

I rok 2018 ukázal stále trvající nebezpečí teroristických činů pro stále stejné země, tedy především pro Spojené státy americké a pro evropské lídry – Spojené království, Francii, Španělsko, Belgii. Tento rok pominuli teroristé Německo, kde se však stalo vzhledem k migraci velké množství skutků kriminálních, rasově motivovaných. Teroristický útok na železnici, který byl zaznamenán v ČR v tomto roce, do analýzy nebyl zahrnut, neboť nepřinesl oběti na životech. Zmíněn je v kapitole 2.2 Teroristické činy v České republice této práce.

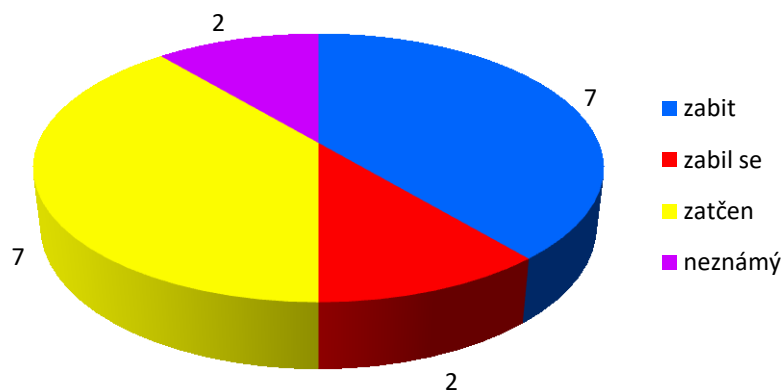
2018 - počet obětí v jednotlivých státech

Obr. 42. Graf 2018 – počet obětí v jednotlivých státech [vlastní]

V roce 2018 bylo při 18 útocích zabito 71 osob. Je to nejméně z monitorovaného období pěti let a můžeme jen doufat, že jak v počtu obětí, tak v počtu útoků je to směr, kterým se bude nadále terorismus na území monitorovaných států ubírat.

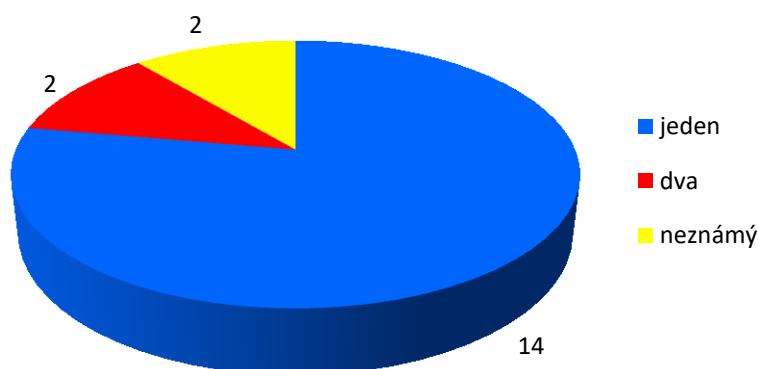
2018 - osud pachatele

Obr. 43. Graf 2018 – osud pachatele [vlastní]

Polovina skutků z roku 2018 skončila smrtí útočnicka, ať již jeho zabitím nebo sebevraždou. Dva skutky, respektive jejich útočníci, nebyli odhaleni.

2018 - počet pachatelů

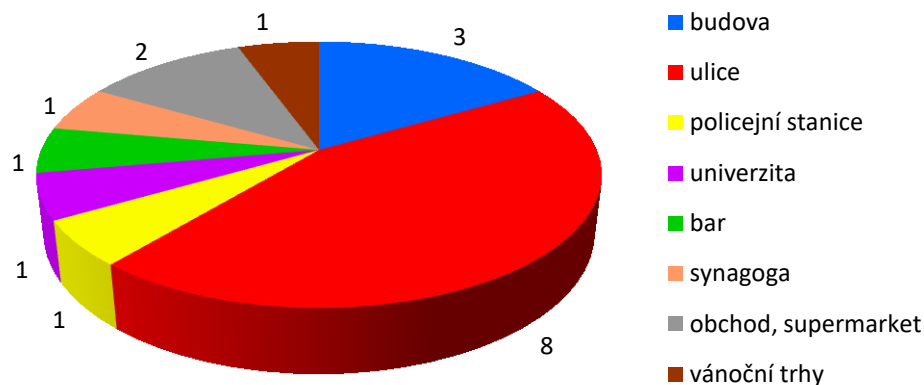

Obr. 44. Graf 2018 – počet pachatelů [vlastní]

I v roce 2018 velmi výrazně převažovaly útoky vykonané jedním útočnickem. Tento jev lze sledovat ve všech pěti monitorovaných letech a je možné jej definovat jako převažující

charakteristiku teroristických činů monitorovaného období v daných oblastech u činů, které zaznamenaly oběti na životech.

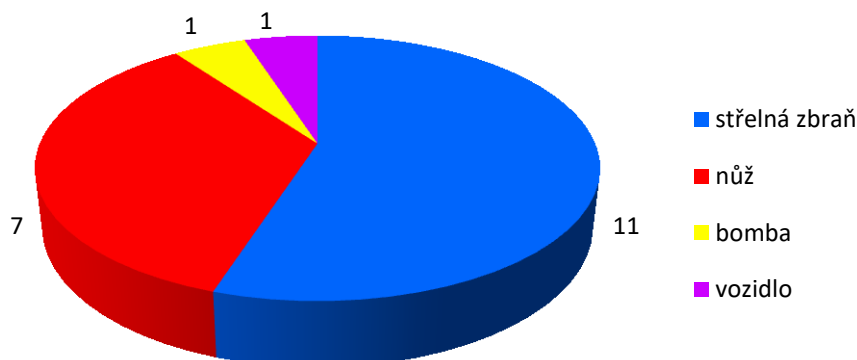
2018 - místo útoku

Obr. 45. Graf 2018 - místo útoku [vlastní]

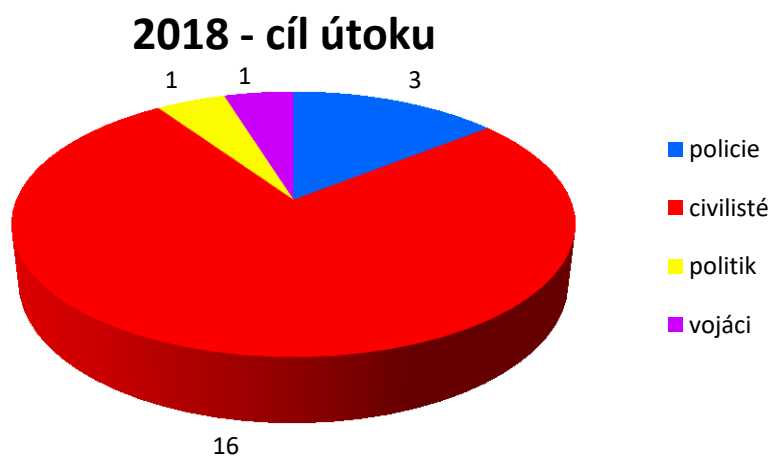
Ač graf při prvním pohledu vypadá, že se útoky v roce 2018 soustředily především na otevřené prostory na ulicích, součtem ostatních lokalit v uzavřených prostorách zjišťujeme, že přeci jen stále převládá útočení v budovách. Trend zvyšování útoků na měkké cíle je ale zaznamenán, je možné, že zvýšená bezpečnostní opatření na společenských a sportovních akcích odvrátily pozornost teroristů na nejjednodušší cíl, volně se pohybující obyvatelstvo.

2018 - použitá zbraň

Obr. 46. Graf 2018 – použitá zbraň [vlastní]

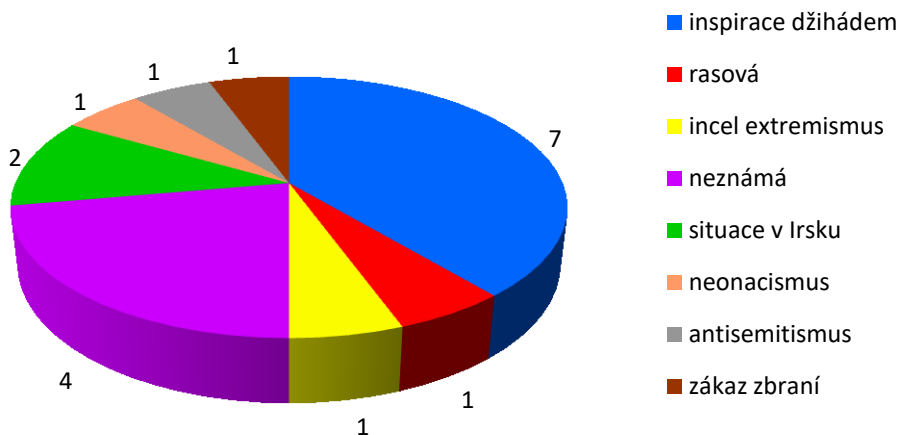
Stejně jako v předchozím roce, i zde je převaha střelných zbraní, velký podíl má ale také použití chladných zbraní, ustupují bomba i vozidlo jako nástroj k zabíjení, které byly využity v tomto roce pouze jednou. Alarmujícím faktem posledních let je fakt vzrůstajícího počtu řezných a sečných zbraní využitých k útoku. Tyto zbraně přinášejí sice méně obětí než střelné, ale jsou lépe dostupné a hůře odhalitelné, takže vzrůstá jejich nebezpečnost a možnost zákeřného použití.

Obr. 47. Graf 2018 – cíl útoku [vlastní]

I v tomto kritériu přinesl rok 2018 potvrzení faktu, který je charakteristický pro dané útoky v předmětném období, území a končící obětmi na životech. Civilní obyvatelstvo je převažujícím a nejzranitelnějším cílem teroristických útoků jak v roce 2018, tak v celém analyzovaném období.

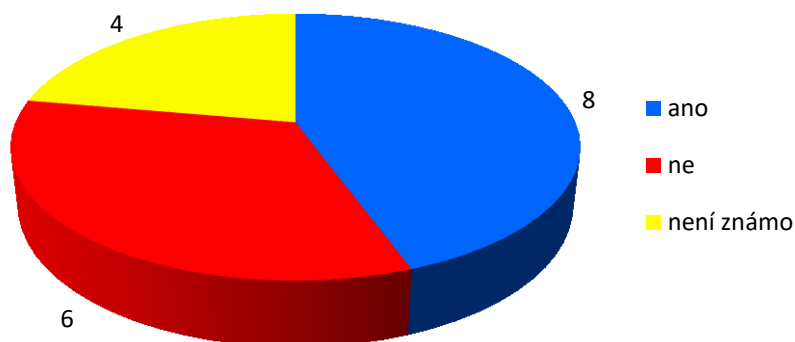
2018 - motivace útoku

Obr. 48. Graf 2018 – motivace útoku [vlastní]

V roce 2018 se opět objevily útoky související se situací v Irsku, objevovaly se také útoky s rasovým, antisemitským motivem i s motivem neonacismu. U čtyř útoků nebyla motivace útočníka vzhledem k jeho smrti doposud odhalena. Předpoklad nastupujícího nebezpečí incel extremismu dokládá další uskutečněný útok v tomto roce.

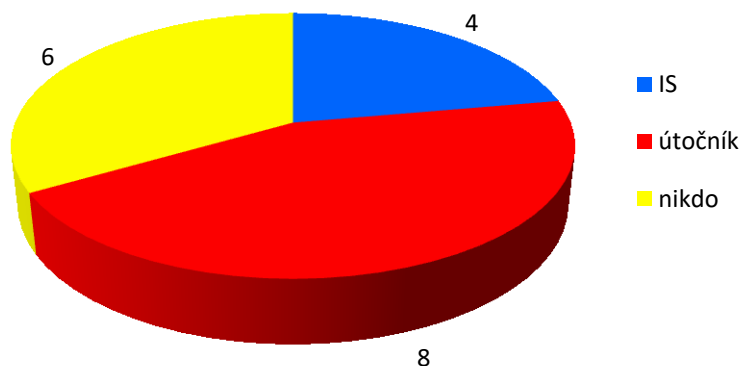
2018 - náboženský podtext

Obr. 49. Graf 2018 – náboženský podtext [vlastní]

Čtyři útoky z roku 2018, u kterých neznáme motivaci, nemůžeme ohodnotit ani z hlediska možnosti náboženského podtextu útoku. Přesto stále trvá převaha teroristických činů, u kterých je zřetelný nebo deklarovaný náboženský podtext.

2018 - přihlášení odpovědnosti

Obr. 50. Graf 2018 – přihlášení odpovědnosti [vlastní]

U šesti útoků nebyla prokázána odpovědnost žádné skupiny a nepřihlásil se k ní ani útočník, tento údaj zahrnuje i čtyři neobjasněné útoky, které v roce 2018 proběhly.

S počtem útoků v posledním roce analýzy klesl i počet činů, ke kterým se přihlásil Islámský stát. Další roky ukážou, zda se tento vývoj bude dále potvrzovat, nebo pouze krátkodobě zeslabil tlak související s oslabováním pozic IS. V březnu 2019 ztratil Islámský stát v bojích se Syrskými demokratickými silami svá poslední území na východě Sýrie, což americký prezident Donald Trump ohlásil jako vítězství nad islamisty. Definitivní vítězství to není, radikálové a přidružené organizace jsou stále činní i v dalších zemích světa, ale tato situace poskytuje určitou naději na snížení teroristických aktivit do budoucna. [54]

Budoucí vývoj prokáže, zda snížení množství teroristických útoků i počtu jejich obětí v roce 2018 v oblasti Evropy a Spojených států amerických, je způsobeno oslabením pozic a sil teroristů a vlivem zvýšených bezpečnostních opatření a účelné preventivní činnosti, a zda bude trendem i do budoucna.

Analýza pětiletého období nastínila určité možné trendy, kterým se budeme dále věnovat s cílem posouzení cílů a modu operandi teroristických činů z této analýzy.

8 METODIKA

Metodikou této práce chápeme postup definování modu operandi a zaměření na cíl teroristických činů z období, které bylo zachyceno v analýze, tedy roků 2014 – 2018.

Záměrem je z výsledků analýzy vyhodnotit převažující trendy ve všech monitorovaných indikátorech tak, aby bylo možno definovat co nejvíce charakteristik teroristických činů. Parametr pětiletého období, zvolení oblasti Evropy a Severní Ameriky a omezení na činy s oběťmi na životech, zahrnuje do analýzy celkem 129 teroristických útoků.

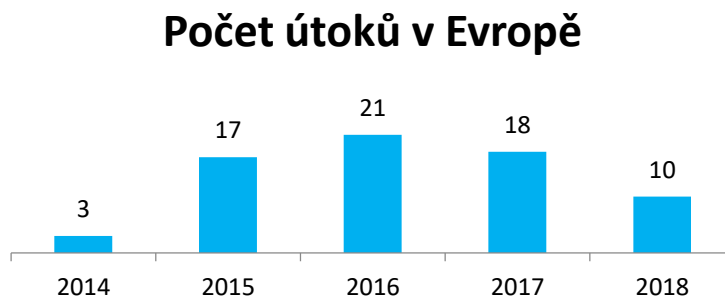
Pro vytvoření metodiky budeme vycházet z teroristických činů, které se staly na území evropských států ve srovnání s útoky v USA a Kanadě tak, abychom byli schopni definovat závěry pro jednotlivá kritéria. Z celkových 129 činů bylo 60 útoků uskutečněno na území Severní Ameriky, pro oblast Evropy tedy bude dále analyzováno 69 teroristických operací.

Výsledky analýzy dále umožní vyvozovat závěry z různých parametrů sledování.

Pro vytvoření metodiky modu operandi a cíle útoku bude provedeno porovnání jednotlivých vyhodnocení zvlášť pro státy Evropy a zvlášť pro státy Severní Ameriky, v některých parametrech však bude vyhodnocena pouze Evropa, výsledky jednotlivých států Severní Ameriky zpracovány nebudou, nejsou pro tento účel podstatné.

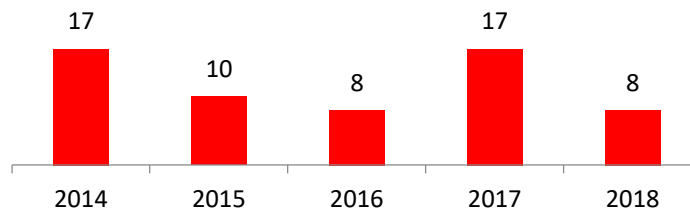
8.1 Počet útoků v jednotlivých letech

Následující graf je zaměřen na počet útoků v jednotlivých analyzovaných letech v evropských zemích, další graf je zpracován pro počet útoků v Severní Americe.

Obr. 51. Graf – počet útoků v Evropě [vlastní]

Počet útoků v Severní Americe

Obr. 52. Graf – počet útoků v Severní Americe [vlastní]

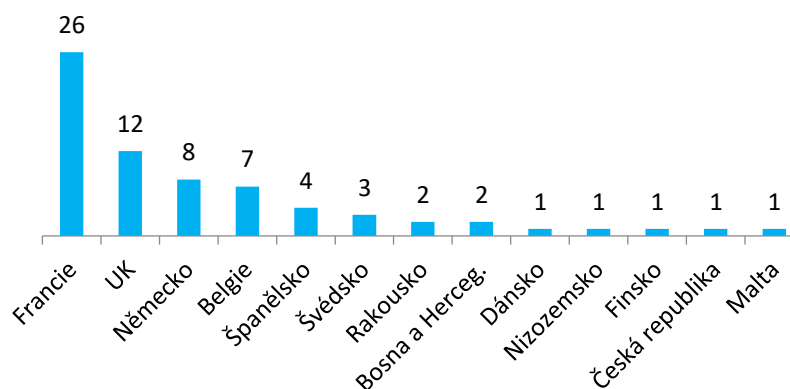
Porovnáním grafů zjišťujeme, že v roce 2014 probíhala aktivita teroristů především na území Severní Ameriky, v letech 2015 a 2016 pak byla výraznější v Evropě. Vezmeme-li v potaz počet osmi pařížských útoků v jeden den, výraznější nástup množství útoků v Evropě zaznamenáváme tedy především rokem 2016. Předpokládá se, že jedním z důvodů nárůstu počtu útoků na území Evropy by mohla být účast Francie a dalších zemí v koalici bojující ve válce v Iránu a Sýrii. [41], [70]

V roce 2017 byl zaznamenán nejvyšší počet teroristických útoků a byl vysoký stejně tak v Evropě, jak i v Severní Americe, podobně pak v roce 2018 počet útoků na obou územích klesl.

8.2 Počet útoků v jednotlivých státech

Jak bylo patrné již z původní analýzy, výrazně nejvíce útoků se odehrává ve Francii.

Počet útoků ve státech Evropy

Obr. 53. Graf – počet útoků ve státech Evropy [vlastní]

Jednotlivé státy Evropy mají pro teroristy zcela rozdílnou přitažlivost. Nejvýrazněji jsou atakovány státy s vyspělou ekonomikou a státy podporující politiku USA, případně se přímo podílející na vojenských operacích v Afghánistánu, Iráku a Sýrii.

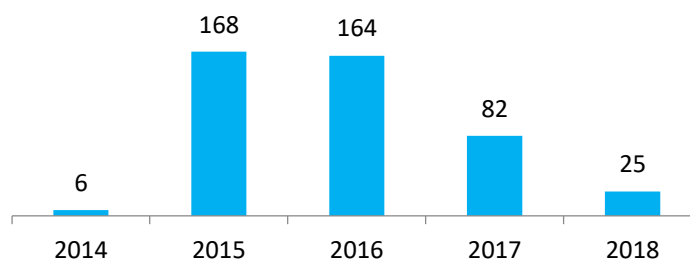
Graf počtu útoků v jednotlivých státech Severní Ameriky, tedy ve státech USA a Kanady, nebyl zpracován, konkrétnější rozdělení v této oblasti nemá pro analýzu významnou vypovídající hodnotu.

Z analýzy vyplývá, že nejčastěji napadanými zeměmi jsou v tomto pořadí USA, Francie a Spojené království Velké Británie a Severního Irsku.

8.3 Počet obětí v jednotlivých letech

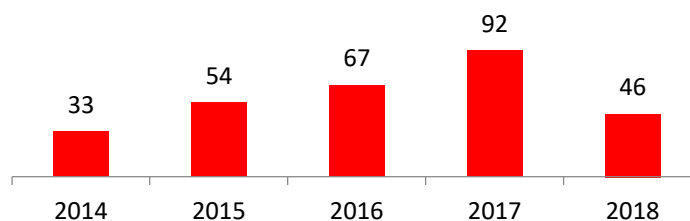
Počet obětí útoků není přímo úměrný počtu útoků. Významnou odchylku v celkovém počtu útoků pro celé monitorované území Evropy i Severní Ameriky vykazuje rok 2017, přičemž tento rok nezaznamenal nejvyšší počet obětí.

Počet obětí útoků v Evropě

Obr. 54. Graf – počet obětí útoků v Evropě [vlastní]

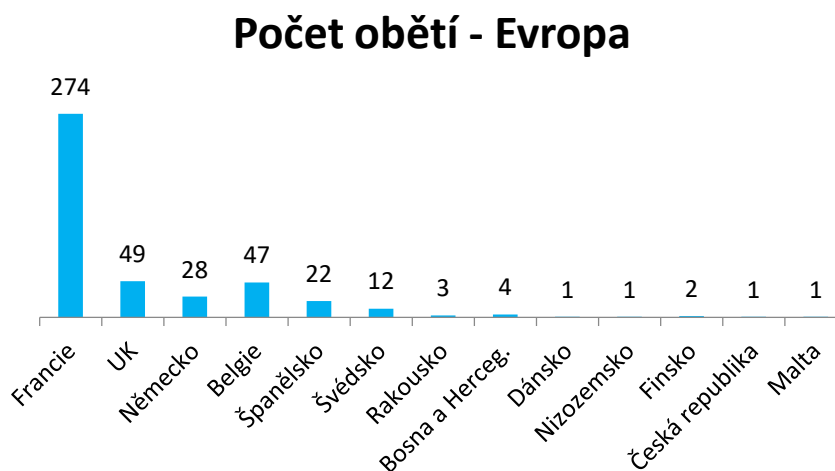
Počet obětí útoků v Severní Americe

Obr. 55. Graf - počet obětí útoků v Severní Americe [vlastní]

Z grafu počtu obětí, i z předchozího grafu počtu útoků, vyplývá pro Evropu fakt, že rok 2014, který byl rokem nástupu aktivity Islámského státu, se evropských zemí dotkl ještě velmi málo. Razantní nárůst teroristických útoků byl pak zaznamenán v Evropě v letech 2015 a 2016. V roce 2017 a v posledním roce analýzy, v roce 2018, můžeme pak opět v počtu útoků i v počtu obětí sledovat pokles. Oproti tomu v Severní Americe byly v počtu útoků nejvýraznější roky 2014 a 2017. Z grafu počtu obětí vyplývá, že rok 2014 při stejném počtu útoků jako rok 2017 zaznamenal výrazně nižší počet obětí než rok 2017. Naopak vyšší počet obětí zaznamenal rok 2018 při polovičním počtu útoků oproti roku 2014. Z tohoto parametru je v oblasti Severní Ameriky patrný trend útoků se zvyšujícím se počtem obětí, v Evropě takto výrazný trend není, tam v posledních letech počet obětí klesl. Budoucnost prokáže, zda je stav posledního roku v Evropě důsledkem významných bezpečnostních opatření a odráží tedy ústup aktivity teroristů.

8.4 Počet obětí v jednotlivých státech

Obr. 56. Graf – počet obětí – Evropa [vlastní]

Počet obětí útoků v jednotlivých státech v zásadě kopíruje počet útoků. Nejvíce je, stejně jako u počtu útoků, postižena Francie, pořadí států s nejvíce oběťmi narušuje jen Belgie, kde při menším počtu útoků než v Německu přinesly tyto útoky více obětí.

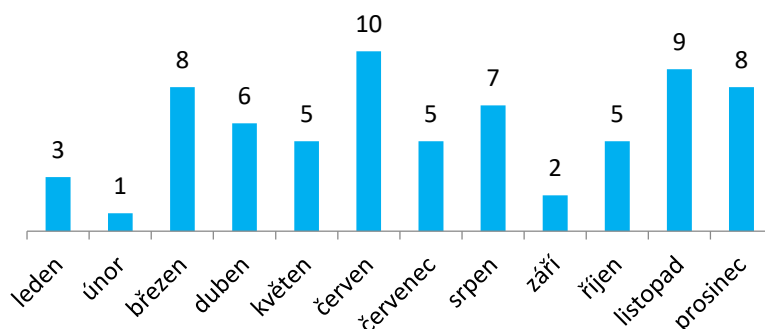
Graf monitoruje počet obětí, které přinesly útoky v daných státech. Zohlednění státní příslušnosti obětí jednotlivých útoků nebylo provedeno, nemá vypovídající hodnotu pro tuto analýzu.

Graf pro rozdělení obětí při útocích v zemích Severní Ameriky nebyl zpracován, pro potřeby analýzy nemá rozdělení na státy USA a Kanady významnou vypovídající hodnotu.

8.5 Termín útoku

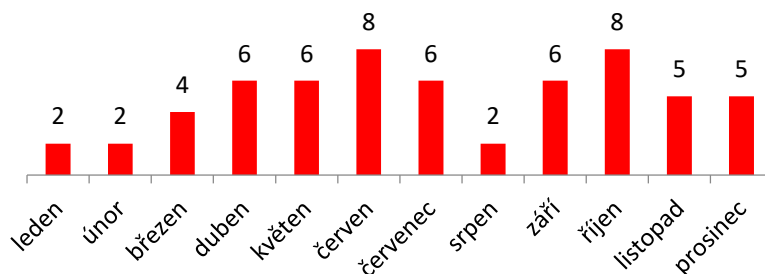
Z parametru data útoku se pokusíme určit četnost útoků v jednotlivých měsících a z toho odvodit období, ve kterém jsou teroristické činy nejexponovanější.

Termíny útoků v Evropě

Obr. 57. Graf – termíny útoků v Evropě [vlastní]

Termíny útoků v Severní Americe

Obr. 58. Graf – termíny útoků v Severní Americe [vlastní]

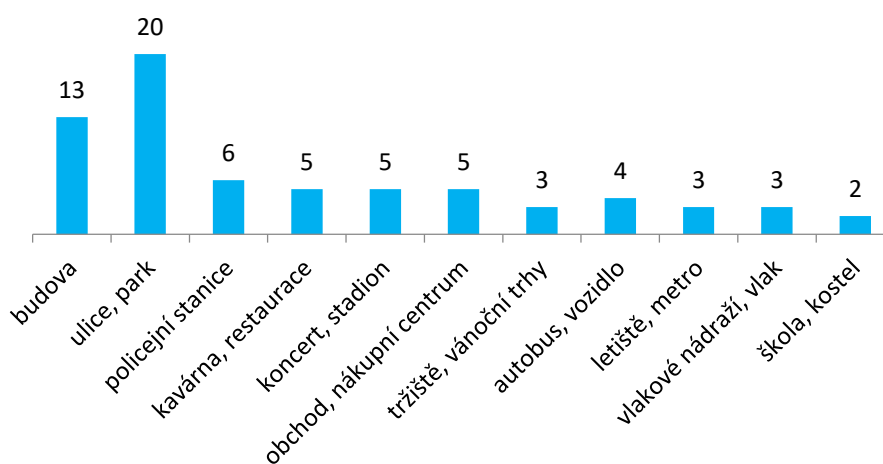
Z grafů pro Evropu i Severní Ameriku je patrný společný ukazatel, že nejnižší aktivita teroristů probíhá v prvních dvou měsících roku. V Evropě, pokud pomineme tři související srpnové útoky ve Španělsku, ani v Severní Americe není aktivita prázdninových měsíců vysoká. Výrazný spojovací prvek pro oba kontinenty je také vysoký počet útoků v červnu. Předpokládejme, že termíny těchto útoků souvisí se slavením muslimského svátku ramadán, který je oslavou duchovního života a jedním z pilířů islámu. [55] Obě tyto skutečnosti by mohly souviset s pohyblivostí tohoto svátku, ve zkoumaném období let 2014 - 2018 byl svátek uctíván právě v těchto letních měsících. Jde však pouze o hypotézu, kterou nelze touto analýzou prokázat.

Z analyzovaného vzorku útoků nelze jednoznačně stanovit závislost zvolení termínu útoku na konkrétním měsíci, lze jen konstatovat zimní a prázdninové snížení aktivity teroristů.

8.6 Místo útoku

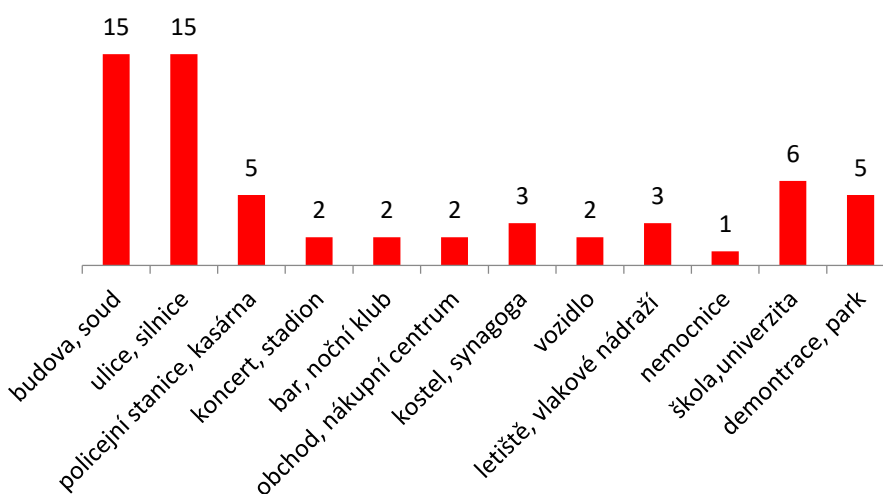
Své teroristické činy se snaží útočníci směřovat na místa s co největší koncentrací obyvatel tak, aby jejich útok zasáhl co nejvíce osob. Pro vytvoření přehledu budou místa útoku sdružena podle příbuznosti svého charakteru nebo způsobu využití.

Umístění útoků v Evropě

Obr. 59. Graf – umístění útoků v Evropě [vlastní]

Umístění útoků v Severní Americe

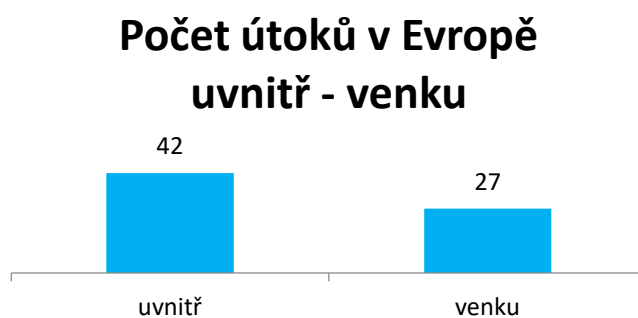

Obr. 60. Graf – umístění útoků v Severní Americe [vlastní]

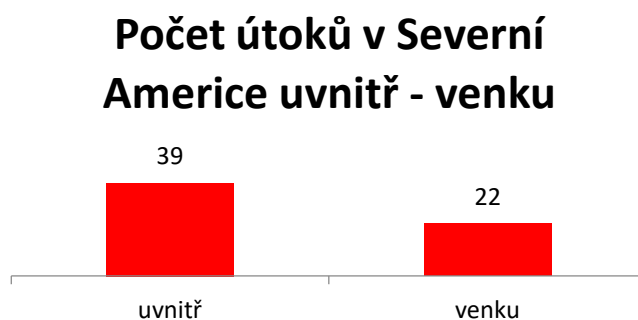
Nejčastějším místem, které teroristé volí pro uskutečnění svých činů v Evropě, se tedy dle grafu jeví ulice a přilehlá prostranství, zatímco v Severní Americe jsou budovy a ulice na první pohled vyrovnanými cíli útoků. V následující tabulce ale sloučíme místa útoků a rozdělíme pouze na realizaci útoku uvnitř nebo venku.

8.7 Počet útoků uvnitř - venku

Pokud sečteme všechny prostory bez ohledu jejich určení, ale budeme se soustředit pouze na umístění uvnitř nebo vně objektu, budeme mít další údaj pro určení prostorového umístění útoků. Do údajů „Uvnitř“ zahrneme útoky v budovách, na soudech, v policejních stanicích, kasárnách, v kavárnách, restauracích, barech a nočních podnikcích, na koncertech a stadionech, v obchodech a nákupních centrech, na letišti a v metru, na vlakovém nádraží, ve škole, na univerzitě, v nemocnici a v kostele a synagoze. Oproti tomu do údajů „Venku“ zahrneme útoky na ulici, na silnici, v parku, na demonstraci, na tržišti a vánočních trzích, v autobuse a vozidle.

Obr. 61. Graf – počet útoků v Evropě uvnitř - venku[vlastní]

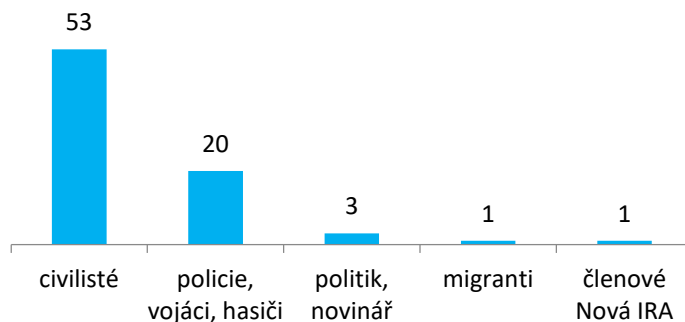
Obr. 62. Graf – počet útoků v Severní Americe uvnitř - venku[vlastní]

Z analýzy tedy vyplývá, že teroristé volí častěji pro své útoky prostory uzavřené, mnohdy paradoxně i dobře střežené, ale například v případě nákupních center pouze se zaměřením proti majetkové kriminalitě, ne proti možnosti napadení. Vysvětlením pro tuto volbu místa útoku může být přesvědčení teroristů, že v případě útoku budou mít napadané osoby sníženou možnost úniku ven z budovy. Další možností je ale určitá výzva, kterou je pro teroristy realizace útoku ve střeženém objektu, kterou se teroristé snaží ukázat svou moc a schopnost útočit i v místech, která mohou být dobře zabezpečena a střežena.

8.8 Cílová skupina

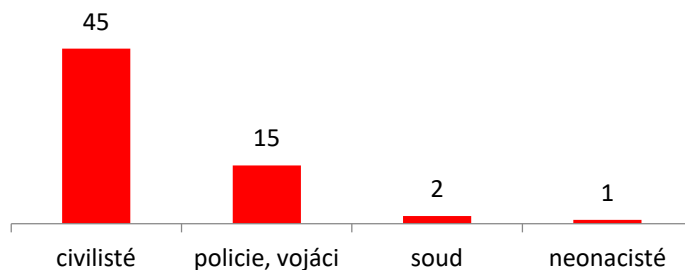
Zjištění nejčastěji volené cílové skupiny je jedním z hlavních cílů této analýzy.

Cílová skupina - Evropa

Obr. 63. Graf – cílová skupina – Evropa [vlastní]

Cílová skupina - Severní Amerika

Obr. 64. Graf – cílová skupina – Severní Amerika [vlastní]

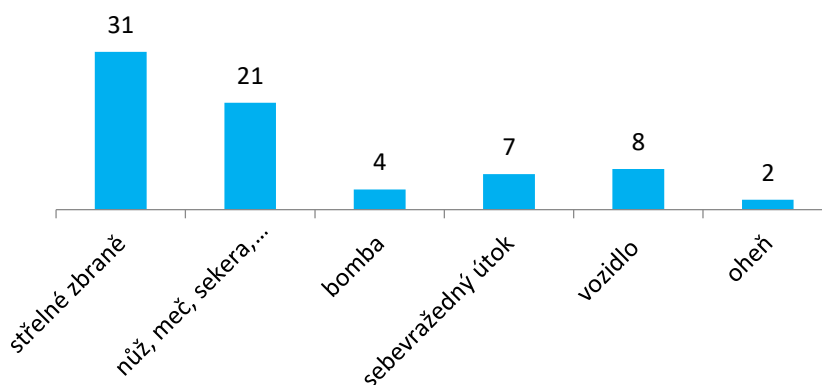
Analýza cílové skupiny končí jednoznačným výsledkem. Ať už je to záměrem při všech útocích, či není, hlavními oběťmi teroristických útoků se stávají civilní obyvatelé.

Následují bezpečnostní složky, tvořené policisty, vojáky, řadíme k nim i hasiče. Poslední větší cílovou skupinu, napadanou většinou jednotlivě, můžeme charakterizovat jako skupinu, mající vztah k výkonu politické a soudní moci. Výsledky analýzy určení cílové skupiny jednoznačně potvrzují, že jak v Evropě, tak i v Severní Americe, je prioritním cílem teroristů civilní obyvatelstvo.

8.9 Použité zbraně

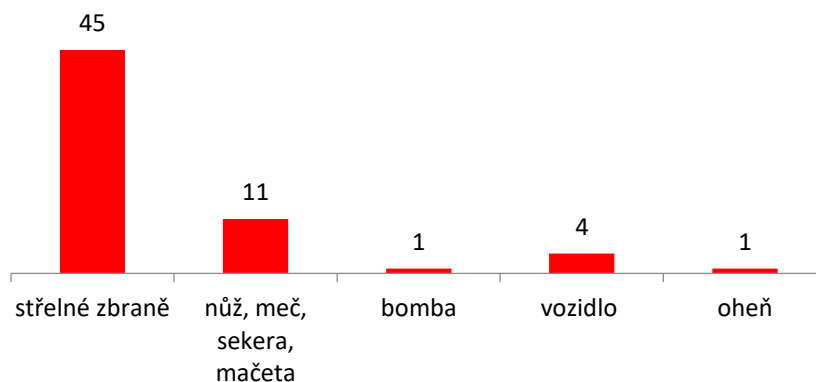
Terorismus je obecně spojován především s bombovými útoky a útoky střelnými zbraněmi. Analýza si klade za cíl zjistit nejčastěji volenou zbraň u zvoleného vzorku útoků.

Použité zbraně - Evropa

Obr. 65. Graf – použité zbraně – Evropa [vlastní]

Použité zbraně - Severní Amerika

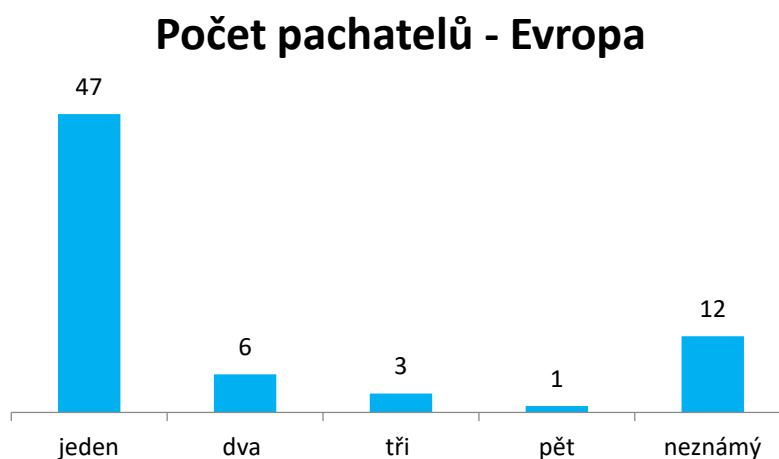
Obr. 66. Graf – použité zbraně – Severní Amerika [vlastní]

Výsledky potvrzují, že nejčastěji využívanou zbraní k provedení teroristického útoku jsou střelné zbraně všeho druhu. Mnohem větší podíl mají střelné zbraně v Severní Americe, můžeme se domnívat, že tato skutečnost je ovlivněna místním liberálním přístupem k získání a držení zbraní. Druhou volenou zbraní jsou chladné zbraně, bez rozdílu řezné i sečné. Při útocích v Evropě byly často využity i bomby, na rozdíl od útoků v USA a Kanadě, kde je jejich výskyt při útocích minimální. Oba kontinenty zaznamenaly i útoky vozidlem, které se stává trendem ve využívaných zbraních – je to zbraň téměř neodhalitelná a přitom s vysokou možnou úderností útoku. Oheň je teroristy využíván málo, pravděpodobně ze strachu, že by mohlo dojít k zabránění požáru.

Jednoznačně nejčastěji volenou zbraní teroristů jsou tedy střelné zbraně.

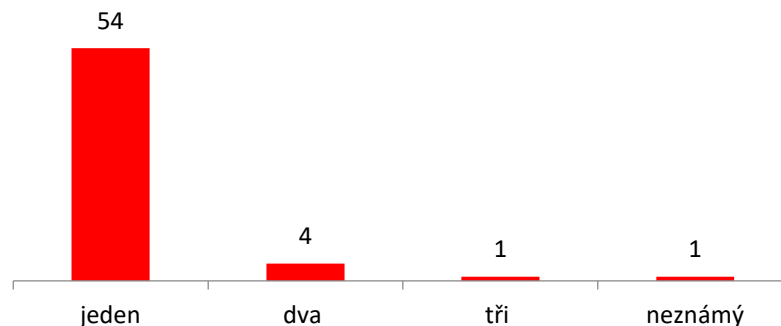
8.10 Počet pachatelů

Pro zjištění modu operandi je důležitý i údaj o nejčastějším počtu pachatelů.

Obr. 67. Graf – počet pachatelů – Evropa [vlastní]

Počet pachatelů - Severní Amerika

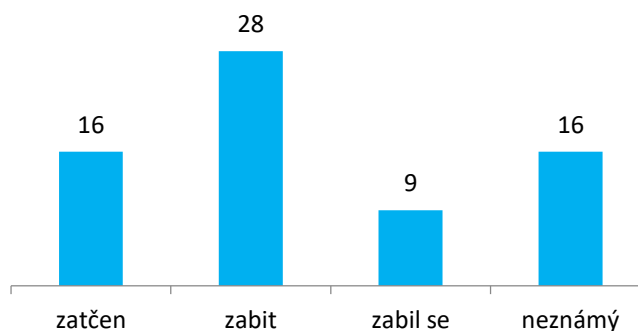
Obr. 68. Graf – počet pachatelů – Severní Amerika [vlastní]

Z analýzy jednotlivých let vyplývá, že výrazně převládaly útoky provedené jedním pachatelem. Tento fakt může být ovlivněn tím, že na přípravách útoků se podílí sice více osob, ale vykonání útoku je pak svěřeno pouze jedné osobě, aby v případě jejího zatčení nedošlo k prozrazení dalších osob, či celé skupiny. Určitou část útoků však také připravuje a realizuje samostatně operující terorista. Situace, kdy je útočník pouze jeden, sťažuje možnost jeho odhalení.

8.11 Osud pachatelů

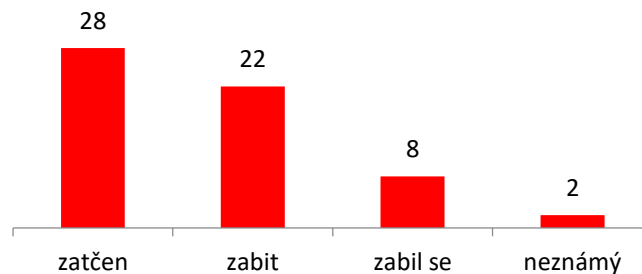
Z 69 útoků v Evropě byl v 37, tedy ve více než polovině případů, útočník při útoku nebo bezprostředně po něm zabit, či sám spáchal sebevraždu.

Osud pachatelů - Evropa

Obr. 69. Graf – osud pachatelů – Evropa [vlastní]

Osud pachatelů - Severní Amerika

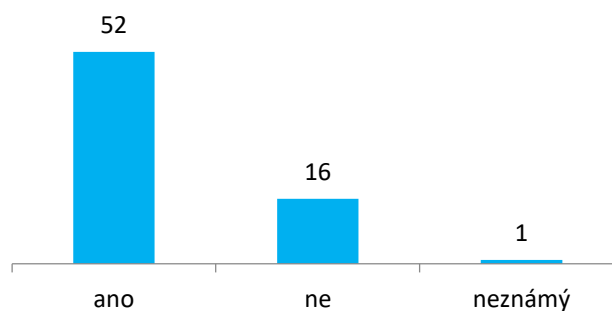
Obr. 70. Graf – osud pachatelů – Severní Amerika [vlastní]

Evropské útoky vykazují výrazně vyšší počet pachatelů, kteří nebyli bezprostředně po útoku nebo v nejbližších měsících po něm odhaleni, což je důkazem dobré přípravy a utajení teroristů, ale také zároveň významným signálem pro bezpečnostní složky a jejich práci v boji s terorismem. Ve státech Severní Ameriky byli pachatelé útoků častěji zatčeni než zabití, u evropských útoků je tento trend opačný. Nelze tedy jednoznačně určit osud pachatelů, pro každý kontinent je jiný převažující ukazatel.

8.12 Náboženský podtext

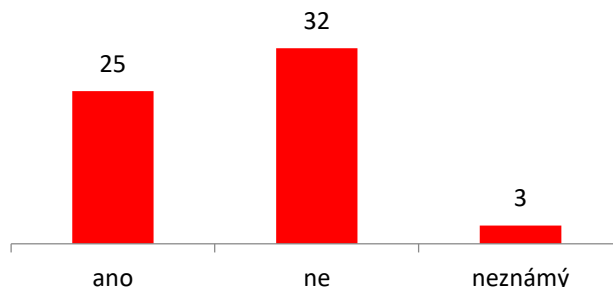
Určení náboženského podtextu útoku je těžce prokazatelný údaj, v analýze byl podtext určován dle výsledků vyšetřování jednotlivých činů nebo dle prohlášení útočnicka či přihlášení se organizace k odpovědnosti za útok.

Náboženský podtext - Evropa

Obr. 71. Graf – náboženský podtext – Evropa [vlastní]

Náboženský podtext - Severní Amerika

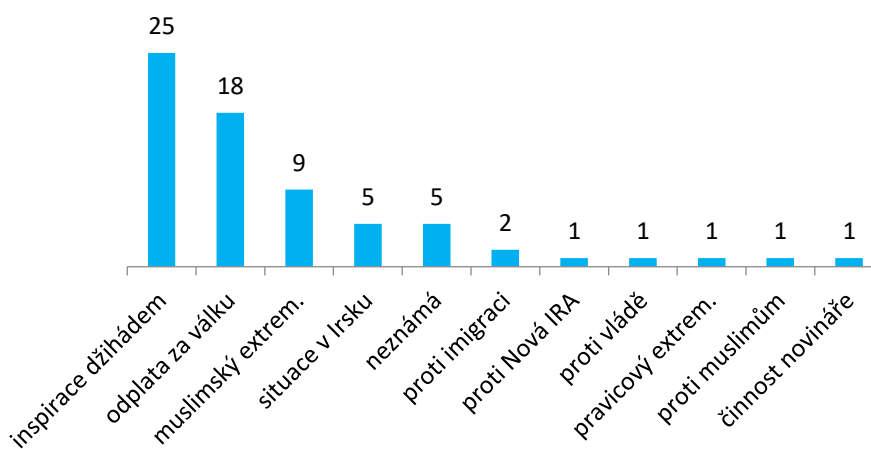
Obr. 72. Graf – náboženský podtext – Severní Amerika [vlastní]

Ani tento údaj nevykazuje výsledky pro Evropu a Severní Ameriku stejné. Útočníci v Evropě deklarují náboženskou motivaci častěji. Vysvětlením tohoto údaje může být skutečnost, že v Evropě je silné křesťanské zázemí, stejně tak jako velké množství ateistů, a proto je zde tak výrazný počet útoků motivovaný snahou o šíření islámu.

8.13 Motivace útočníků

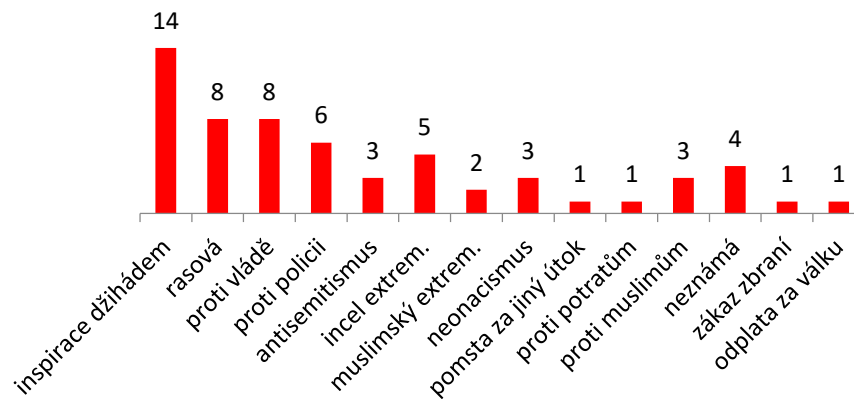
Každý čin má svou motivaci, důvod, kvůli kterému se útočník rozhodl k činu, jehož oběti se stávají nevinní občané.

Motivace útočníků - Evropa

Obr. 73. Graf – motivace útočníků – Evropa [vlastní]

Motivace útočníků - Severní Amerika

Obr. 74. Graf – motivace útočníků – Severní Amerika [vlastní]

U útoků v Evropě je výrazně nejčastěji zastoupená motivace související s podporou islámu, čemuž odpovídá i předchozí graf výrazně převažujícího náboženského podtextu útoků. Poměrně výrazný je i počet útoků odrážející problematickou situaci s imigrací, a objevují se také útoky související se situací v Irsku, které dlouhodobě bojuje s nadvládou britského impéria.

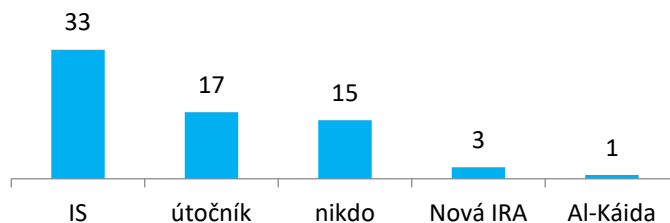
Oproti tomu motivace útoků ve státech USA a Kanady je roztržštěnější, velmi silná je zde motivace rasová i projevený odpor proti vládě a policii Spojených států. Je zde patrný trend hrozícího nástupu incel extremismu, jsou zaznamenány i útoky s antisemitskou a neonacistickou ideologií.

Převažující motivace teroristů obou monitorovaných území je podle analýzy jednoznačně podpora islámu a snaha o jeho globalizaci.

8.14 Přihlášení odpovědnosti

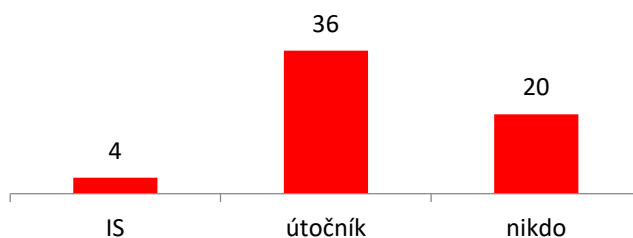
Zjištění přihlášení odpovědnosti je problematické u činů, kdy není útočník zatčen živý a nejsou ani odhaleny materiály potvrzující jeho příslušnost k určité organizované skupině či nalezeny důkazy o jeho motivaci.

Přihlášení odpovědnosti - Evropa

Obr. 75. Graf – přihlášení odpovědnosti – Evropa [vlastní]

Přihlášení odpovědnosti - Severní Amerika

Obr. 76. Graf – přihlášení odpovědnosti – Severní Amerika [vlastní]

Z porovnání grafů jednoznačně vyplývá, že Islámský stát deklaroval svoji odpovědnost u mnohem většího počtu útoků v Evropě než u útoků v Severní Americe. Ač u útoků na obou kontinentech byla motivace podpory islámské ideologie nejčastější motivací, při evropských útocích byla zastoupena v mnohem větším celkovém počtu při přihlášení odpovědnosti.

Převaha odpovědnosti útočníka za útoky v USA a Kanadě je ovlivněna roztržičností motivací útoků, není zde tak výrazná převaha podpory islámu. Zaznamenáváme vysoký počet rasových, neonacistických i incel útoků, kdy útočník vyjádřil vlastní rozhodnutí i odpovědnost za provedený útok.

Údaj prohlášení odpovědnosti je tedy rozdílný pro útoky v Evropě i Severní Americe.

8.15 Modus operandi

Cílem analýzy bylo vytvoření metodiky ke zjištění modu operandi a cíle teroristických útoků. Z analýzy můžeme určit mnoho ukazatelů, které můžeme dále využívat pro plánování bezpečnostních opatření.

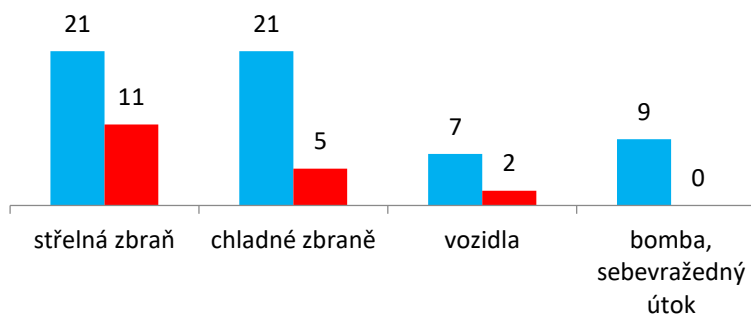
Závěrem analýzy lze shrnout modus operandi útoků s oběťmi na životech, uskutečněných v období roků 2014 – 2018 v evropských a severoamerických zemích:

- pro útok je důležité zaměření na konkrétní stát
- důležitým parametrem pro volbu státu je jeho podpora politiky USA nebo i aktivní účast ve válce v Afghánistánu, Sýrii a Iráku,
- provedení činu je směřováno nejvíce na červen, naopak je zaznamenán pokles činnosti teroristů v zimních měsících nového roku
- počet obětí – průměrně je při útoku v Evropě zabito 7 osob (tato hodnota vychází z celkového počtu obětí ve všech státech, při eliminaci hromadných útoků v Paříži je počet obětí poloviční), v Severní Americe je zaznamenáno průměrně 5 obětí během jednoho útoku. Celkově v Evropě je zaznamenán klesající trend počtu obětí, v Severní Americe tento počet naopak roste
- použitá zbraň – nejvíce používané jsou střelné zbraně, narůstá ale použití chladných zbraní, výraznou převahu použití střelné zbraně zaznamenáváme v Severní Americe
- místo útoku – shrnutím vyplynulo, že stále ještě převládá napadení provedené uvnitř objektu
- útočník – bývá nejčastěji jeden a při útoku je většinou zastřelen nebo zatčen
- nejčastěji útočí osoby, jejichž motivací je snaha o globalizaci islámu, obdiv a podpora této ideologie a také pomsta za účast ve válce na Arabském poloostrově
- náboženský podtext – většina činů se nese v duchu podpory náboženské ideologie
- odpovědnost – k téměř polovině teroristických útoků v Evropě se přihlásila teroristická organizace Islámský stát, naopak v Severní Americe je motivace roztržštěná a odpovědnost tedy většinou deklaruje pouze sám útočník
- cílem útoku jsou v naprosto drtivé většině civilní občané, následování příslušníky bezpečnostních složek – policisty, vojáky a hasiči

Při tvorbě analýzy byla patrná možnost sledování i dalších údajů, které stojí za povšimnutí, například volba použité zbraně skupinou útočníků s majoritní motivací, tedy skupinou

složenou z útočníků inspirovaných džihádem, muslimských extrémistů a teroristů útočících ve jménu pomsty za válečnou aktivitu napadených zemí. Tak jako u předchozích grafů, modrá barva značí údaje z Evropy, červená ze Severní Ameriky.

Nejčastěji volená zbraň islamistů

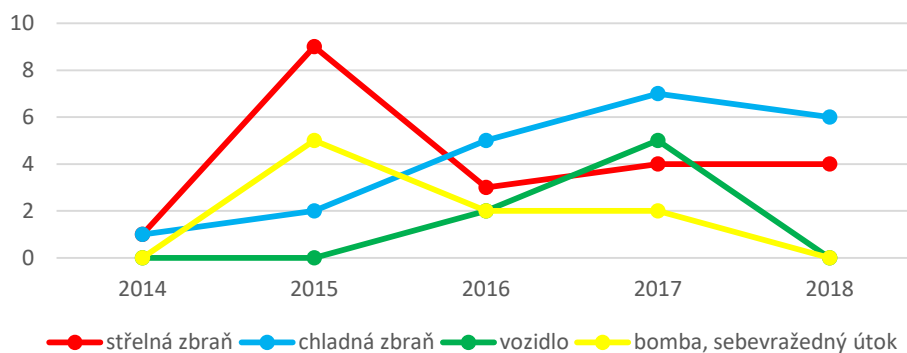

Obr. 77. Graf – nejčastěji volená zbraň islamistů [vlastní]

V nejčastější skupině útočníků je výrazně vidět nastupující trend využití chladných zbraní, zřejmý je především při útocích v Evropě, dalším trendem je také použití vozidla. Oproti tomu například útoky nyní ostře sledovaných incel extrémistů naopak vykazují častější použití střelné zbraně. Nutno však podotknout, že vzorek není tak vysoký a nelze jej tedy považovat za jednoznačný.

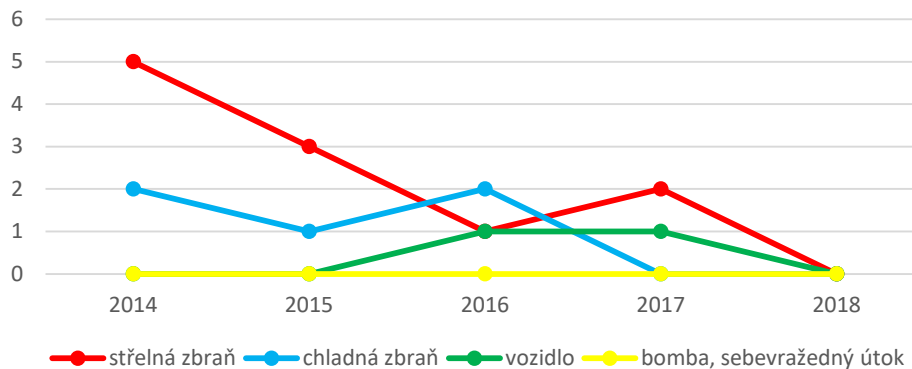
Zajímavé je i srovnání vývoje použitých zbraní islamisty při útocích v Evropě a Severní Americe.

Vývoj islamisty zvolených zbraní v jednotlivých letech v Evropě

Obr. 78. Graf vývoje islamisty zvolených zbraní v Evropě [vlastní]

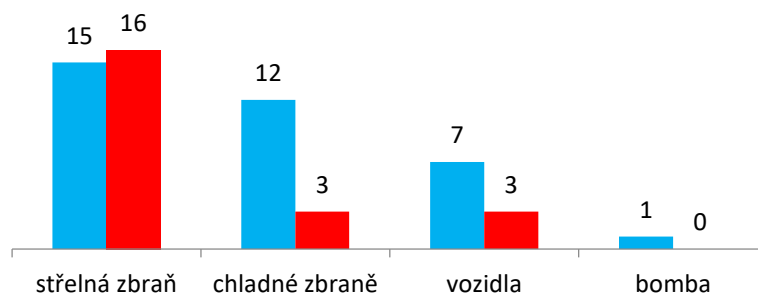
Vývoj islamisty zvolených zbraní v jednotlivých letech v Severní Americe

Obr. 79. Graf vývoje islamisty zvolených zbraní v Severní Americe [vlastní]

Zajímavým údajem z hlediska posuzování modu operandi je například také volba použité zbraně při útoku na volných prostranstvích a na ulici.

Použitá zbraň při útocích mimo budovu

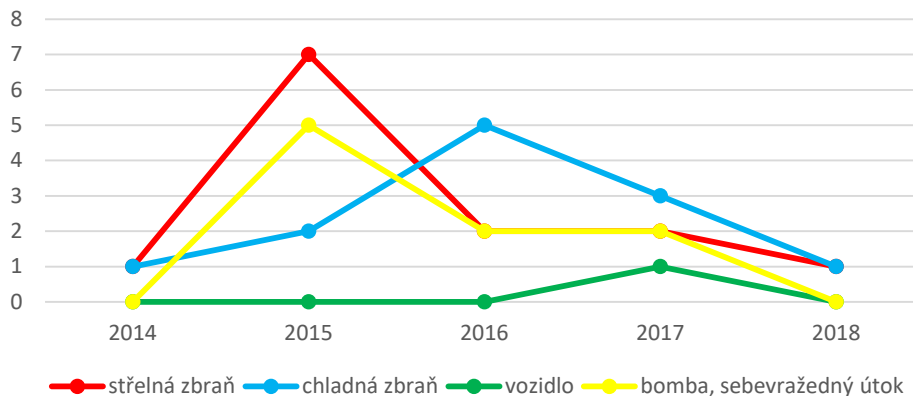

Obr. 80. Graf – použitá zbraň při útocích venku [vlastní]

Zjišťujeme, že při venkovních útocích v Evropě byla střelná zbraň použita v 15 případech, oproti tomu chladná zbraň v 12 případech, což je velmi příznačné pro nastupující trend chladných zbraní. Vývoj v Severní Americe je jiný, odráží silnou preferenci střelných zbraní, a častěji než chladných zbraní, je pro útok využito vozidlo.

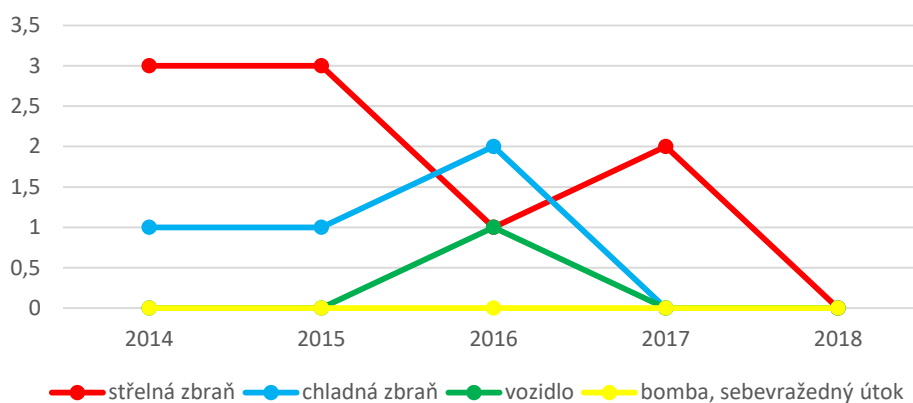
Můžeme sledovat i vývoj použitých zbraní islamisty při útocích uvnitř budov v Evropě i Severní Americe.

Vývoj islamisty zvolených zbraní při útocích uvnitř v Evropě

Obr. 81. Graf vývoje islamisty zvolených zbraní islamistů v Evropě při útocích uvnitř [vlastní]

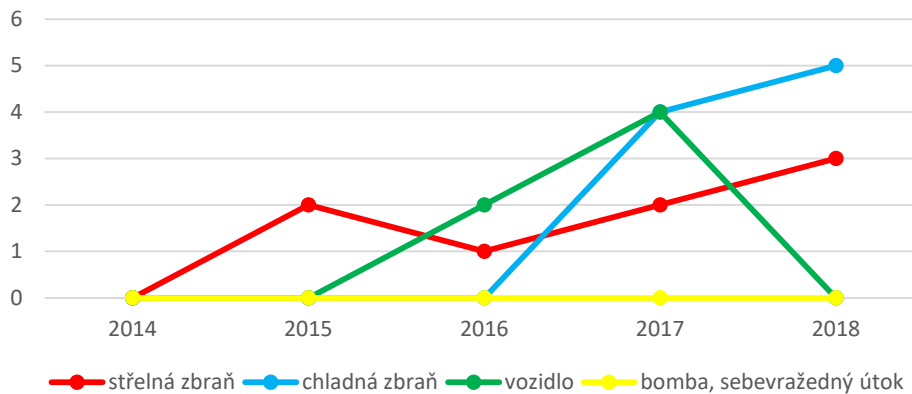
Vývoj zvolených zbraní islamistů při útocích uvnitř v Severní Americe

Obr. 82. Graf vývoje islamisty zvolených zbraní islamistů v Severní Americe při útocích uvnitř [vlastní]

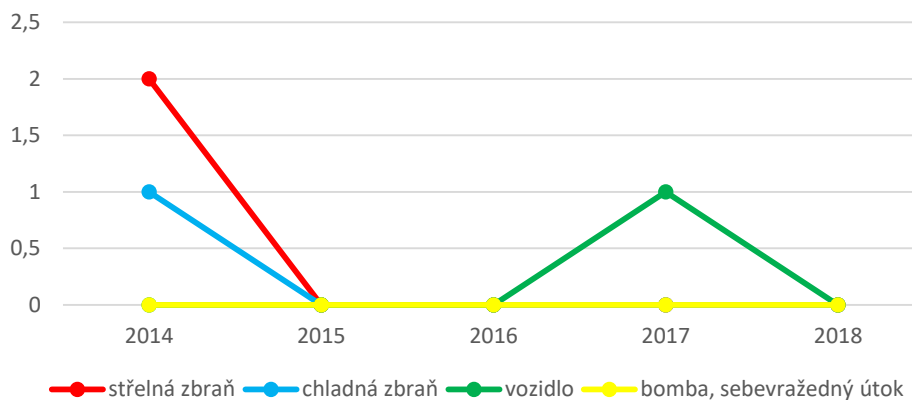
Následující grafy zobrazí vývoj použitých zbraní islamisty při útocích venku v Evropě i Severní Americe.

Vývoj zvolených zbraní islamistů při útocích venku v Evropě

Obr. 83. Graf vývoje islamisty zvolených zbraní v Evropě při útocích venku [vlastní]

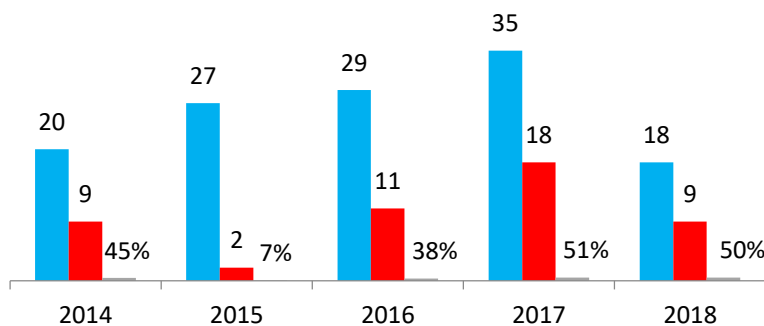
Vývoj islamisty zvolených zbraní při útocích venku v Severní Americe

Obr. 84. Graf vývoje islamisty zvolených zbraní v Severní Americe při útocích venku [vlastní]

Další zajímavý údaj, který vyplynul při tvorbě analýzy, je zjištění vývoje útoků uvnitř či venku v posledních letech.

Vývoj místa útoku venku

Obr. 85. Graf – vývoj počtu útoků venku v jednotlivých letech [vlastní]

V tomto grafu první sloupec (modrý) zobrazuje celkový počet útoků v daném roce v obou oblastech Evropy i Severní Ameriky, druhý (červený sloupec) zobrazuje počet útoků venku a třetí sloupec je procentuálním vyjádřením podílu ze všech útoků tohoto roku. Z grafu vyplývá, že trend vývoje zvoleného místa útoku venku je v posledních letech vzrůstající, což plně odpovídá aktuálnímu zaměření ochrany obyvatelstva z pohledu ochrany měkkých cílů.

Záměrem této práce bylo zpracování analýzy modu operandi a cíle útoků při teroristických útocích uskutečněných na vybraném území Evropy a Severní Ameriky v letech 2014 až 2018.

Z analýzy vyplynulo, že jednoznačně nejčastějším cílem útoků na území obou analyzovaných kontinentů ve všech jednotlivých letech je civilní obyvatelstvo, následováno příslušníky bezpečnostních složek.

Analýzou modu operandi bylo zjištěno, že jak na území Evropy, tak na území Severní Ameriky jsou stále nejčastěji voleny střelné zbraně, je zde však patrný nárůst použití chladných zbraní.

Zaměříme-li se na útoky, provedené islamisty, je v Evropě v posledních třech letech patrný výrazný nárůst a převaha použití chladných zbraní. V Severní Americe v posledních třech letech počet islamisty provedených činů klesá a použití chladných zbraní zde není tak výrazné, v návaznosti na zdejší liberální přístup k získání a držení zbraně.

Z hlediska zvoleného místa útoku je v celkovém výčtu vyšší počet teroristických činů uskutečněných v objektech. V posledních čtyřech letech je však patrný nárůst počtu útoků na měkké cíle.

Analýza modu operandi a zvoleného cíle teroristického útoku nám umožňuje lépe poznat charakteristiky proběhlých útoků a na jejich základě přizpůsobovat bezpečnostní opatření k snižování rizik dalších útoků.

Některá z těchto opatření zmíníme v další kapitole.

9 VLIV TERORISMU NA AKTUÁLNÍ BEZPEČNOSTNÍ SITUACI V EVROPĚ

V závislosti na uskutečněných teroristických činech i na odhalených přípravách dalších útoků se snaží všechny státy připravit na tyto útoky a případně jim i zabraňovat. Benefitem evropských států v boji proti terorismu je možnost výměny a získávání poznatků v rámci mezinárodní spolupráce s dalšími členskými zeměmi Evropské unie.

Uskutečněné teroristické činy i odhalené připravované útoky jsou důkladně analyzovány bezpečnostními složkami jednotlivých států a na tomto základě dochází k přijímání opatření v jednotlivých zemích. Snaha zamezit útokům, či snížit jejich následky, je však omezena neexistencí nějaké univerzální šablony či jednoznačných pravidel teroristického útoku, podle nichž by bylo možné odhalit jeho přípravu, realizátory či finanční zdroje.

9.1 Systém ohrožení státu

V návaznosti na rozhodnutí vlád je v členských zemích Evropské unie vyhlášován dle systému vyhlásování ohrožení terorismem příslušný stupeň ohrožení. Systém v ČR zahrnuje 4 stupně v úrovních:

- Nulový stav - situace, kdy neznáme žádnou konkrétní, ani obecnou hrozbu teroristického či obdobného útoku na území daného státu, nejsou vydávána žádná doporučení či varování ve vztahu k veřejnosti, ani přijímána žádná protiteroristická opatření bezpečnostních složek.
- První stupeň ohrožení terorismem - upozorňuje na existenci obecného ohrožení terorismem, je třeba dbát obecné všímavosti. Při této situaci platí některá zvýšená bezpečnostní opatření v rozsahu, v jakém rozhodne vláda.
- Druhý stupeň ohrožení terorismem - upozorňuje na zvýšenou pravděpodobnost ohrožení terorismem, kdy bližší okolnosti hrozby nelze předpovědět. Vyhláší se v návaznosti na předchozí události, či v návaznosti na informace o hrozbě projevů terorismu.
- Třetí stupeň ohrožení terorismem - zavádí vysoký stupeň bdělosti a pohotovosti, kdy je teroristický útok na cíl na území daného státu očekáván s vysokou pravděpodobností nebo již proběhl a je třeba přijmout opatření k zamezení pokračování či opakování útoku a minimalizovat následné škody. [56]

V České republice je v závislosti na bruselských útocích vyhlášen 1. stupeň ohrožení terorismem od března 2016.

9.2 Bezpečnostní situace v Evropě

Každý stát si vyhláší svou stupnici ohrožení teroristickým činem a také stupeň ohrožení v závislosti na dosavadním vývoji nebo zjištění možných příprav dalších útoků. Z evropských zemí, které byly součástí analýzy, neboť se v nich v předmětném období uskutečnil teroristický útok, je aktuální stav v nejohroženějších zemích:

- Francie – v zemi je od roku 2015 i nadále vyhlášen nejvyšší stupeň ohrožení terorismem, platí zvýšená kontrola na všech vstupních místech do země, je platný zákaz ohňostrojů a používání dronů uvnitř a v okolí Paříže.
- Spojené království Velké Británie a Severního Irska – trvá vyhlášení druhého nejvyššího stupně ohrožení terorismem, země vyhlásila novou strategii boje s terorismem, tajná služba je velmi aktivní v odhalování příprav teroristických útoků, vláda deklaruje, že v roce 2018 odhalila přípravu 25 útoků, nadále trvají problémy se severoirskou teroristickou organizací Nová IRA.
- Belgie – vzhledem k sídlu NATO a důležitých organizací EU a množství teroristických útoků platil v zemi od roku 2015 3. stupeň ohrožení ze 4, který vyjadřoval vysokou pravděpodobnost útoku. V lednu 2018 byl tento stupeň snížen na druhý, vyjadřující malou pravděpodobnost. Snížil se počet hlídek v ulicích, ale v určitém množství stále zůstal zachován.
- Švédsko – aktuální stav odpovídá vyhlášenému 3. stupni ohrožení z pětistupňové stupnice
- Španělsko – již od roku 2015 platí 4. stupeň z 5, tedy vysoký stupeň ohrožení terorismem.

V návaznosti na vývoj terorismu přijala Francie v říjnu 2017 protiteroristický zákon, který některá pravidla výjimečného stavu zavádí do běžné legislativy a významně posiluje pravomoci bezpečnostních složek. Mezi opatřeními, která zákon zavádí, je tříměsíční domácí vězení pro podezřelé osoby, možnost vykonání domovních prohlídek bez povolení soudu i uzavření náboženských svatostánků, u kterých hrozí riziko šíření závadných ideologií. Zákonem dojde i k omezení schengenského prostoru, kdy na hlavních

hraničních přechodech a v 20 km okruhu kolem vytyčených míst budou kontrolovány doklady osob vstupujících na území Francie. [57] Stejný protiteroristický zákon, který umožňuje zvýšená bezpečnostní opatření a kontrolu vstupu na území svého státu, přijaly či připravují i další země, z evropských zemí například Británie, Nizozemsko, Polsko.

Evropská unie, prostřednictvím Evropského parlamentu připravuje a uvádí do procesu stále nová opatření, která přispívají ke zvyšování bezpečnosti v Evropě, jsou jimi například:

- zřízení Zvláštního výboru pro terorismus,
- snaha posílit kontrolu vývozu zbraní z EU,
- zavedení přísnějších pravidel pro deaktivaci, přestavění, získávání a držení nebezpečných zbraní,
- zavádění povinných kontrol na vnějších hranicích EU,
- snaha o zvyšování kybernetické bezpečnosti - firmy dodávající základní služby například pro energetiku, dopravu či zdravotnictví musí zlepšit svou schopnost odolávat kybernetickým útokům,
- zavedení kontrol osobních údajů všech cestujících - nově včetně občanů EU - při překračování vnějších hranic EU
- snaha o zabránění plánování teroristických útoků a financování terorismu - odhalená účast na teroristickém útoku nebo organizace tréninku teroristů budou trestně stíhatelné všude v Evropě,
- vytvoření jmenné evidence cestujících – stanovení pravidel používání údajů cestujících v letecké dopravě,
- poslanci chtějí společnou strategii EU k boji proti radikalizaci mladých Evropanů - navrhují mj. opatření proti šíření násilného extremismu on-line a ve věznicích,
- zabránění praní špinavých peněz - přísnější pravidla v boji s daňovými úniky a financováním terorismu,
- vydání Směrnice o kontrole nabytí a držení zbraní
- Europol – snaha usnadnit Europolu vytváření specializovaných jednotek pro boj proti nově vznikajícím hrozbám

Zpracovávají se i další opatření, například k posílení ochrany veřejných prostor, zavedení přísnějších kontrol z bezvízových třetích zemí či sdílení údajů z rejstříku trestů občanů zemí mimo EU. Všechna tato opatření mají za cíl zvýšit bezpečnost občanů zemí Evropské unie. [58]

Obr. 86. Stupně ohrožení terorismem v Evropě [59]

Jak je zřejmé z Obr. 86 všechny evropské země mají vyhlášený určitý stupeň ohrožení terorismem (čím světlejší barva, tím nižší stupeň ohrožení země terorismem).

Mezi země s nízkou možností výskytu můžeme zařadit z evropských zemí i Českou republiku. I když v ČR naštěstí doposud nedošlo k teroristickému činu v rozsahu, jako v jiných státech Evropy, strategická poloha našeho státu nás nutí toto riziko nepodceňovat. Bezpečnostní složky ČR monitorují jak výskyt signálů o možných přípravách teroristických útoků na našem území, monitorují kybernetické prostředí, ale i pohyb peněz, které by mohly být použity k financování terorismu. Žádné z těchto rizik není podceňováno, neboť si ČR plně uvědomuje svoje ohrožení plynoucí například i z účasti našich vojáků na vojenských misích v Afghánistánu a Iráku, ale také z naší dlouhodobé spolupráce a spojení s USA a Izraelem, které islamisté vnímají velmi negativně a může se jevit v návaznosti na naše členství v EU jako fakt, který by mohl ovlivnit vnímání České republiky jako potenciálně zajímavý terč pro případný teroristický útok.

Česká republika v rámci boje s terorismem reaguje i vytvářením strategických dokumentů – Bezpečnostní strategie ČR, Národní akční plán boje proti terorismu, které jsou

aktualizovány v návaznosti na vývoj v Evropské unii. Ministerstvo vnitra České republiky také zpracovalo tzv. Protiteroristický balíček, tedy souhrn opatření ke snížení rizika teroristického útoku. Ten se skládá ze tří částí – z legislativních návrhů v oblasti vnitřní bezpečnosti, z návrhu opatření ke zvýšení bezpečnosti na mezinárodních letištích v ČR, třetí část je v režimu utajení. [60] Bezpečnostní rada státu při své práci klade důraz na činnost jejího stálého orgánu - Výboru pro zpravodajskou činnost. [61] Bylo založeno Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám. [62] Bezpečnostní složky a orgány vyšetřování a boje s terorismem, včetně zpravodajských služeb, fungují na základě mezinárodních smluv v kooperaci se zahraničními spolupracujícími organizacemi. Mezi tyto patří například pracovní skupina pro terorismus EU a Výbor expertů na terorismus (CODEXTER), jako mezivládní instituce koordinující činnost Rady Evropy v boji proti terorismu. [63] Výbor navrhl Úmluvu Rady Evropy o prevenci terorismu, úzce spolupracuje i s dalšími mezinárodními institucemi, jako je např. s Výkonné ředitelství Protiteroristického výboru OSN, Úřad OSN pro drogy a kriminalitu, Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) a Evropská unie. [64], [65], [66] V oblasti prosazování práva spolupracují naše bezpečnostní složky také s organizací Europol, která je agenturou EU v boji proti závažné mezinárodní trestné činnosti a terorismu. [67]

Opatření v boji proti terorismu jsou usměrňována podle jeho projevů, metod a používaných prostředků. Spojené úsilí vlád členských států EU je přímo závislé na fungování zpravodajských služeb, vykonávajících svou činnost na území jednotlivých států. Úspěšnost je z velké části ovlivněna soustavností a vytrvalostí v tomto boji.

Mezi formy boje s terorismem můžeme řadit také diplomatickou spolupráci, která umožňuje spolupráci při odhalování organizovaných mezinárodních teroristických skupin. Tato spolupráce vyúsťuje i v unifikaci trestního práva jednotlivých zemí tak, že trestní postihy a zařazení teroristických činů do trestního práva všech zemí směřuje k jednotnému odsouzení pachatelů bez ohledu na jejich původ. Jedním z nejdůležitějších kroků, podnikaných při odhalování terorismu, je také omezování a monitorování finančních toků. Finance jsou velmi důležitým aspektem k možnosti realizace teroristického útoku, a proto i odhalování podezřelých finančních toků můžeme řadit k preventivním opatřením v boji s terorismem. Spolu s ním je to i boj proti drogové kriminalitě, z jehož výnosů je terorismus velmi často financován.

Spolupráce při odhalování terorismu je směřována v posledním čase především do oblasti kyberprostoru, monitorováním sociálních sítí dochází k odhalování sympatizantů terorismu a k zabránění vzniku možných nových teroristických buněk. Posledním z důležitých počínů je i nařízení Evropské komise příkazující všem provozovatelům internetových služeb a hostingů, poskytujícím své služby na území členských zemí EU povinnost stažení příspěvků s možnou propagací terorismu do tří hodin od obdržení upozornění na jejich existenci. [68]

Vláda České republiky stejně jako vlády ostatních zemí reagují na hrozbu nebezpečí terorismu bezprostředně s nejvyšším možným akcentem. V rámci prevence byly v ČR některé strategické objekty a prostory opatřeny sloupky pro zabránění nájezdu vozidlem a byly zavedeny společné hlídky policistů a příslušníků Armády ČR. Bohužel stále jsme v situaci, kdy teroristé jsou o krok dříve a my se jen snažíme jejich kroky dohnat.

9.3 Shrnutí k plánování bezpečnostních opatření

Záměrem této podkapitoly je na základě zpracované analýzy a obeznámení se s modem operandi a nejčastěji volenými cíli realizovaných teroristických činů a popisu současného stavu bezpečnostních opatření v evropských zemích, shrnout výsledky praktické části této diplomové práce.

Cílem práce bylo zpracovat metodiku modu operandi a cíle provedených teroristických útoků na území zvolených evropských zemí a zemí Severní Ameriky v letech 2014 – 2018 s omezením na útoky, které přinesly oběti na životech. Analýzou se podařilo vysledovat některé společné trendy pro útoky obou kontinentů a naopak definovat i jejich rozdíly. Modus operandi útoků a jejich nejčastější cíle byly stanoveny ve všech zvolených parametrech.

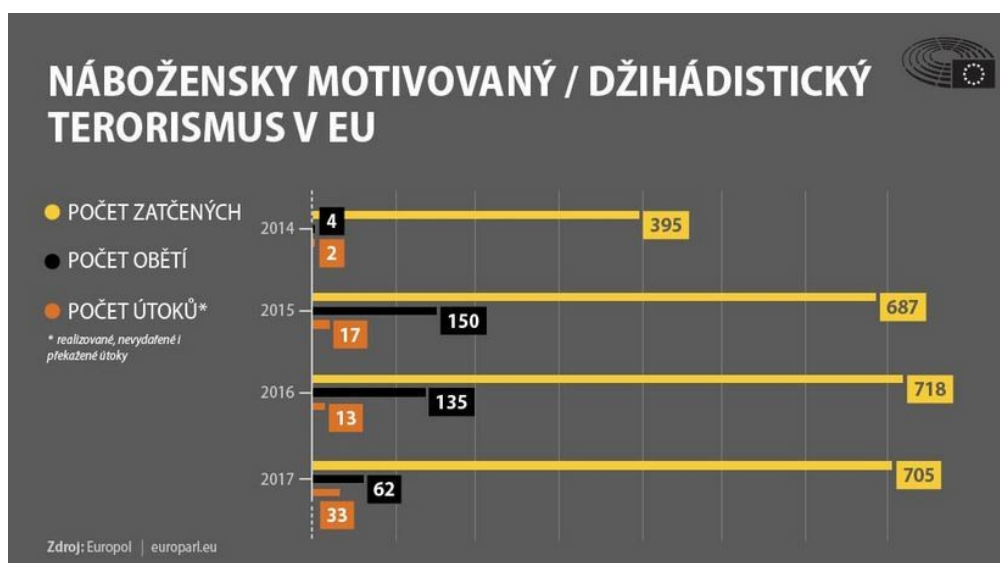
Nepodařilo se analyzovat údaje o časovém horizontu útoku, neboť tento údaj není ve zpravodajství ani teroristické databázi GTD sledován. Stejně tak nebylo možno monitorovat zajímavé údaje o původu a charakteristikách útočníků, ani tyto údaje nejsou velmi často zveřejňovány. Můžeme se jen domýšlet, zda je to z důvodu snahy nevyvolávat paniku a xenofobní tendence mezi obyvatelstvem, nebo jde pouze o nepodstatný údaj. V každém případě u mnoha útoků, u kterých byl pachatel zmíněn, bylo možno vysledovat, že z velké části šlo o pachatele, kteří se radikalizovali ve své zemi. Důvodů, proč k radikalizaci dochází, je vícero. Může jimi být chudoba, frustrace z dosavadního

neúspěšného života, vykořeněnost, nedostatečné společenské uznání a u imigrantů to bývá velmi často i nespokojenost s přístupem nového domovského státu a zázemím, které přistěhovalcům poskytuje.

Nejčastější motivací teroristů je jednoznačně podpora islámské ideologie a snaha o její celosvětové šíření. Motivací přestupu a obdivu islámu a následného přiřazení se k teroristické organizaci může být získání pocitu řádu a obdivování, lpění na tradičních hodnotách, kterého se v naší současné společnosti osobám s určitou deprivací nedostává či získání pocitu příslušnosti k určité dané skupině.

Pro zvýšení bezpečnosti je nutno připravovat a zavádět stále nová opatření, v reakci na vývoj útoků. Je ke zvážení opětovné zavedení kontrol vstupu a výstupu ze země včetně systémové evidence a systematické kontroly cestovních dokladů. Další otázkou, která je v současnosti hojně diskutována, je i možné omezení nákupu a držení střelných zbraní a jejich vývozu. [69] Jak je viditelné na použití střelných zbraní u útoků v Severní Americe, kde jde rozhodně o nejčastěji použitou zbraň, i jak je vidno z analýzy použité zbraně u teroristů s motivací podpory islámu, i z grafu nejčastěji použité zbraně celé analýzy, střelné zbraně jsou nejčastěji používanou zbraní v rukách teroristů. Z tohoto důvodu je snaha o jisté omezení nasnadě. Bohužel omezení jsou nastavena i pro legální držitele střelných zbraní.

Důležité je i prohlubování mezinárodní spolupráce, sdílení poznatků o teroristech, o odhalování jejich buněk a případných vazeb. Z analýzy vyplynulo, že nejčastější motivací je právě podpora a obdiv k džihádu.

Obr. 87. Nábožensky motivovaný terorismus v EU 2014 – 2017 [71]

Jak vidno z Obr. 87, který představuje jeden ze závěrů každoročních zpráv Europolu o boji proti terorismu, bylo v uplynulých čtyřech letech v EU zatčeno 2505 osob v souvislosti s nábožensky motivovaným terorismem. Je tedy nutné stále obezřetně sledovat radikalizované osoby a osoby, které sympatizují či přímo konvertují k islámu.

Snahou vlád všech zemí je bezpečnost a ochrana jejich obyvatel. Díky mezinárodní spolupráci se v Evropské unii daří prosazovat opatření, která pomáhají v boji s terorismem. Aktuálními trendy je snaha o zpřetrhání finančních toků, které by mohly sloužit k financování terorismu, aktualizace zákonů proti praní špinavých peněz i zmíněná snaha o regulaci vlastnictví a možnosti použití zbraní, včetně kontroly jejich vývozu a embarga na vývoz do některých států.

Jako důležitá se jeví i snaha o zamezení radikalizace osob ve věznicích a především v návaznosti na virtuální prostor, kde jsou zaváděna opatření k ochraně před šířením terorismu. Snahou je také posílení pravomocí Evropské policejní agentury Europol tak, aby mohla vytvářet nové pracovní skupiny a centra proti terorismu.

Pro stanování bezpečnostních opatření můžeme vycházet ze stanoveného modu operandi, ale nikdy nevyloučíme nějakou změnu v chování teroristů, právě třeba v reakci na opatření, která napadané země přijímají. Je proto nutno stále monitorovat další nové útoky a pro plánování bezpečnostních opatření z nich vycházet. Východiskem pro toto se měla stát také tato diplomová práce.

ZÁVĚR

Ač se stále snažíme odhalovat terorismus ještě v jeho zárodku, stále má před námi náskok. Terorismus nerespektuje žádné hranice, nerespektuje zákony, nemá jednoznačné signály. Proto je pro nás tak těžké mu předcházet, snažíme se jej alespoň analyzovat, pochopit a připravit se na jeho možné další projevy. I proto bylo zvoleno téma této diplomové práce.

Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. V teoretické části jsme se věnovali pojmu terorismus, jeho vzniku a definici, zrekapitulovali jsme i další základní termíny ochrany obyvatelstva. Byl nastíněn současný stav české i mezinárodní legislativy využívané k potírání terorismu. Prostor byl věnován i historii a vývoji teroristických útoků, doplněna byla i klasifikace druhů terorismu a jejich charakteristiky. Zmíněny byly také útoky 11. září 2001, které se staly mezníkem v chápání a šíření terorismu. V návaznosti na to pak byly zmíněny i některé teroristické organizace současnosti. V praktické části práce byla na základě těchto poznatků zpracována analýza teroristických útoků v letech 2014 až 2018, omezení bylo provedeno na území Evropy a Severní Ameriky a monitorovány byly pouze útoky, které přinesly oběti na životech. Pro každý rok byla zpracována přehledná tabulka, jejíž parametry byly dále hodnoceny. Byla provedena také následná analýza jednotlivých parametrů v Evropě a Severní Americe. Závěrem byl popsán vliv terorismu na aktuální bezpečnostní situaci v Evropě včetně realizovaných či připravovaných bezpečnostních opatření.

Záměrem práce bylo provést analýzu uskutečněných teroristických útoků a na jejím základě stanovit metodiku k určení modu operandi a cíle teroristických operací. Podařilo se najít trendovost a vývoj některých parametrů, stejně jako potvrdit trvajících stav parametrů jiných, například počtu útočníků.

Analýza teroristických útoků uskutečněných v letech 2014 až 2018 na území Evropy a Severní Ameriky prokázala, že jednoznačným cílem teroristů je civilní obyvatelstvo. Modus operandi je stanoven několika ukazateli. Velmi důležitým aspektem teroristů pro výběr státu, který bude cílem útoku, jsou jeho postoje v mezinárodní politice. Z hlediska časového určení můžeme konstatovat nižší aktivitu teroristů v zimních měsících. Jednoznačnou převahu mají útoky s náboženským podtextem. Jen výjimečně je pachatelem útoku více než jedna osoba, ta také bývá při útoku ve většině případů zastřelena nebo zatčena. Počet obětí teroristických útoků má v Evropě klesající tendenci, v Severní Americe naopak rostoucí. Stejně tak je rozdílný vývoj i motivace teroristů, v Evropě

převládají útoky podporující šíření islámu, v Severní Americe je patrná různorodost motivací. V návaznosti na toto se pak k odpovědnosti za téměř polovinu útoků v Evropě přihlásil Islámský stát, za útoky v Severní Americe z důvodu různosti motivací většinou deklaruje sám útočník.

Terorismus je fenoménem současnosti. Boj proti němu je jednou ze základních priorit naší společnosti. Sledujeme jeho vývoj, ale nedokážeme ho vymýtit. Snažíme se alespoň udělat co nejvíce v oblasti prevence a na základě zkoumání dosud uskutečněných teroristických útoků se připravovat na budoucnost. A právě toto bylo cílem této diplomové práce.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] FILIPEC, Ondřej. *Fenomén terorismus: česká perspektiva*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. ISBN 978-80-244-5040-7.
- [2] Terorismus. *Bezpečnostní informační služba* [online]. Praha, 2018 [cit. 2018-11-18]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/terorismus/>
- [3] BONANATE, Luigi. *Mezinárodní terorismus*. Přeložil Josef HAJNÝ. Praha: Columbus, 1997. Edice XX. století. ISBN 80-85928-45-0.
- [4] Definice pojmu terorismus. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha, 2009 [cit. 2018-11-24]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>
- [5] EICHLER, Jan. *Terorismus a války v době globalizace*. 2., dopl. vyd. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1790-9.
- [6] Terminologický slovník - krizové řízení a plánování obrany státu. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha, 2016, 8 června 2016 [cit. 2018-11-24]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-řízení-a-planování-obrany-statu.aspx>
- [7] LUKÁŠ, Luděk. *Bezpečnostní technologie, systémy a management*. II. díl. Zlín: Radim Bačuvčík - VeRBuM, 2015. ISBN 978-80-87500-05-7.
- [8] SMEJKAL, Vladimír a Karel RAIS. *Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích*. 4., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2013. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4644-9.
- [9] *Zákon č. 40/2009 Sb. Zákon trestní zákoník*. In: Sběrka zákonů České republiky. Praha, ročník 2009. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>
- [10] *Ústavní zákon č. 110/1998 Sb. o bezpečnosti České republiky*. In: Sběrka zákonů České republiky. Praha, ročník 1998, částka 39. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110/zneni-20001201>
- [11] SOULEIMANOV, Emil a Mitchell A. BELFER. *Terorismus: pokus o porozumění*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-038-4.
- [12] KUPKA, Martin. Před 40 lety teroristé zaskočili Mnichov, Londýn si útok nechce připomínat. *IDNES.cz* [online]. Praha, 2017 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z:

- https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/olympiada-v-londyne-40-let-od-mnichova.A120727_165620_zahranicni_mku
- [13] Atentát na letadlo nad Lockerbie nařídil Kaddáfí osobně, tvrdí exministr. *IDNES.cz* [online]. Praha, 2011, 23. února 2011 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/atentat-na-letadlo-nad-lockerbie-naridil-kaddafi-osobne-tvrdi-exministr.A110223_193313_zahranicni_bt看
- [14] MÁNERT, Oldřich. Japonci vzpomínají na útok sarinem, šéf sekty stále čeká na popravu. *IDNES.cz* [online]. Praha, 2015 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/20-let-od-sarinoveho-utoku-v-tokijskem-metru.A150320_141917_zahranicni_ert
- [15] SOULEIMANOV, Emil. *Terorismus: válka proti státu*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006. ISBN 80-86861-76-7.
- [16] SMÍŠEK, Ondřej. *Ohrožení Evropy terorismem z oblasti Blízkého východu a severní Afriky*. Zlín, 2018. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.
- [17] NĚMCOVÁ, Barbora a Martina HEROLDOVÁ. Vlak narazil do stromu, našli tam vzkaz Alláh je velký. Provokace, nebo pokus o teror, říká Chovanec. *Aktuálně.cz* [online]. Praha, 1.6.2017 [cit. 2018-11-24]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/na-mladoboleslavsku-havaroval-vlak-po-srazce-se-stromem-je-t/r~d53af49446b911e783fe002590604f2e>
- [18] BOHATA, Jan a Roman ŠAFHAUSER. Za kácení stromů před vlaky a hrozbu terorem dostal senior čtyři roky. *IDNES.cz* [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/praha/zpravy/jindrich-balda-rozsudek-hrozi-obvineni-z-terorismus-pokacel-stromy-na-koleje.A190111_150328_praha-zpravy_rsr
- [19] Nejhorší masakr od války. Před 35 lety italští neofašisté zabili 85 lidí. *IDNES.cz* [online]. Praha, 2015, 2. srpna 2015, 2015 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/pumovy-atentat-bolona.A150802_092658_zahranicni_bse
- [20] ŽÁK, Michal a Radek NOHL. Norský střelec sháněl zbraně i u motorkářů v Praze. *Aktuálně.cz* [online]. Praha, 2011 [cit. 2018-11-25]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/norsky-strelec-shanel-zbrane-i-u-motorkaru-v-praze/r~i:article:708272/>

- [21] Historie radikálního environmentálního hnutí v USA. *Greenaction.nonblogs.org* [online]. 2013 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <https://greenaction.noblogs.org/post/2013/08/27/historie-radikalniho-environmentalniho-hnuti-v-usa-22/>
- [22] Masový vrah Charles Manson zůstane za mřížemi. *Novinky.cz* [online]. 2012, [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/amerika/264581-masovy-vrah-charles-manson-zustane-za-mrizemi.html>
- [23] KREJČÍ, Oskar. *Mezinárodní politika*. 5. upr. vyd., V Ekopressu 4. Praha: Ekopress, 2014. ISBN 978-80-87865-07-1.
- [24] BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus*. Praha: Police History, 1999. ISBN 80-902670-1-7.
- [25] SMOLÍK, Josef a Tomáš ŠMÍD. *Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. století*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2010. ISBN 978-80-210-5288-8.
- [26] ULFKOTTE, Udo. *Hrozba terorismu: islamisté a jejich tajná síť*. Přeložil Petr DVOŘÁČEK. V Praze: Ikar, 2003. ISBN 80-249-0162-5.
- [27] ŠVAMBERK, Alex. Teroristický útok z 11. září 2001 v New Yorku a Washingtonu. *Novinky.cz* [online]. 2001 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <https://tema.novinky.cz/teroristicky-utok-z-11-zari-2001-v-new-yorku-a-washingtonu>
- [28] Plán odpálit letadla s pomocí tekutin začal řešit britský soud. *IDNES.cz* [online]. Praha, 2009, 17. února 2009 [cit. 2019-03-01]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/plan-odpalit-letadla-s-pomoci-tekutin-zacal-resit-britsky-soud.A090217_165101_zahranicni_ip1
- [29] Za nepovedeným atentátem na letadlo stojí bývalí vězni z Guantánama. *LIDOVKY.cz* [online]. Praha, 2009, 29. prosince 2009 [cit. 2019-03-02]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/za-nepovedenym-atentatem-na-letadlo-stoji-byvali-vezni-z-guantanama.A091229_230814_ln_zahranici_mpr
- [30] BRETT, Max. 11 let od 11. září: 11 teroristických útoků. *IDNES.cz* [online]. Praha, 11. září 2012 [cit. 2019-03-05]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/xman/styl/teroristicke-utoky-po-11-zari-2001.A120910_141258_xman-styl_fro

- [31] Teroristické organizace – 1. díl (IRA). *Šokující planeta* [online]. 2016, 2. 2. 2016 [cit. 2019-03-07]. Dostupné z: <http://www.sokujiciplaneta.cz/historie/sub-terroristicke-organizace---dil-ira>
- [32] Rise of the 'new IRA' and what it means for the rest of us. *Herald.ie* [online]. Dublin, 2012, 17 November 2012 [cit. 2019-03-08]. Dostupné z: <https://www.herald.ie/news/rise-of-the-new-ira-and-what-it-means-for-the-rest-of-us-28906870.html>
- [33] Global Terrorism Database. *Global Terrorism Database* [online]. College Park, 2018 [cit. 2019-03-10]. Dostupné z: <https://www.start.umd.edu>
- [34] Zkáza Donbasu pokračuje pátým rokem. Válka s Ruskem je tragičtější, než si umíme představit. *Aktuálně.cz* [online]. 2018, 12. 4. 2018 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/donbas-armada/r~94f2eca2880411e7aec7002590604f2e/>
- [35] Ochrana měkkých cílů. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-03-31]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ochrana-mekkych-cilu.aspx>
- [36] LHOŤAN, Lukáš. Největší džihád je spravedlivé slovo nespravedlivému vládcí. Co je džihád a proč ho islám nechápe jen jako násilí. *Reflex.cz* [online]. Praha, 2018 [cit. 2019-03-31]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/dzihad-islam>
- [37] ŠRAJBROVÁ, Markéta. Hnutí sexuálně frustrovaných mužů hierarchií připomíná počátky teroristických skupin, říká expert. *Aktuálně.cz* [online]. 2018, 13. 5. 2018 [cit. 2019-04-01]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/odbornik-je-paradox-ze-hnuti-frustrovanych-muzu-k-nemuz-se-h/r~116e081c536511e8bacfac1f6b220ee8/>
- [38] Výbuch v Osově nebyl útokem na firmu, potvrdila policie. *Aktuálně.cz* [online]. 2014, 13. 2. 2014 [cit. 2019-04-02]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/vybuch-v-osove-nebyl-utokem-na-firmu-potvrdila-policie/r~71aa660e94b411e388c60025900fea04/>
- [39] CARDINI, Franco. *Chalífa a západ: kořeny terorismu a pokrytectví Západu*. Přeložil Jitka ŠPAČKOVÁ, přeložil Tereza SIEGLOVÁ. Praha: Vyšehrad, 2016. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 978-80-7429-632-1.

- [40] HÁJEK, Adam. Vzpouora beta samců. Masakr v Torontu ukázal na hnutí zahořklých paniců. *IDNES.cz* [online]. Praha, 2018, 26. dubna 2018 [cit. 2019-04-02]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/alek-minassian-toronto-kanada-dodavka-utok-incels-reddit-elliott-roddgers-panic.A180426_094133_zahranicni_aha
- [41] MÁNERT, Oldřich. V Paříži útočil Islámský stát. Nikdy nebudete žít v míru, hrozí ve videu. *IDNES.cz* [online]. Praha, 2015, 14. listopadu 2015 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/islamsky-stat-ve-video-hrozi-francii.A151114_104055_zahranicni_ert
- [42] Germany probes 'Islamic State' claim of deadly Hamburg knife attack. *Deutsche Welle* [online]. 2016, 30. 10. 2016 [cit. 2019-04-10]. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/germany-probes-islamic-state-claim-of-deadly-hamburg-knife-attack/a-36202583>
- [43] Na vánoční trh v Berlíně vjel nákladňák. Dvanáct mrtvých, desítky zraněných. *IDNES.cz* [online]. Praha, 2016, 19. prosince 2016 [cit. 2019-04-10]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/berlin-vanocni-trh-nakladni-vuz.A161219_204248_zahranicni_fer
- [44] Francouzští poslanci chtějí prodloužit výjimečný stav až do ledna 2017. *IDNES.cz* [online]. Praha, 2016, 20. července 2016 [cit. 2019-04-19]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/francie-poslanci-schvalili-prodlouzeni-vyjimecneho-stavu-o-pul-roku.A160720_062644_zahranicni_san
- [45] Začal soud s vrahem Jo Coxové. Porota má nařízenou mediální dietu. *IDNES.cz* [online]. Praha, 2016 [cit. 2019-04-19]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/jo-cox-soud-vrah.A161114_155238_zahranicni_ert
- [46] Černoch v Kalifornii zastřelil tři bělochy, arabsky volal na pomoc boha. *Novinky.cz* [online]. 2017, 19. dubna 2017 [cit. 2019-04-19]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/amerika/435407-cernoch-v-kalifornii-zastrelil-tri-belochy-arabsky-volal-na-pomoc-boha.html>
- [47] Cops: NYC stabbing suspect said killing "was practice" for Times Square attack on black men. *CBS News* [online]. 2017, March 24, 2017 [cit. 2019-04-20]. Do-

- stupné z: <https://www.cbsnews.com/news/cops-nyc-stabbing-suspect-james-jackson-killing-was-practice-for-times-square-attack-on-black-men/>
- [48] Vrah z Las Vegas nejspíš zvažoval útok i na jiné festivaly. *Novinky.cz* [online]. 2017, 7. října 2017 [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/451206-vrah-z-las-vegas-nejspis-zvazoval-utok-i-na-jine-festivaly.html>
- [49] Neonacista vraždil poté, co konvertoval k islámu. *Echo24.cz* [online]. 2017, 23. května 2017 [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/w6PvK/neonacista-vrazdil-pote-co-konvertoval-k-islam>
- [50] KOPECKÁ, Radka a Tereza POLACZYKOVÁ. Při střelbě na floridské škole zemřelo 17 lidí. Zabíjel vyloučený student. *Denik.cz* [online]. 2018, 14. 2. 2018 [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: https://www.denik.cz/ze_sveta/na-stredni-skole-na-floride-se-strilelo-na-miste-jsou-zraneni-20180214.html
- [51] V německém Münsteru najelo auto do lidí, řidič se na místě zastřelil. *IDNES.cz* [online]. Praha, 2018, 7. dubna 2018 [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/v-zapadonemeckem-munsteru-najelo-auto-do-skupiny-lidi.A180407_162552_zahranicni_lre
- [52] Po střelbě v centru švédského Malmö zemřeli tři lidé, útočník prchá. *IDNES.cz* [online]. 2018, 18. června 2018 [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/svedsko-malmo-strelba-utok-zraneni.A180618_211743_zahranicni_ane
- [53] Muž na nádraží v Manchesteru pobodal tři lidi, policie ho zadržela. *IDNES.cz* [online]. Praha, 2019, 1. ledna 2019 [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/manchester-muz-pobodal-tri-lidi.A190101_011749_zahranicni_kha
- [54] Islámský stát padl. Přišel o své poslední území, hlásí kurdsko-arabská koalice. *Novinky.cz* [online]. 2019, 23. března 2019 [cit. 2019-04-21]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/500629-islamsky-stat-padl-prisel-o-sve-posledni-uzemi-hlasi-kurdsko-arabska-koalice.html>
- [55] Začal ramadán, muslimský měsíc půstu. *Novinky.cz* [online]. 2016, 6. června 2016 [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/blizky-a-stredni-vychod/405648-zacal-ramadan-muslimsky-mesic-pustu.html>

- [56] Stupně ohrožení terorismem. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha, 2016 [cit. 2019-04-23]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/stupne-ohrozeni-terorismem.aspx>
- [57] ROKOS, Milan. Omezení pohybu na rok a domovní prohlídky. Francie prosadila protiteroristický zákon. *Lidovky.cz* [online]. 2017, 6. října 2017 [cit. 2019-04-25]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/omezeni-pohybu-na-rok-a-domovni-prohlidky-francie-prosadila-protiteroristicky-zakon.A171005_161626_ln_zahranici_mha
- [58] Terorismus : Jak na jeho hrozbu odpovídá Parlament. *Zpravodajství Evropský parlament* [online]. 08-12-2016 [cit. 2019-04-30]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/security/20161202STO54408/terorismus-prehled-prijatych-opatreni-infografika>
- [59] Nebezpečné Německo, klidné Česko. Kde v Evropě teroristické útoky hrozí nejvíce?. *Info.cz* [online]. Praha, 2017 [cit. 2019-04-24]. Dostupné z: <https://www.info.cz/svet/nebezpecne-nemecko-klidne-cesko-kde-v-evrope-teroristicke-utoky-hrozi-nejvice-14559.html>
- [60] Akční plán pro boj proti terorismu pro léta 2016 až 2018. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha [cit. 2019-04-30]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/akcni-plan-pro-boj-proti-terorismu-pro-leta-2016-az-2018.aspx>
- [61] Bezpečnostní rada státu. *Vláda České republiky* [online]. [cit. 2019-04-28]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/brs/brs-uvod-3851>
- [62] Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2019-04-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/centrum-proti-terorismu-a-hybridnim-hrozbam.aspx>
- [63] Council of Europe Committee on Counter-Terrorism (CDCT). *Council of Europe* [online]. [cit. 2019-04-30]. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/counter-terrorism/cdct>
- [64] *United Nations*. New York [online]. [cit. 2019-04-30]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/>

- [65] *Organization for Security and Co-operation in Europe*. Wien [online]. [cit. 2019-04-30]. Dostupné z: <https://www.osce.org/>
- [66] *Evropská unie*. Brusel [online]. [cit. 2019-04-30]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/index_cs
- [67] *Europol*. Haag [online]. [cit. 2019-04-30]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/>
- [68] NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2017/2394. *EUR-Lex Přístup k právu Evropské unie* [online]. 12. prosince 2017 [cit. 2019-04-30]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017R2394&from=EN>
- [69] HORVÁTH, Milan. *Role legálních držitelů zbraní při zajišťování bezpečnosti proti terorismu*. Zlín, 2018. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.
- [70] Motiv teroru v Paříži? Účast Francie v bojích proti IS. *Týden.cz* [online]. 14.11.2015 [cit. 2019-04-30]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/motiv-teroru-v-parizi-ucast-francie-v-bojich-proti-is_362325.html
- [71] Terorismus v EU: útoky, oběti a zatčení. *Zpravodajství Evropský parlament* [online]. 26-07-2018 [cit. 2019-04-30]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/security/20180703STO07125/terorismus-v-eu-utoky-obeti-a-zatceni>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

EU	Evropská unie.
FBI	Federální úřad pro vyšetřování, USA.
GTD	Global Terrorism Database.
IRA	Irská republikánská armáda.
IS	Islámský stát.
Nová IRA	Nová Irská republikánská armáda.
OSN	Organizace spojených národů.
STB	Státní bezpečnost.
UK	Spojené království Velké Británie a Severního Irska.
USA	Spojené státy americké.

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obr. 1. Graf 2014 – stát útoku [vlastní]</i>	53
<i>Obr. 2. Graf 2014 – počet obětí v jednotlivých státech [vlastní]</i>	53
<i>Obr. 3. Graf 2014 – osud pachatele [vlastní]</i>	54
<i>Obr. 4. Graf 2014 – počet pachatelů [vlastní]</i>	54
<i>Obr. 5. Graf 2014 – místo útoku [vlastní]</i>	55
<i>Obr. 6. Graf 2014 – použitá zbraň [vlastní]</i>	55
<i>Obr. 7. Graf 2014 – cíl útoku [vlastní]</i>	56
<i>Obr. 8. Graf 2014 – motivace útoku [vlastní]</i>	56
<i>Obr. 9. Graf 2014 – náboženský podtext [vlastní]</i>	57
<i>Obr. 10. Graf 2014 – přihlášení odpovědnosti [vlastní]</i>	57
<i>Obr. 11. Graf 2015 – stát útoku [vlastní]</i>	60
<i>Obr. 12. Graf 2015 – počet obětí v jednotlivých státech [vlastní]</i>	60
<i>Obr. 13. Graf 2015 – osud pachatele [vlastní]</i>	61
<i>Obr. 14. Graf 2015 – počet pachatelů [vlastní]</i>	61
<i>Obr. 15. Graf 2015 – místo útoku [vlastní]</i>	62
<i>Obr. 16. Graf 2015 – použitá zbraň [vlastní]</i>	62
<i>Obr. 17. Graf 2015 – cíl útoku [vlastní]</i>	63
<i>Obr. 18. Graf 2015 – motivace útoku [vlastní]</i>	63
<i>Obr. 19. Graf 2015 – náboženský podtext [vlastní]</i>	64
<i>Obr. 20. Graf 2015 – přihlášení odpovědnosti [vlastní]</i>	64
<i>Obr. 21. Graf 2016 – stát útoku [vlastní]</i>	67
<i>Obr. 22. Graf 2016 – počet obětí v jednotlivých státech [vlastní]</i>	67
<i>Obr. 23. Graf 2016 – osud pachatele [vlastní]</i>	68
<i>Obr. 24. Graf 2016 – počet obětí v jednotlivých státech [vlastní]</i>	69
<i>Obr. 25. Graf 2016 – počet obětí v jednotlivých státech [vlastní]</i>	69
<i>Obr. 26. Graf 2016 – použitá zbraň [vlastní]</i>	70
<i>Obr. 27. Graf 2016 – cíl útoku [vlastní]</i>	70
<i>Obr. 28. Graf 2016 – motivace útoku [vlastní]</i>	71
<i>Obr. 29. Graf 2016 – náboženský podtext [vlastní]</i>	71
<i>Obr. 30. Graf 2016 – přihlášení odpovědnosti [vlastní]</i>	72
<i>Obr. 31. Graf 2017 – stát útoku [vlastní]</i>	76
<i>Obr. 32. Graf 2017 – počet obětí v jednotlivých státech [vlastní]</i>	76

<i>Obr. 33. Graf 2017 – osud pachatele [vlastní]</i>	77
<i>Obr. 34. Graf 2017 – počet pachatelů [vlastní]</i>	77
<i>Obr. 35. Graf 2017 – místo útoku [vlastní]</i>	78
<i>Obr. 36. Graf 2017 – použitá zbraň [vlastní]</i>	78
<i>Obr. 37. Graf 2017 – cíl útoku [vlastní]</i>	79
<i>Obr. 38. Graf 2017 – motivace útoku [vlastní]</i>	79
<i>Obr. 39. Graf 2017 – náboženský podtext [vlastní]</i>	80
<i>Obr. 40. Graf 2017 – přihlášení odpovědnosti [vlastní]</i>	80
<i>Obr. 41. Graf 2018 – stát útoku [vlastní]</i>	83
<i>Obr. 42. Graf 2018 – počet obětí v jednotlivých státech [vlastní]</i>	83
<i>Obr. 43. Graf 2018 – osud pachatele [vlastní]</i>	84
<i>Obr. 44. Graf 2018 – počet pachatelů [vlastní]</i>	84
<i>Obr. 45. Graf 2018 - místo útoku [vlastní]</i>	85
<i>Obr. 46. Graf 2018 – použitá zbraň [vlastní]</i>	85
<i>Obr. 47. Graf 2018 – cíl útoku [vlastní]</i>	86
<i>Obr. 48. Graf 2018 – motivace útoku [vlastní]</i>	87
<i>Obr. 49. Graf 2018 – náboženský podtext [vlastní]</i>	87
<i>Obr. 50. Graf 2018 – přihlášení odpovědnosti [vlastní]</i>	88
<i>Obr. 51. Graf – počet útoků v Evropě [vlastní]</i>	89
<i>Obr. 52. Graf – počet útoků v Severní Americe [vlastní]</i>	90
<i>Obr. 53. Graf – počet útoků ve státech Evropy [vlastní]</i>	90
<i>Obr. 54. Graf – počet obětí útoků v Evropě [vlastní]</i>	91
<i>Obr. 55. Graf - počet obětí útoků v Severní Americe [vlastní]</i>	91
<i>Obr. 56. Graf – počet obětí – Evropa [vlastní]</i>	92
<i>Obr. 57. Graf – termíny útoků v Evropě [vlastní]</i>	93
<i>Obr. 58. Graf – termíny útoků v Severní Americe [vlastní]</i>	93
<i>Obr. 59. Graf – umístění útoků v Evropě [vlastní]</i>	94
<i>Obr. 60. Graf – umístění útoků v Severní Americe [vlastní]</i>	94
<i>Obr. 61. Graf – počet útoků v Evropě uvnitř - venku [vlastní]</i>	95
<i>Obr. 62. Graf – počet útoků v Severní Americe uvnitř - venku [vlastní]</i>	95
<i>Obr. 63. Graf – cílová skupina – Evropa [vlastní]</i>	96
<i>Obr. 64. Graf – cílová skupina – Severní Amerika [vlastní]</i>	96
<i>Obr. 65. Graf – použité zbraně – Evropa [vlastní]</i>	97

<i>Obr. 66. Graf – použité zbraně – Severní Amerika [vlastní]</i>	97
<i>Obr. 67. Graf – počet pachatelů – Evropa [vlastní]</i>	98
<i>Obr. 68. Graf – počet pachatelů – Severní Amerika [vlastní]</i>	99
<i>Obr. 69. Graf – osud pachatelů – Evropa [vlastní]</i>	99
<i>Obr. 70. Graf – osud pachatelů – Severní Amerika [vlastní]</i>	100
<i>Obr. 71. Graf – náboženský podtext – Evropa [vlastní]</i>	100
<i>Obr. 72. Graf – náboženský podtext – Severní Amerika [vlastní]</i>	101
<i>Obr. 73. Graf – motivace útočníků – Evropa [vlastní]</i>	101
<i>Obr. 74. Graf – motivace útočníků – Severní Amerika [vlastní]</i>	102
<i>Obr. 75. Graf – přihlášení odpovědnosti – Evropa [vlastní]</i>	103
<i>Obr. 76. Graf – přihlášení odpovědnosti – Severní Amerika [vlastní]</i>	103
<i>Obr. 77. Graf – nejčastěji volená zbraň islamistů [vlastní]</i>	105
<i>Obr. 78. Graf vývoje islamisty zvolených zbraní v Evropě [vlastní]</i>	105
<i>Obr. 79. Graf vývoje islamisty zvolených zbraní v Severní Americe [vlastní]</i>	106
<i>Obr. 80. Graf – použitá zbraň při útocích venku [vlastní]</i>	106
<i>Obr. 81. Graf vývoje islamisty zvolených zbraní islamistů v Evropě při útocích uvnitř [vlastní]</i>	107
<i>Obr. 82. Graf vývoje islamisty zvolených zbraní islamistů v Severní Americe při útocích uvnitř [vlastní]</i>	107
<i>Obr. 83. Graf vývoje islamisty zvolených zbraní v Evropě při útocích venku [vlastní]</i> ...	108
<i>Obr. 84. Graf vývoje islamisty zvolených zbraní v Severní Americe při útocích venku [vlastní]</i>	108
<i>Obr. 85. Graf – vývoj počtu útoků venku v jednotlivých letech [vlastní]</i>	109
<i>Obr. 86. Stupně ohrožení terorismem v Evropě [59]</i>	114
<i>Obr. 87. Nábožensky motivovaný terorismus v EU 2014 – 2017 [71]</i>	117

SEZNAM TABULEK

<i>Tab. 1. Přehled teroristických útoků 2014 [vlastní]</i>	<i>52</i>
<i>Tab. 2. Přehled teroristických útoků 2015 [vlastní]</i>	<i>59</i>
<i>Tab. 3. Přehled teroristických útoků 2016 [vlastní]</i>	<i>66</i>
<i>Tab. 4. Přehled teroristických útoků 2017- 1. část [vlastní]</i>	<i>74</i>
<i>Tab. 5. Přehled teroristických útoků 2017- 2. část [vlastní]</i>	<i>75</i>
<i>Tab. 6. Přehled teroristických útoků 2018 [vlastní]</i>	<i>82</i>